

VÝZKUMNÝ ÚSTAV BEZPEČNOSTI PRÁCE, v.v.i.
Jeruzalémská 9, 116 52 Praha 1

Terminologický výkladový slovník k problematice lidského činitele

Praha 2011

Poděkování:

Tato publikace shrnuje poznatky získané při řešení projektu „Pracovní pohoda a spolehlivost člověka v pracovním systému“ řešeného v rámci výzkumného záměru VÚBP, v.v.i. č. MPS0002595001: „BOZP – zdroj zvyšování kvality života, práce a podnikatelské kultury“.

Autor: RNDr. Mgr. Petr Skřehot

Odborná spolupráce: Ing. Karel Matějka, MTh., Ing. Marie Havlíková, Ph.D.

Redakční spolupráce: Mgr. Jiřina Ulmanová

Klíčová slova: ergonomie, lidský činitel, rizikové faktory, pracovní prostředí, bezpečnost a ochrana zdraví při práci, pracovní systém.

Key words: Ergonomics, Human Factors, Work Environment, Occupational Health and Safety, Work System.

Citace: SKŘEHOT, Petr. *Terminologický výkladový slovník k problematice lidského činitele*. Praha : Výzkumný ústav bezpečnosti práce, 2011, 116 s. ISBN 978-80-86973-68-5.

© Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i., 2011

Požíování dotisků a kopií publikace nebo jejích částí je dovoleno jen se souhlasem Výzkumného ústavu bezpečnosti práce, v.v.i.

ISBN 978-80-86973-68-5

Abstrakt

Pojem lidský činitel se v odborných pracích i publikacích určených pro laickou veřejnost objevuje stále častěji. Poprvé byl tento termín definován v polovině 40. let 20. století, v době, kdy vznikala nová vědní disciplína – ergonomie. Od té doby uplynulo mnoho času a celá řada pojmů postupně „zlidověla“, aniž by však často jejich uživatelé znali jejich pravý či plnohodnotný význam. Dokonce ani mezi odborníky nepanuje jednoznačná terminologická shoda a tak se nezdá, že můžeme setkávat s celou řadou variantních pojmů s tímž praktickým významem. Tato práce si proto klade za cíl sjednotit terminologii v oblasti lidského činitele, se kterou se můžeme setkávat v nejrůznějších vědních disciplínách. Tento slovník proto vznikl ve vzájemné spolupráci několika institucí, již se uvedená oblast nejvíce dotýká. Vývoj ve všech odvětvích lidského poznání však přináší stále nové a nové pojmy a termíny, které je nutné vnímat a dávat do souvislostí s již zavedenou terminologií. Proto i tento slovník bude průběžně aktualizován a doplňován o nové pojmy, v souladu s požadavky praxe a v žádném případě jej nelze považovat za konečné dílo.

Úvod

Problematika spolehlivosti lidského činitele se stále častěji dostává do popředí zájmů odborné i laické veřejnosti, zejména pak v souvislosti s různými haváriemi či jinými nežádoucími událostmi. Bohužel však ne vždy jsou správně chápány významy pojmů, které jsou v těchto souvislostech používány. A neplatí to jen u neoborníků (často se jedná o novináře), ale také u odborníků, kteří se v problematice ergonomie a zejména pak její části „spolehlivost lidského činitele“ dobře orientují. Důvody tohoto stavu lze hledat především v přesahu této problematiky napříč mnoha obory, které však již mají zavedenu svou terminologii, která však nemusí být vždy nutně v souladu s terminologií oborů jiných. Ačkoli se problematika spolehlivosti řadí do oboru ergonomie, přes to lze v současnosti pozorovat, že ergonomické pojetí je tomuto fenoménu dnes již „těsné“. Vždyť návaznost na tuto problematiku lze nalézat například v: (1) bezpečnostním inženýrství, (2) jaderném bezpečnostním inženýrství, (3) strojním inženýrství, (4) psychologii práce, (5) pracovním lékařstvím, (6) biologii a mnoha dalších vědních disciplínách.

S rozvojem znalostí ve výše uvedených oborech je neustále posouvána také jejich oborová hranice, která se stává čím dál tím více nejasná a s ní i používaná terminologie. Jelikož se obor spolehlivosti lidského činitele postupně stává samostatnou disciplínou (podobně jako v USA), vyvstala potřeba definovat jednoznačnou terminologii, která by vhodným způsobem navázala na současné poznatky, které by integrovala je do jednoho (srozumitelného) systému. S ohledem na vývoj v oblasti lidského činitele se dá říci, že existují tři hlavní proudy, kde se tento fenomén uplatňuje nejvýrazněji. Je to: (1) bezpečnost provozu jaderných zařízení, (2) bezpečnost provozu chemických technologií s rizikem vzniku závažné havárie a (3) bezpečnost v dopravě. Kromě toho se vyvíjejí také odvětví, která všechny tři zmíněné proudy horizontálně protínají. Jedná se především o psychologii, resp. psychologii práce, funkční bezpečnost, ergonomii (v pojetí přizpůsobování pracovního prostředí), bezpečnost a ochranu zdraví při práci, toxikologii, antropometrii a také personalistiku (v pojetí managementu a řízení lidských zdrojů).

Z výše uvedeného tedy jednoznačně plyne, že problematika spolehlivosti lidského činitele se stává komplexní disciplínou, která vstupuje do mnoha dalších oborů. Ve snaze integrovat používané přístupy, pojmy i používanou filozofii, vytvořil Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i. ve spolupráci se Státním úřadem pro jadernou bezpečnost tento terminologický slovník, který by měl nejen shrnovat nastolenou problematiku, ale především by měl umožnit

integrovat přístupy používané v jaderné bezpečnosti a přístupy aplikované v bezpečnostním inženýrství.

Slovník vychází ze zkušeností získaných dlouholetou odbornou prací VÚBP, v.v.i. a SÚJB a v rámci činnosti VÚBP, v.v.i. reprezentuje výstupy z projektů „Pracovní pohoda a spolehlivost člověka v pracovním systému“ a „Management znalostí: Sjedená zdrojová základna“ řešených v rámci Výzkumného záměru VÚBP pro období 2004-2010. Významnou měrou na vytvoření tohoto díla přispěly také výsledky projektu „1H-PK/21: Metody a nástroje hodnocení a zvyšování spolehlivosti lidského činitele v provozu JE“, který VÚBP, v.v.i. řešil v letech 2005-2008 v rámci programu „POKROK“ vyhlášeného Ministerstvem průmyslu a obchodu.

Pro vývoj tohoto slovníku bylo použito odborných zdrojů, jejichž výčet je uveden na konci dokumentu. Hesla jsou řazena abecedně a ke každému je uvedena anglická mutace termínu a dále zdroj, ze kterého bylo čerpáno. V případě, že zdroj není uveden, jedná se o novou definici již známého výrazu.

Ve slovníku bylo ke dni vydání (31.3.2011) celkem 737 hesel. Toto číslo však nebude konečné, neboť ve spolupráci se Státním úřadem pro jadernou bezpečnost a Vysokým učením technickým v Brně bude slovník i nadále rozšiřován o další hesla související s řešenou tematikou.

Poznámka autorů: Ne vždy dostupné zdroje zohledňují vývoj v oboru a některé tradičně užívané definice tudíž ztrácejí svůj původní smysl, neboť význam daného pojmu se již mírně změnil. A k této skutečnosti bylo při tvorbě tohoto slovníku v maximální míře přihlíženo.

Termín	Termín v angličtině	Výklad	Zdroj
--------	---------------------	--------	-------

A			
A posteriori		1. Empirické poznání; poznání „ze zkušeností“. 2. Podrobné vyšetřování havárie provedené experty s cílem stanovit opatření pro předcházení podobným haváriím v budoucnosti.	[28] [27]
Adaptace na pracovní podmínky		Schopnost přizpůsobení se a zvýšení odolnosti některých biologických systémů na zvýšenou pracovní zátěž. Je důsledkem vrozených dispozic, trénovanosti, zkušenostmi. Rozlišuje se adaptace fyziologická např. termoregulační systém na sluchový a zrakový analyzátor, na fyzickou zátěž, na směnovou a noční práci a adaptace sociálně-psychologických funkcí např. na sociální klima na pracovišti, na racionální zvládnání mimořádných situací, na emoční rovnováhu apod. Adaptační mechanismy mají určité hranice.	[24]
Adaptované osoby		Osoby po uplynutí tří týdnů od nástupu na dané pracoviště (práci).	[24]
Administrativní zpoždění		Kumulovaná doba během níž se na porouchaném objektu z administrativních důvodů neprovádí údržba po poruše.	[22]
Aerobní kapacita ($V_{O_2 \max.}$)		Hraniční hodnota dosažení spotřeby kyslíku (maximální množství kyslíku za minutu, které může organismus využít při intenzivním fyzickém zatížení). Ukazatel tělesné zdatnosti. Po celou směnu může člověk pracovat intenzitou odpovídající 33% $V_{O_2 \max.}$, krátkodobě 50% $V_{O_2 \max.}$ a nárazově 75% $V_{O_2 \max.}$.	[24]
Akce	Action	Výkonová část operace, může být chápána jako příkaz (nebo instrukce) k vykonání určitého úkonu podle předepsaných postupů.	[29]
Aktivní chyba	Active error	Chyby vznikající na konci kauzálního řetězce vedoucí k přímým důsledkům - nehodě (např. operátoři ve velínu, údržbáři, pilot, který se zřítí se strojem v perfektním stavu při bezvýznamném manévru).	[35]
Aktuální stav dovedností v oblasti lidského činitele	State of the art human factors principles	Principy, které jsou v současné době přijímány odborníky na problematiku lidského činitele a které jsou v souladu se současným vědeckým poznáním. Tyto principy jsou v praxi promítnuty do obsahu výcviku a školení, do metod, návodů nebo příruček, a jsou popsány v odborné literatuře včetně platných norem a	[36]

		legislativy.	
ALARP	As low as reasonably practical (ALARP)	Míra rizika, které je považováno za tak nízké, jak je to jen rozumně možné, a proto je uznáno za přijatelné.	[37]
Algoritmus	Algorithm	Přesně definovaný sled operací a úkonů, který jednoznačně vede ke splnění úkolu a odpovídá stanovenému (známému) postupu.	[2]
Amplituda signálu		Maximální nebo průměrná hodnota signálu.	[24]
Analýza	Analysis	Proces studia zaměřeného na porozumění předmětu analýzy a též výsledek tohoto studia, zatímco hodnocení může též zahrnovat stanovení či posouzení přijatelnosti. Analýza se též často váže k určité konkrétní metodě. V hodnocení tak může být použita jedna či více analýz.	[16]
Analýza rizik	Risk analysis	Proces analýzy nebezpečí a odhad úrovně rizika pro lidi, majetek, životní prostředí, kde se používá kvalitativní, semikvantitativní nebo kvantitativní odhad rizika určité události. Odhad je založený na inženýrském ocenění a metodikách, vzhledem k ocenění pravděpodobností (frekvencí) a následků scénářů možných událostí (závažných havárií) vycházejících ze zdrojů rizik.	[1]
Analýza bariér	Barrier analysis (BA)	Technika analýzy pro vyhledávání rizik spojených s nebezpečnými energetickými zdroji. Analýza bariér představuje nástroj k určení hodnoty nežádoucího toku (nebezpečné) energie k objektům (zaměstnanci nebo zařízení) prostřednictvím určení ochran, které zabrání toku nebezpečné energie. Analýza bariér je založena na teorii, že existují-li v systému zdroje nebezpečné energie tak představují ohrožení pro určité objekty. Umístění zábran (ochran) mezi zdroj energie a tyto objekty může zmírnit ohrožení objektů.	[37]
Analýza funkčních podmínek (požadavků)	Functional requirements analysis	Analýzy funkcí a charakteristik, které jsou vykonávány podél rozhraní člověk – systém.	[36]
Analýza funkčních rizik	Functional hazard analysis	Technika analýzy, která se používá pro identifikaci systémových rizik pomocí analýzy funkcí. Funkce jsou prostředky, s jejichž pomocí systém pracuje, aby dosáhl svých cílů a splnil svou úlohu. Riziko systému je identifikováno tím, že se určí dopad (vliv) funkčních nedostatků na činnost, správné řízení anebo řídicí zásah v nevhodném čase. Je-li funkční porucha označena jako nebezpečná, příčinné faktory disfunkce (poruchy) mohou být vyšetřeny do větších podrobností další analýzou základní události. Analýza funkčních rizik se provádí podle zavedeného souboru návodů a předpisů.	[37]

Analýza kritérií bezpečnostně technických prostředků	Safety requirements/criteria analysis	Termín je používán pro hodnocení systému bezpečnostně technických prostředků a kritérií s nimi souvisejícími. Tato analýza má dvojí účel: (1) zajistit, že pro každé identifikované riziko byl aktivován nejméně jeden bezpečnostně technický prostředek určený pro jeho snížení a (2) ověřit, že jsou uplatněny všechny bezpečnostní požadavky, a že je jejich účinnost ověřena. Analýza kritérií bezpečnostně technických prostředků je v podstatě snadná analýza sloužící ke zjištění, že nejsou trhliny nebo slabiny ve vybavení bezpečnostně technickými prostředky, a že všechna identifikovaná rizika mají adekvátní a prokazatelné pokrytí omezeními v projektu.	[37]
Analýza nebezpečí	Hazard Analysis	Postup, ve kterém se provádí identifikace nežádoucích událostí, které vedou k realizaci individuálního nebezpečí; analýza mechanismu, kterým se tyto nežádoucí události mohou vyskytnout; odhad jejich pravděpodobnosti a odhad rozsahu jakýchkoliv škodlivých jevů a účinků.	[1]
Analýza nebezpečí a provozuschopnosti	Hazard and operability (HAZOP)	Technika pro identifikaci a analýzu rizik a provozních problémů systému. Je užívána hlavně v chemickém průmyslu. Analýza nebezpečí a provozuschopnosti hledá rizika vyplývající z identifikovaných potenciálních odchylek od projektovaného průběhu provozu.	[37]
Analýza nejistot	Uncertainty analysis	Analýza sloužící k odhadu nejistot a mezí chyb u veličin, jež jsou výsledkem řešení problému nebo s ním souvisejí.	[16]
Analýza provozních rizik a rizik při pomocných činnostech	Operating and support hazard analysis	Slouží k identifikaci a zhodnocení rizik provozního typu. Je založena na detailních informacích o projektu a je zhodnocením provozních úkolů a postupů. Zvažuje faktory jako je lidská chyba, přetížení člověka úkoly, špatné pochopení nebo poznání, vliv poruchy hardware na člověka atd. Analýza provozních rizik a rizik při pomocných činnostech vytváří nezbytné podmínky a upozornění, které jsou zahrnuty do provozních postupů. Občas výsledky analýzy provozních rizik a rizik při pomocných činnostech vedou nutně ke změnám projektu a pracovních podmínek. Analýza je prováděna podle zavedeného souboru návodů a pravidel.	[37]
Analýza rizik subsystému	Subsystem hazard analysis	Všeobecně je to druhá přesná analýza, která se provádí pro identifikaci rizik, příčinných faktorů rizik, nehod a rizik systému. Obvykle se provádí během fáze podrobného projektu a provádí se podle stanoveného souboru návodů a pravidel. Analýza rizik subsystému začíná od rizik identifikovaných během předběžné analýzy rizika a pokračuje podle jejich příčinných faktorů. Analýza rizik subsystému je omezena na rizika uvnitř analyzovaného subsystému.	[37]
Analýza rizik systému	System hazard analys	Provádí se pro identifikaci a zhodnocení rizik na úrovni systému, které jsou obecně výsledkem výstupů rozhraní jednotlivých subsystémů. Je založena na	[37]

		podrobných informacích z projektu a je prováděna podle zadaného souboru návodů a pravidel. Často se pro podporu analýzy rizik systému používá zvláštní účelová analýza. Například může být použita analýza pomocí stromu chyb pro kvantitativní hodnocení rizik. Analýza rizik systému je zaměřena na celý systém a nezohledňuje rizika, která se nacházejí vyloženě jen v některých subsystémech.	
Analýza rizika	Risk analysis	Analýza rizika je proces zjišťování bezpečnostních rizik. To zahrnuje zjišťování nebezpečí, které představuje riziko nehody spolu s hodnocením rizika.	[37]
Analýza spolehlivosti lidského činitele	Human reliability analysis	Systematická metodologie užívaná pro identifikaci pravděpodobnosti selhání lidského činitele, popis chybných lidských akcí a důsledků vzniklých chyb. V praxi je HRA reprezentována souborem analytických metod, které se dělí do dvou hlavních skupin: (1) metody založené na pravděpodobnostním odhadu rizik (PRA) a (2) metody založené na kognitivní teorii kontroly (tzv. kognitivní metody). Tyto metody lze dále dělit na metody první generace (klasické metody) a metody druhé generace (moderní metody).	[12]
Analýza stromem chyb (Analýza stromů poruch)	Fault tree analysis (FTA)	1. Technika systémové analýzy (analýzy systému) používaná pro určení základních případů a pravděpodobností výskytu specifikovaných relevantních událostí (případů). Strom chyb je model, který logicky a graficky ukazuje různé kombinace možných chybných i normálních událostí vyskytujících se v systému, které vedou k dříve identifikovaným rizikům nebo předpokládaným událostem. Provádí se podle zavedeného souboru návodů, předpisů a logických bran (způsobů) pro modelování souvislosti příčiny a následků.	[37]
		2. Deduktivní metoda, jež začíná zvažováním a definicí poruchových událostí a která dále pokračuje systematickým dovozováním událostí nebo kombinací událostí, jimiž byly tyto poruchové události zapříčiněny.	[16]
Analýza stromů událostí	Event tree analysis	Induktivní metoda, jež začíná uvažováním výskytu základních iniciačních událostí a která dále pokračuje jejich logickou propagací až na úroveň události selhání systému. Poznámka 1: Strom událostí je zobrazením různých následků konkrétní iniciační události ve formě diagramu; Poznámka 2: Analýza stromů poruch uvažuje podobné řetězce událostí, avšak začíná na opačném konci (tj. začíná u "důsledků", nikoli příčin). Stromy událostí a stromy poruch sestavené pro danou sadu událostí by byly navzájem podobné.	[16]
Analýza účinků; analýza dopadů	Impact analysis	Určování vlivu, jaký bude mít změna funkce nebo součásti systému na jiné funkce nebo součásti daného systému stejně jako i na jiné systémy.	[26]

Analýza úkolu	Task analysis	1. Analytický proces zaměřený na určení chování osob v systému člověk-stroj. Cílem analýzy úkolu v rámci hodnocení spolehlivosti lidského činitele je dekompozice řetězce událostí na jednotlivé kroky (části akce), které umožňují kvalitativní a kvantitativní zhodnocení pracoviště a znázornění v souladu s vybraným modelovým přístupem.	[35]
		2. Analytický proces užívaný pro zjištění specifických chování vyžadovaných od lidí obsluhujících stroje nebo konajících práci. Poznámka: Analýza úkolu není posouzení rizika pracoviště v souladu s platnými předpisy. 3. Skupina metod, které jsou určeny pro zevrubný popis činností, které musejí pracovníci vykonat, aby dosáhly stanoveného cíle zadaného úkolu. Popis se může týkat duševní činnosti, vlastního výkonu nebo způsobou používání potřebných zařízení.	[35] [36]
Analýza základní příčiny	Root cause analysis (RCA)	Proces zjištění základní úrovně příčinných faktorů události. Obvykle tato událost je nežádoucí událost jako např. riziko nebo nehody. Pro provedení analýzy základní příčiny existují různé analytické metody (techniky).	[37]
Analýza způsobu a následků poruchy	Failure mode and effects analysis (FMEA)	Nástroj (metoda) pro vyhodnocení následků potencionálních způsobů poruchy subsystémů, příslušenství, částí nebo jejich funkcí. Je to primární nástroj pro určení pravděpodobnosti a identifikaci způsobů poruchy, což může nepříznivě ovlivnit celkovou spolehlivost systému. Analýza způsobu a následků poruchy má schopnost zahrnout (obsáhnout) následky poruchy pro každý způsob poruchy za účelem dosažení kvantitativní analýzy pravděpodobnosti. Analýza způsobu a následků poruchy může být rozšířena dodatečně k určení způsobů poruchy, které mohou mít za následek nechtěný stav systému jako například riziko systému a také pro analýzu rizika. Analýza způsobu a následků poruchy je prováděna v souladu se zavedeným souborem návodů a předpisů.	[37]
Analýzy scénáře	Scenario analysis	Skupina metod užívaná pro posuzování rozhraní člověk-stroj sloužící k provedení analýzy jednotlivých dílčích sekvencí výkonových aktivit spojených s ovládním zařízení.	[11]
Aplikační software	Application software	Software specifický pro uživatelskou aplikaci; obecně obsahuje logické sekvence, povolení, meze a výrazy, které řídí odpovídající vstup, výstup, dále výpočty, rozhodnutí nezbytná k dosažení bezpečnostních přístrojových funkčních požadavků; viz programovací jazyky s pevnou a omezenou variabilitou.	[26]
APS	Accident Prone Situations	Situace, při níž dochází k častému vzniku chyb. Následky takto vzniklých chyb jsou obvykle velmi závažné – dochází ke zranění osob nebo k jejich úmrtí, zničení vybavení a zařízení anebo i celých technologických celků. ACP jsou zvláštním	[4]

		případem ELS.	
Architektura (hardwaru/software)	Architecture	Uspořádání hardwarových a/nebo prvků softwarových v systému, např. (1) uspořádání subsystémů bezpečnostního přístrojového systému (SIS); (2) vnitřní struktura subsystému SIS; (3) uspořádání softwarových programů.	[26]
Audiometrie	Audiometry	Technika měření sluchu pomocí tónových generátorů pracujících ve frekvenčním rozsahu sluchu, tj. 64 – 20.000 Hz pro zjištění sluchové ostrosti , respektive různých typů sluchových poruch.Na záznamu (tzv.audiogram) jsou křivky prahů vzdušného a kostního slyšení, např. u zaměstnanců exponovaných v hlučných provozech.	[24]
Audit	Audit	viz nezávislé hodnocení	[16]
Audit funkční bezpečnosti	Functional safety audit	Systematické a nezávislé prověření, zda postupy, stanovené k souladu požadavků funkční bezpečnosti s plánovanými opatřeními, jsou efektivně zaváděna a vhodná k dosažení stanovených cílů. Poznámka: Audit funkční bezpečnosti se může provést jako část posuzování funkční bezpečnosti.	[26]
Automatizace	Automation	Použití řídicích systémů (např. regulátorů, počítačů) k řízení průmyslových zařízení a procesů. Automatizace snižuje potřebu přítomnosti člověka při vykonávání určité činnosti. Z pohledu industrializace jde o krok následující po mechanizaci.	[28]

B			
Bariéra	Barrier	Fyzická překážka, která brání pohybu nebo zpomaluje pohyb lidí, radionuklidů nebo šíření jiných jevů (např. ohně) nebo poskytuje stínění proti záření.	[16]
Bariérový model		<p>Model vzniku nehody navržený Jamesem Reasonem, který předpokládá, že nehoda je sekvenční proces připomínající letící šíp, který aby mohl překonat všechny existující (ochranné) bariéry, musí se v daný okamžik strefit do slabých míst (charakterizovaných dírami) ve všech existujících bariérách. Čím slabší a méně účinné zavedené bariéry jsou, tím větší jsou pomyslné díry a o to větší je pravděpodobnost, že se v daný okamžik vzájemně „překryjí“.</p> <p>Poznámka: Hovorově je tento model podle svého grafického vyobrazení nazýván jako „model ementál“ či „model švýcarského sýra“.</p>	
Bazální metabolismus (BM)		Část chemické energie uvolněné z živin, které organismus v klidu potřebuje na udržení životních pochodů. Je závislý na pohlaví a věku. U muže 30ti letého je to $5.34 \text{ kJ min.}^{-1}$ (89 W) a u 60ti letého 4.8 kJ min.^{-1} (80W) . U žen ve stejném věku $4.14 \text{ kJ min.}^{-1}$ (69 W) a 4.8 kJ min.^{-1} (68 W).	[24]
Behaviorální	Behaviour	Způsob lidského chování uvnitř společnosti, které je utvářeno psychologickými, sociologickými a antropologickými aspekty jedince i okolí. Psychické procesy chování jedince se zejména odrážejí na vzájemné závislosti mezi podněty a reakcemi. Jednotlivé behaviorální přístupy obvykle zahrnují jak podmiňování, tak studium a zohledňování vrozených defektů chování.	
Bezpečná porucha	Safe failure	Porucha, která nemá možnost přivést bezpečnostní přístrojový systém do nebezpečného nebo nefunkčního stavu. Poznámka 1: Zda se tato možnost realizuje nebo ne, může záviset na architektuře kanálů v systému; Poznámka 2: Bezpečná porucha bývá též nazývána obtěžující poruchou, poruchou falešného klopýtnutí, poruchou falešné cesty nebo poruchou zajištění.	[26]
Bezpečnost	Safety	<p>1. Zbavení se (zamezení) nepřijatelného rizika.</p> <p>2. Charakteristická vlastnost každého systému související se schopností pracovat se známou a akceptovatelnou úrovní rizika nežádoucích událostí. Posilování bezpečnosti je založeno na odstraňování těch podmínek (příčin), které mohou způsobit smrt, úraz, nemoc z povolání, poškození nebo zničení zařízení nebo majetku nebo škodu pro prostředí. Bezpečnost lze vnímat také jako schopnost</p>	[26] [37]

		systému vyloučit jisté nežádoucí události (nehody) během předem určených operací za stanovených podmínek a během stanoveného času.	
Bezpečnost operační jednotky/výrobní	Plant safety	Též „bezpečné provozování operační jednotky“. Všeobecný termín (výraz) použitý v tomto případě k označení bezpečnostně technických cílů (opatření), které uvádí Mezinárodní poradní skupina pro jadernou bezpečnost Mezinárodní komise pro jadernou energii (IAEA) v „Základních bezpečnostních zásadách pro atomové elektrárny“ (IAEA, 1988): Zamezit (chránit) s velkou pravděpodobností nehodám v atomových elektrárnách, ověřit, zda byly všechny uvažované druhy nehod zahrnuty v projektu elektrárny, a to i ty, jejichž pravděpodobnost výskytu je malá.	[36]
Bezpečnost stroje	Safety of machine	Způsobilost stroje vykonávat předepsané funkce, být přepravován, instalován, nastavován, udržován, demontován a likvidován za podmínek předpokládaného používání, které jsou uvedeny v návodu k používání, aniž by způsobil zranění nebo poškození zdraví	[38]
Bezpečnostně kritická funkce	Safety critical function	Funkce hardware, software anebo integrace člověka do systému, jejichž správná činnost je nutná a podstatná pro bezpečnou činnost systému. Popis bezpečné činnosti systému může být program nebo závislý systém, ale všeobecně to znamená operaci (činnost), která vylučuje výskyt nehod, které mají za následek smrt/úraz nebo ztráty systému. Bezpečnostně kritická funkce je každá, jejíž porucha nebo špatná funkce může způsobit smrt/úraz anebo ztráty v systému.	[37]
Bezpečnostní analýza	Safety analysis	Ocenění potenciálních hazardů spojených s prováděním činností.	[16]
Bezpečnostní funkce	Safety function	1. Jsou to ty funkce, které slouží k ověřování plnění cílů stanovených z hlediska bezpečnosti. Typickou bezpečnostní funkcí je kontrola reakčního procesu. Velmi důležitý cíl, jakým je například prevence úniku nebezpečných látek do životního prostředí, se projektant snaží řešit již při projektování závodu a operátor pak ve fázi řízení provozu. Tyto funkce jsou často aplikovány, aniž by byly provázány se specifickými systémy nebo součástmi operačních (výrobních) jednotek nebo s možností lidského nebo automatického zásahu. Tyto funkce jsou často splněny kombinací několika funkcí nižší úrovně. Proces manipulace s funkcemi nižší úrovně určený k zajištění funkce vyšší úrovně je zde definován jako řídicí (kontrolní) funkce. 2. Funkce, kterou má být realizována SIS, jiným bezpečnostním systémem nebo vnějšími prostředky snížení rizika, která je určena pro zajištění nebo udržení bezpečného stavu procesu z hlediska konkrétní nebezpečné události.	[36] [26]

Bezpečnostní funkce (řídících systémů)	Safety function	Funkce prováděná SIS (Bezpečnostní přístrojový systém) pro zajištění bezpečnosti technologie, nebo omezujícími zařízeními, která jsou schopna dosáhnout nebo udržet bezpečný stav procesu s ohledem na zvlášť nebezpečné případy. POZNÁMKA. Tento termín se odchyluje od definice v IEC 61508-4 a ukazuje na diference v terminologii výrobního sektoru. Funkce, prováděná SIS jiným systémem pro zajištění bezpečnosti technologie, nebo způsobená vnějším rizikem, omezujícími zařízeními, která jsou schopna dosáhnout nebo udržet bezpečný stav procesu s ohledem na zvlášť nebezpečné případy.	[35]
Bezpečnostní hodnocení	Safety assessment	1. Hodnocení všech aspektů činností významných z hlediska ochrany a bezpečnosti. U zařízení, pro něž se vydává povolení, to obnáší umístování, projekt a provoz zařízení. Pozn. Viz též pravděpodobnostní hodnocení bezpečnosti. 2. Analýza sloužící k předpovědi chování systému jako celku a jeho dopadu na bezpečnost. 3. Systematický proces prováděný po celou dobu procesu projektování, aby bylo zajištěno, že navrhovaný (nebo aktuální) projekt splňuje všechny náležité bezpečnostní požadavky. Součástí bezpečnostního hodnocení je i formální bezpečnostní analýza.	[16]
Bezpečnostní klima	Safety climate	Postoje a vnímání zaměstnanců v daném místě a čase. Bezpečnostní klima je jedním z indikátorů firemní kultury.	[35]
Bezpečnostní kultura	Safety culture	Viz kultura bezpečnosti	
Bezpečnostní obálka	Safety case	Ochrana systému navržená již projektantem tvořená několika stupni bezpečnostně inženýrského a řídicího procesu.	[37]
Bezpečnostní problém	Safety issue	Položka identifikovaná již ve fázi návrhu a projektování operační jednotky, provozu nebo revizi, která může ovlivnit bezpečnost provozu.	[36]
Bezpečnostní přístrojová funkce (SIF)	Safety instrumented function (SIF)	Bezpečnostní funkce se stanovenou úrovní integrity bezpečnosti nezbytnou k dosažení funkční bezpečnosti a kterou může být buď bezpečnostní přístrojová ochranná funkce, nebo bezpečnostní přístrojová regulační funkce.	[26]
Bezpečnostní přístrojová funkce pro průběžný režim	Continuous mode safety instrumented function	Tam, kde se v případě nebezpečné poruchy bezpečnostní přístrojové funkce vyskytne potenciální nebezpečí i bez další jiné poruchy pokud se neprovede akce, která by tomu zabránila. Poznámka 1: Průběžný režim pokrývá takové bezpečnostní přístrojové funkce, které realizují spojité řízení (regulaci) k udržení	[26]

		funkční bezpečnosti, Poznámka 2: V aplikacích pro režim vyžádání, kde je frekvence vyžádání častější než jednou za rok, nebude míra nebezpečí vyšší než intenzita nebezpečných poruch bezpečnostní přístrojové funkce. V takovém případě bude přirozeně vhodné použít kritérií pro průběžný režim.	
Bezpečnostní přístrojová funkce pro režim vyžádání	Demand mode safety instrumented function	Tam, kde se určitá činnost (např. zavření ventilu) uvažuje jako reakce na podmínky procesu nebo na jiné požadavky; v případě nebezpečné poruchy bezpečnostní přístrojové funkce se potenciální nebezpečí vyskytne pouze při výskytu poruchy v procesu nebo v BPCS	[26]
Bezpečnostní přístrojová regulační funkce	Safety instrumented control function	Bezpečnostní přístrojová funkce se stanoveným SIL fungující v průběžném (trvalém) režimu, která je nezbytná k prevenci vzniku nebezpečného stavu a/nebo k snížení jeho důsledků k falešnému odstavení bez skutečné příčiny v procesu. „Fail-to-safe“ je porucha komponenty nebo subsystému, vedoucí k předem definovanému její nebo jeho bezpečnému stavu.	[26]
Bezpečnostní přístrojový řídicí (regulační) systém	Safety instrumented control system	Přístrojový systém používaný k realizaci jedné nebo více bezpečnostních přístrojových regulačních funkcí. Poznámka: Bezpečnostní přístrojové řídicí (regulační) systémy se v průmyslových procesech navrhují zřídka. Tam kde jsou však třeba, musí být s nimi zacházeno se zvláštní péčí a musí být navrhovány individuálně. Mají se uplatnit požadavky této normy, avšak může být uplatněn i požadavek na další podrobnou analýzu, aby se ukázalo, že systém je schopný dosáhnout požadované bezpečnosti.	[26]
Bezpečnostní přístrojový systém (bezpečnostní systém) (SIS)	Safety instrumented system (SIS)	1. Část bezpečnostního řídicího systému, která je používána ke sledování jednoho nebo více bezpečnostních parametrů. Skládá se z čidla, řídicí jednotky a koncových ovládacích prvků. 2. Přístrojový systém používaný k realizaci jedné nebo více bezpečnostních přístrojových funkcí; SIS je složen z různé kombinace senzorů, logických automatů a koncových členů. Poznámka 1: Může obsahovat buď bezpečnostní přístrojové regulační funkce, nebo bezpečnostní přístrojové ochranné funkce, nebo obojí; Poznámka 2: SIS může, ale nemusí obsahovat software; Poznámka 3: Je-li částí SIS činnost člověka, musí být specifikována v SRS pohotovost a bezporuchovost činnosti operátora a zahrnuta do výpočtů funkčnosti pro SIS. Návod jak zahrnout pohotovost a bezporuchovost operátora do výpočtů SIL viz IEC 61511-2.	[35] [26]
Bezpečnostní řídicí systém (bezpečnostní systém)	Safety instrumented system (SIS)	Řídicí systém, který je používán ke sledování jednoho nebo více bezpečnostních parametrů. Skládá se z čidla, řídicí jednotky a koncových ovládacích prvků.	[35]

Bezpečnostní software	Safety software	Software v bezpečnostním přístrojovém systému, kde vystupuje jako software aplikační, vestavěný software nebo obslužný software.	[26]
Bezpečnostní úrovně (vrstvy)	Safety layers	Pasivní systémy, automaticky či ručně spouštěné bezpečnostní systémy nebo administrativní opatření, jimiž je zajištěno dosažení požadovaných bezpečnostních funkcí.	
Bezpečný stav	Safe state	Stav procesu, při kterém je dosaženo bezpečnosti. Poznámka: Při přechodu z potenciálně nebezpečných podmínek do konečného bezpečného stavu může proces projít několika přechodnými bezpečnými stavy. V některých situacích trvá bezpečný stav jen tak dlouho, dokud je proces spojitě řízen (regulován). Takové spojitě řízení (regulace) může trvat krátkou nebo neomezenou dobu.	[26]
Bezpečný životní cyklus	Safety life cycle	Nezbytné činnosti související se zavedením částí bezpečnostních řídicího systému prováděné v časovém úseku, který začíná v koncepční fázi projektu a končí, když jsou všechny části bezpečnostního řídicího systému schopné použití.	[35]
Bezporuchovost		Schopnost objektu plnit požadovanou funkci v daných podmínkách a v daném časovém období.	[23]
Bezporuchovost práce		Schopnost člověka plnit požadovanou funkci během stanovené doby za stanovených provozních podmínek.	[22]
Bezporuchový	Fail safe	Vlastnost (systému, projektu, zařízení apod.), která zajišťuje, že systém bude pracovat bezpečně nebo v případě poruchy zajistí, že se systém vrátí do stavu, který nemůže způsobit nehodu.	[37]
Biologičtí činitelé	Biological factors	Živé organismy, včetně těch, které byly geneticky modifikovány, dále buněčné kultury a endoparaziti, které mohou vyvolat jakékoli infekční onemocnění, alergii nebo působit toxicky.	[24]
Booleova logika		Algebraická struktura, která modeluje vlastnosti množinových a logických operací. Je nazvána podle irského matematika George Boolea. Booleova logika se skládá z množiny proměnných $X = \{x_1, x_2, x_3, \dots\}$, a základních operátorů AND(>), OR(/) a NOT(¬). Booleovy výrazy (formule) $\varphi = \{\varphi_1, \varphi_2, \varphi_3, \dots\}$ se vytvářejí opakovaným aplikováním výše uvedených operátorů na výrazy φ_i . Booleova logika a příslušné symboly se používají v některých stromových analytických metodách (např. HTA).	
Booleův operátor	Boole's operator	Symbol (značka) sloužící k vyjádření určité logické operace. Operátory jsou používány v některých analytických metodách pro hodnocení spolehlivosti LČ (např. HTA, MORT, FTA). Ve stromových diagramech je tato operace representována příslušným hradlem (grafickým prvkem nacházejícím se v	

		uzlových bodech spojujících jednotlivé větve). Operátor v sobě definuje požadavky na vstupy i výstupy. V matematice je pojem operátor definován jako zobrazení, kterým nějaké funkci f přiřazujeme jinou funkci g .	
--	--	---	--

C, Ć			
Celkové riziko	Total risk	Součet individuálně zjištěných rizik (které jsou známé) a neidentifikovaných rizik (které jsou neznámé).	[37]
Cesta energie	Energy path	Cesta energie od zdroje ke spotřebiči.	[37]
Cíl	Goal	Vrcholová úkolová událost; zadání úkolu, které musí být vykonáním příslušných subúkolů splněno podle logistických požadavků.	[29]
Cíle návrhu orientované na člověka	Human-centered design goals	Požadavky a cíle při návrhu a konstrukci zařízení, které zajišťují znalostní (kognitivní) a fyzickou podporu pro provádění aktivit člověkem.	[36]
Cílová míra poruch	Target failure measure	Požadovaná pravděpodobnost poruch režimu nebezpečným způsobem, které má být dosaženo z hlediska požadavků integrity bezpečnosti stanovené buď střední pravděpodobností poruchy (selhání) navržené funkce při vyžádání (u režimu provozu s vyžádáním) nebo pravděpodobností nebezpečné poruchy (selhání) provádění SIF za hodinu (pro průběžný režim provozu).	[26]
Citlivostní analýza	Sensitivity analysis	Kvantitativní zkouška, jak se chová systém v důsledku změny. Změna je zpravidla provedena v hodnotách klíčových parametrů.	[16]
Coaching	Coaching	Proces poskytování podpory řídicímu pracovníkovi psychologicky školeným poradcem formou logistic reflektování a pomoci při logistick a dokonce měnění jeho myšlení, jednání, představ, prožívání.	[33]
Časový interval		Část časové stupnice vymezená a popsána dvěma danými časovými okamžiky	[23]
Časový okamžik		Jeden bod na časové stupnici. Časová stupnice může být spojitá, jako např. kalendářní čas, nebo nespojitá, jako např. počet cyklů používání.	[23]
Časový snímek (snímek pracovní směny)		Formalizovaný záznam úkonů a operací pomocí symbolů zachycující průběh pracovní směny včetně přestávek, aktivovaných částí organismu a pracovních poloh. Slouží ke stanovení režimu práce a odpočinku, k odhadu energetického výdeje pomocí tabulek, délky expozice škodlivin atd.	[24]
Část konfigurace hardware	Hardware configuration item	Seskupení hardware, které plní zadanou úlohu, a je projektováno pro řízení samostatné sestavy.	[37]
Částečná porucha	Partial failure	Porucha způsobující neschopnost objektu plnit některé, nikoliv však všechny požadované funkce.	[42]
Četnost lidské chyby	Human error frequency	Počet chyb spojených se selháním lidského činitele vyjádřených numericky a vztahených k jednotce času (obvykle za rok).	

Činnost člověka		Takový typ chování člověka, jehož zaměření je jednoznačně cílové a cílem je zpětnovazební potvrzení o dosažení cíle.	[3]
Činnosti založené na dovednosti	Skill-based	Provádění rutinních, vysoce nacvičených úkolů, které lze charakterizovat jako automatizované. Vyjma příležitostné kontroly je takové chování spojeno s malým vědomým úsilím.	[27]
Činnosti založené na pravidle	Rule-based	Řešení situace, která nastává tehdy, jestliže se situace změní a modifikuje logistických chování pracovníka. Úspěch je založen na používání pravidel.	[27]
Činnosti založené na znalostech	Knowledge-based	Druh činnosti, který se odehrává v nových situacích, kdy pracovník nemá k dispozici žádná aplikovatelná pravidla. Může mít formu řešení problému, přičemž se používá analytického myšlení a uchovaných znalostí.	[27]
Číslo priority (naléhavosti) rizika	Risk priority logis (RPN)	Klasifikační index rizika pro spolehlivost, kde číslo priority rizika = (pravděpodobnost výskytu) x (klasifikace závažnosti) x (klasifikace možnosti zjištění rizika).	[37]
Člověk	Human	Fyzická entita, která disponuje výkonnostní kapacitou (senzorickou, mentální a motorickou) v míře limitovanou individuálními fyzickými, fyziologickými a antropometrickými vlastnostmi, osobní stabilitou, psychologickými vlastnostmi a adaptačními schopnostmi. Člověk je tvůrcem pracovního systému a současně jeho nejslabším článkem. V součinnosti s pracovním vybavením (strojem) na určitém pracovišti a v daném pracovním prostředí realizuje pracovní úkoly.	

D			
Deduktivní analýza	Deductive analysis	Analýza, která rozebírá kauzální faktory od všeobecných až po specifické za účelem zjištění, jaký je aktuální stav systému a za jakých okolností se může vyskytnout předpokládaná událost (například analýza stromem chyb). Dedukce vede k odstranění nejasností v předpokladech a úvahách o vývoji události, resp. slouží k jejich potvrzení.	[37]
Deterministická analýza	□ogistických analysis	Analýza používající pro klíčové parametry jediné číselné hodnoty (mající pravděpodobnost 1) a vedoucí k výsledku s jedinou hodnotou. Poznámka 1: V oblasti jaderné bezpečnosti to například znamená, že se věnuje pozornost jen haváriím, únikům a následkům, aniž by se uvažovaly pravděpodobnosti jiných sekvencí událostí; Poznámka 2: Zpravidla se používá „nejlepší odhad“ či „konzervativní“ hodnoty založené na expertním odhadu a modelovaném jevu.	[16]
Deterministický model	□ogistických model	Deterministický model předpovídá jeden výstup při existenci daného souboru podmínek. Výsledkem deterministického modelu je zaručený výstup a tento proces je opakovatelný se stejným souborem dat. Deterministický model je zaručený a je opakem náhody.	[37]
Diagram přechodné fáze stavu	State transition diagram	Názorná grafická reprezentace stavů systému, přechodných stavů mezi jednotlivými stavy a přechodových poměrů. Tyto diagramy obsahují dostatečné informace pro vývoj stavových rovnic, které se používají při výpočtu pravděpodobnosti podle Markovovy analýzy.	[37]
Displej	Display	Technický prostředek převádějící informace o vykonávané pracovní činnosti a o pracovišti přes rozhraní směrem k smyslovým orgánům pracovníka.	[24]
Dispozice člověka		Anatomicko-fyziologické či psychické předpoklady k činnosti člověka. Rozlišují se na vrozené a získané.	[3]
Diverzita	Diversity	Přítomnost dvou nebo více redundantních systémů nebo komponent, jež mají vykonávat určitou funkci, kde tyto navzájem odlišné systémy nebo komponenty mají odlišné znaky, aby se tak snížila možnost CCF, včetně CMF. Pozn. Příklady takových znaků jsou: odlišné provozní podmínky, odlišný princip činnosti nebo odlišné projektové týmy (čímž se docílí funkční diverzity) a rozdílné rozměry zařízení, odlišní výrobci a typy zařízení, jež využívají odlišných fyzikálních metod (čímž se docílí fyzikální diverzity).	[16]
Dlouhodobě přípustné		Takové podmínky, při nichž lze vykonávat práci po celou směnu (tj. 8 hodin),	[24]

mikroklimatické podmínky		příčemž dlouhodobě únosná doba práce je limitována hodnotou dlouhodobě únosné pracovní tepelné zátěže.	
Dlouhodobě únosná pracovní tepelná zátěž		Taková tepelná zátěž, která je limitována množstvím vody ztraceným potem a dýcháním. Limitní hodnoty jsou stanoveny rozdílně jednak podle energetické náročnosti práce, jednak pro osoby aklimatizované a neaklimatizované.	[24]
Doba aktivní opravy		Část doby aktivní údržby po poruše, během níž se provádí odstranění poruchy.	[22]
Doba aktivní údržby		Doba údržby bez logistických a jiných zpoždění.	[22]
Doba diagnostikování poruchy		Doba, během níž se provádí diagnostika poruchového stavu objektu.	[22]
Doba kontroly		Část doby aktivní údržby po poruše, během níž se provádí kontrola po ukončení opravy.	[22]
Doba lokalizace poruchy		Část doby aktivní údržby po poruše, během níž se provádí lokalizace poruchy.	[22]
Doba do obnovy	Time to restoration	Časový interval, během něhož je objekt v nepoužitelném stavu z vnitřních příčin z důvodu poruchy.	[42]
Doba nepoužitelného stavu	Down time	Časový interval, během něhož je objekt v nepoužitelném stavu.	[42]
Doba odkladu	Grace period	Doba, po kterou je při události zajištěna bezpečnostní funkce bez potřeby zásahu obsluhy.	[16]
Doba použitelného stavu	Up time	Časový interval, během něhož je objekt v použitelném stavu.	[42]
Doba preventivní údržby	Preventive maintenance time	Část doby údržby, během níž se na objektu provádí preventivní údržba, včetně technických a logistických zpoždění obsažených v preventivní údržbě.	[42]
Doba provozu	Operating time	Časový interval, během něhož je objekt v provozu.	[42]
Doba provozu do poruchy	Time to failure	Celková doba provozu objektu od okamžiku jeho prvního uvedení do použitelného stavu až do poruchy, nebo od okamžiku obnovy do příští poruchy.	[42]
Doba provozu mezi poruchami	Operating time between failures	Celková doba provozu mezi dvěma po sobě jdoucími poruchami opravovaného objektu.	[42]
Doba údržby	Maintenance time	Časový interval, během něhož se na objektu provádí údržbářský zásah, včetně technických a logistických zpoždění.	[22]
Doba údržby po poruše	Corrective maintenance time	Část doby údržby, během níž se na objektu provádí údržba po poruše, včetně technických a logistických zpoždění obsažených v údržbě po poruše.	[42]
Domino efekt		Možnost zvýšení pravděpodobnosti vzniku nebo velikosti dopadů závažné havárie v důsledku vzájemné blízkosti objektů nebo zařízení nebo skupiny	[30]

		objektů nebo zařízení a umístění nebezpečných látek.	
Dosažitelnost	Reachability	System se může nacházet v různých stavech. Dosažitelnost vypovídá o schopnosti systému dosáhnout jakéhokoliv nebo všech těchto stavů během operace.	[37]
Dosažitelný návrh	Accessible design	návrh zaměřený na rozšíření standardního řešení pro osoby s nějakým druhem pracovního omezení s cílem maximalizovat počet potenciálních zákazníků, kteří mohou snadno používat určitý produkt, budovu nebo službu: (1) navrhováním produktů nebo služeb a prostředí, které jsou snadno použitelné většinou uživatelů bez jakéhokoliv přizpůsobení, (2) vývojem produktů nebo služeb přizpůsobených různým uživatelům (přizpůsobení uživatelských rozhraní) a (3) mající normalizovaná rozhraní slučitelná se zvláštními produkty pro postižené osoby.	[25]
Dovednost, zručnost	Skill	1. Souhrn více či méně zautomatizovaných elementárních pohybových a mentálních úkonů, snadno nacvičitelných	[2]
		2. Způsobilost převést vědomosti k praktickému využití prostřednictvím nácviku.	[34]
Druh software	Software build	Forma software, který vyhovuje specifikovanému souboru požadavků. Konečný systém může být vytvořen v několika postupných (na sebe navazujících) částech. Části jsou často potřeba k opravení odchylek nebo nedostatků a k zavedení nových zlepšení.	[37]
Druhotné úkoly	Secondary tasks	Úkoly prováděné operátorem při řízení operační (výrobní) jednotky, které však přímo nesouvisí se základními úkoly. Druhotné úkoly mohou zahrnovat: sledování displejů, vyhledávání dat, výběr způsobu splnění stejného úkolu a rozhodování jak uspořádat rozhraní (ovládače a sdělovače).	[36]
Dynamická práce		Pracovní činnost, při níž svalová síla vynakládaná na pracovní pohyb je vystřídána relaxací po době kratší než 3 sekundy.	[24]

E			
Efektivnost		charakterizuje schopnost objektu vyhovět požadavkům na služby s danými kvantitativními charakteristikami. Tato schopnost závisí na kombinaci hledisek způsobilosti a pohotovosti objektu.	[7]
Elektrický/elektronický/programovatelný	Electric/electronic/programmable (E/E/PE)	Založený na elektrické (E), a/nebo elektronické (E), a/nebo programovatelné elektronické (PE) technice. Poznámka: Tento termín pokrývá všechny funkční jednotky nebo systémy pracující na elektrických základech a proto může zahrnovat: (1) elektromechanické funkční jednotky (elektrické); (2) pevné neprogramovatelné elektronické funkční jednotky (elektronické); (3) elektronické funkční jednotky založené na výpočetní technice (programovatelné elektronické).	[26]
ELS	Error Likely Situations	Takové pracovní podmínky, které jsou z ergonomického hlediska špatné či nevhodné, a které mohou vést ke vzniku chyby. Tyto situace v reálu kladou na člověka takové požadavky, které jsou v rozporu s jeho možnostmi a omezeními. Příkladem takové situace může být stavební (konstrukční) řešení pracoviště, které narušuje stereotypy, snižuje pozornost nebo jiným způsobem omezuje pracovníka při výkonu stanovené činnosti. Dalším typem může být nevhodné řešení řídicích panelů velínů, kde jsou různé sdělovače a ukazatele rozmístěny na více místech, což nutí operátora k větší duševní (a mnohdy i fyzické) aktivitě při jejich sledování. I v tomto případě pak dochází ke zvýšenému počtu chyb na straně obsluhy, než by tomu bylo v případě, kdy by byly všechny důležité sdělovače umístěny na jenom panelu a ve vhodné konfiguraci.	[4]
Emoční kontrola		Tendence zabránit emocionálním reakcím během krize. Emoční kontrola udržuje dobrou komunikaci v týmu zejména v dobách, kdy tým obdrží negativní zpětnou vazbu o svém výkonu.	[27]
Energetická bariéra	Energy barrier	Jakékoliv projekční nebo provozní zabezpečení, které chrání nebezpečný zdroj energie před dosažením možného nejvyššího výkonu, který by mohl způsobit poškození nebo úraz. Bariéra odděluje spotřebič od zdroje různými prostředky. Bariéry mohou mít mnoho forem například mechanické (hmotné) bariéry, distanční bariéry, časové bariéry, procedurální bariéry atd.	[37]
Energetický výdej (EV)		Množství energie potřebné lidským organismem jak při tělesném klidu (bazální metabolismus) , tak při výkonu určité činnosti. Je určen množstvím a intenzitou svalové práce. Hodnoty energetického výdeje poskytují informace o energetickém	[24]

		úsilí , které musí lidské tělo vydávat při fyzické práci. Srovnání energetického výdeje a aerobní kapacity (spotřeby kyslíku) jednotlivce či určité populace (skupiny osob) umožňuje hodnocení pracovních podmínek a následný vznik únavy a je důležité při určení kalorického příjmu potravou, aby bylo zabráněno fyziologicky nepříznivým účinkům.	
Energetický výdej celosměnový		a) přípustný (maximální) určuje přípustnou horní hranici EV za směnu; b) průměrný, který lze vykonávat denně v období celého roku tj. 235 dnů v roce. Je obvykle o 20% nižší než je EV přípustný.	[24]
Energetický výdej minutový (průměrný)		Pomocná hodnota vypočítaná dělením průměrného směnového EV počtem minut trvání směny. Tabulky pro odhad (výpočet) energetického výdeje. Obsahují údaje např. pro práci rukou, paží, trupem, pro lehkou až těžkou fyzickou práci, při manipulaci s břemeny atd. Jejich spolehlivost je omezena , uvádí se, že chyba odhadu je minimálně +- 30%. K hodnotám zjištěných z tabulek je nutno s ohledem na energetický výdej v konkrétním případě vždy přičíst hodnoty bazálního metabolismu. Např. podle ČSN EN 28996 je EV v kJ min. ⁻¹ při pracovní poloze v sedě 0,6; vstoje 1,5; vstoje v předklonu 1,8 . Lehká práce rukou 0,9 ; těžká práce oběma pažemi 6,3; velmi těžká práce trupem 23,4 (hodnoty bez bazálního metabolismu).	[24]
Energetický zdroj (zdroj energie)	Energy source	Jakýkoliv materiál, mechanismus nebo proces, který disponuje energií, kterou je možno uvolnit. Z hlediska bezpečnosti se sleduje, zda uvolněná energie může způsobit škodu.	[37]
Ergonomická kritéria		Jedná se o určující měřítka umožňující hodnotit a srovnávat vhodnost a účinnost pracovního systému jako celku nebo různých variant řešení jeho prvků. Ergonomická kritéria jsou odvozována od funkcí člověka v pracovním systému se zřetelem na jeho sensorickou, mentální, pohybovou a energetickou kapacitu.	[3]
Ergonomická úroveň systému		Úroveň splnění ergonomických požadavků na pracovní místa a prostředí hodnocená pomocí kontrolních listů.	[2]
Ergonomické faktory		Faktory vymezené a limitované člověkem se zřetelem na antropometrii, biomechaniku a aspekty psychofyziologické, které svými účinky v pracovním procesu ovlivňují pracovní pohodu, vztahují se na tělesné rozměry, pracovní polohu, pohyby těla, svalové síly, mentální a sensorické schopnosti apod.	[3]
Ergonomické parametry		Kvantitativní hodnoty dílčích ergonomických kritérií. V obecném smyslu se jedná o veličiny měřitelné v příslušných jednotkách v souladu s ČSN ISO 31-0 až ČSN ISO 31-12 (01 1300).	[3]

Ergonomický rizikový faktor		Obecně charakterizuje odchylky od přirozenosti (standardu) v pracovní činnosti člověka na bázi biomechanické, sensorické a mentální.	[21]
Ergonomie	Ergonomics	<p>1. Inženýrský obor, který zohledňuje faktory, jež mohou ovlivňovat výkonnost obsluhy.</p> <p>2. Interdisciplinární vědní obor, který integruje a využívá poznatky věd humanitních (zejména psychologie práce, fyziologie práce, hygieny práce, antropometrie, biomechaniky apod.) a věd technických (např. vědy o řízení, kybernetika, normování apod.). Předmětem ergonomie je studium vztahů mezi člověkem, pracovním prostředkem a pracovním prostředím - "systém člověk-stroj-prostředí", též "pracovní systém" a aplikace poznatků tohoto studia uplatněním limitů výkonnosti člověka (mentální, sensorické, antropometrické, biomechanické) při projektování, konstruování strojů a technických zařízení, při inovačních a racionalizačních záměrech, při plánování technického rozvoje apod. Cílem ergonomie je ochrana zdraví, vytvoření pracovního komfortu, optimalizace pracovní výkonnosti a využití tvůrčích schopností člověka.</p> <p>3. Mezioborová disciplína, jejímž cílem je dosáhnout přizpůsobení pracovních podmínek výkonnostním možnostem člověka.</p> <p>4. Vědecká disciplína zabývající se studiem vzájemných vztahů (interakcí) mezi lidmi a dalšími prvky systému, a profese, která aplikuje teoretické poznatky, zásady, empirická data a metody pro navrhování zaměřené na optimalizaci pohody osob a celkovou výkonnost systému</p> <p>5. Disciplína zaměřená na navržení pracovních podmínek přizpůsobených lidskému bytí. Jejím cílem je návrh strojů a práce s nimi v daném pracovním prostředí a nastavení těchto podmínek s ohledem na lidské schopnosti a omezení.</p> <p>6. Vědní disciplína zaměřená na navrhování pracovních podmínek přizpůsobených lidskému bytí. Zabývá se návrhem strojů a manipulací se stroji a také pracovním prostředím a porovnává je s lidskými schopnostmi a omezeními.</p>	<p>[16]</p> <p>[3]</p> <p>[24]</p> <p>[20]</p> <p>[35]</p> <p>[35]</p>
Expozice	Exposure	Kontakt fyzikálního, chemického nebo biologického faktoru životního nebo pracovního prostředí s vnějším povrchem organismu – s kůží, sliznicemi očí, dýchacích cest a trávicího systému, pohybového aparátu.	[24]
Expoziční testy		Jedna z metod hodnocení míry zátěže osob chemickými látkami. Hodnocení se opírá o kvantitativní stanovení indikátoru vhodného pro danou chemickou látku ve vzorcích moči, krve, vydechaného vzduchu a jiných biologických materiálů odebíraných osobám, které byly po definovanou dobu exponovány této látkou.	[24]

		Indikátory mohou být sama látka, zplodiny její přeměny v organismu nebo látky charakterizující biochemické změny v organismu vyvolané sledovanou látkou. Expozičním testem je charakterizována expozice všemi cestami vstupu chemické látky do organismu. Referenčními hodnotami pro hodnocení výsledků biologického monitorování jsou hodnoty indikátorů ve vzorcích odebraného biologického materiálu odpovídající takové úrovni expozice chemické škodlivině, při níž je podle současných vědeckých znalostí poškození zdraví exponované osoby nepravděpodobné.	
Externí (vnější) událost	External event	Události nesouvisející s provozem zařízení nebo s vybranými činnostmi, jež však mohou mít dopad na jejich bezpečnost. Pozn: Typickým příkladem externích událostí u jaderných zařízení jsou: zemětřesení, tornáda, tsunami, pád letadla apod.	[16]

F			
Faktory ovlivňující výkon obsluhy	Performance shaping factors (PSFs)	<p>1. Faktory, které ovlivňují spolehlivost lidského činitele prostřednictvím jejich vlivu na výkon. Zahrnují např. podmínky prostředí, úroveň rozhraní člověk – systém, pracovní postupy, školení či kontrolu atd.</p> <p>2. Faktory, které mohou mít velký vliv na výkonnost člověka v pracovním systému. Vzhledem k dané osobě se dělí na vnější a vnitřní. Vnější faktory zahrnují celkové pracovní prostředí, zvláště návrh zařízení a písemné pracovní postupy nebo ústní pokyny; vnitřní faktory představují osobnostní charakteristiky daného člověka, jeho zkušenosti, motivaci a očekávání a výrazně ovlivňují jeho chování.</p> <p>Poznámka: Tyto faktory se vztahují k určitému času, místu, vybavení, klimatu bezpečnosti ve firmě, úrovni znalostí a dovedností pracovníků atd. a vytvářejí jakési pojítko mezi potenciální chybou lidského faktoru, její příčinou a pravděpodobností (HEP), že za daných okolností nastane.</p>	<p>[36]</p> <p>[35]</p> <p>[49]</p>
Faktory prostředí		Souhrn podmínek pracovního prostředí působícího na člověka. Obvykle se dělí na fyzikální faktory (např. světlo, mikroklima, hluk, vibrace, záření, prach), chemické a biologické faktory. Možno uvést i faktory psychické, ekonomické, socioekonomické, ergonomické a další.	[24]+[3]
Fáze	Phase	Období v životním cyklu bezpečnosti, v kterém se provádí činnosti popisované v normě ČSN EN 61511-1	[26]
Firemní kultura; podniková kultura	Organizational culture	<p>Vzorek osvědčených základních předpokladů objevených nebo vymyšlených skupinou osob, která se naučila vypořádávat se se svými problémy za pomoci vnější adaptace a vnitřní integrace. Tyto předpoklady byly v organizaci uznány za platné a novým členům jsou proto předkládány pro pochopení jednání druhých a pro vytvoření pocitu sounáležitosti se skupinou.</p> <p>Firemní (podniková) kultura je souborem postojů, hodnot a norem formovaných organizací, přijímaných jejími členy a utvářejících jejich chování.</p>	<p>[35]</p> <p>[33]</p>
Flexibilita	Flexibility		
Funkce	Function	(1) Softwarem zajištěná schopnost pomáhat uživateli při řešení úkolu. (2) Proces nebo aktivita směřující k dosažení zamýšleného cíle.	[36]

Funkce okamžité nepohotovosti	Instantaneous unavailability	Pravděpodobnost, že objekt není ve stavu schopném plnit v daných podmínkách a v daném časovém okamžiku požadovanou funkci za předpokladu, že jsou zajištěny požadované vnější prostředky.	[42]
Funkce okamžité pohotovosti	Instantaneous availability	Pravděpodobnost, že objekt je ve stavu schopném plnit v daných podmínkách a v daném časovém okamžiku požadovanou funkci z předpokladu, že jsou zajištěny požadované vnější prostředky.	[42]
Funkční analýzy	Functional analysis	Skupina metod užívaná pro posuzování rozhraní člověk-stroj sloužící k posouzení rozsahu a využití podpůrných funkcí zařízení.	[11]
Funkční bezpečnost	Functional safety	Část celkové bezpečnosti, týkající se procesu a BPCS, která závisí na správném fungování SIS a ostatních vrstev ochrany.	[26]
Funkční jednotka	Functional unit	Objekt hardwaru nebo softwaru, nebo obojího, schopný plnit stanovený účel	[26]
Fyzická ochrana	Physical protection	Systém technických a organizačních opatření zabraňujících neoprávněným činnostem s jadernými zařízeními, jadernými materiály a vybranými položkami.	[16]
Fyzická zátěž		1. Pracovní zátěž pohybového systému, srdečně cévního a dýchacího systému s odrazem v látkové přeměně a termoregulaci organismu. 2. Zvýšené (nadměrné) zatížení pohybového, kardiovaskulárního a dýchacího systému, které ovlivňuje metabolické procesy a termoregulaci organismu.	[24] [24]

H			
Hardware	Hardware	Věc, která je hmotná. Pojem se všeobecně vztahuje na liniové přemístitelné jednotky (LRU) obvodové karty, napájení energií atd.	[37]
Havárie	Accident	1. Jakákoli nezáměrně vzniklá událost včetně provozních omylů, selhání zařízení nebo jiných nehod, jejichž následky nebo možné následky nejsou z hlediska ochrany nebo bezpečnosti zanedbatelné. Viz událost a INES.	[16]
		2. Neplánovaná, náhlá, nežádoucí událost, která vznikla v souvislosti s provozem technických zařízení, a která způsobí zranění či smrt lidí, hospodářských zvířat, škodu na životním prostředí a majetku, včetně výrobních ztrát. Rozlišuje se velká havárie (major accident)- dlouhodobé následky pro životní prostředí; závažná havárie (serious accident) - je nutno použít místní havarijní plány; havárie s účinky na okolí (accident with off-site risks) - částečné použití havarijních plánů.	[1]
		3. Náhlá, neplánovaná a nepříznivá událost s následky, které mají dopad na bezpečnost.	[24]
Heinrichova hypotéza		1. Hypotéza H.W.Heinricha (1929) sformulovaná na základě empiricky zjištěných dat. Hypotéza zní: "Těžkému zranění předchází tisíce skoronehod". Poznámka: Heinrich v roce 1931 svou teorii rozšířil o další empiricky zjištěný postulát: "Havárie jsou výsledkem nebezpečných činností a nebezpečných podmínek, přičemž lidé způsobují mnohem více havárií, než nebezpečné podmínky. Poznámka 2: Heinrich také jako první vypracoval koncepční model pro vybudování teoretického rámce průmyslové bezpečnosti. Předložil "teorii domino efektu" vedoucího k havárii, která je ovšem v porovnání s dnešními teoriemi značně jednoduchá. 2. Statistický základ pro eliminování nebezpečí ještě před tím, než dojde k těžkému úrazu. Vychází z tzv. Heinrichovy hypotézy. Poznámka: H.W. Heinrich v roce 1929 zpracoval analýzu 50 000 průmyslových havárií a konstatoval, že na každý těžký pracovní úraz připadá (přibližně) 29 menších zranění a 300 poruch bez ohlášených zranění.	[27]
Heuristika	Heuristic	Sled operací a úkonů při odhalování takového typu odchylky, pro niž nebyl vypracován předepsaný postup (algoritmus) a která vyžaduje vytvoření „kognitivního modelu“ (odhad příčin odchylky).	[2]
Hierarchický model	Hierarchical model	Hierarchický model pro pochopení havárie. Model má tři úrovně: (1)	[27]

kauzality	of causality	mechanizmus; (2) podmínky/faktory; (3) omezení/požadavky. Jedná se o zevšeobecněnou strukturu kauzality havárií, kde nejnižší úroveň popisuje mechanismus havárie, tj. základní řetězce jevů/událostí, druhá úroveň chápání příčinnosti havárie zahrnuje podmínky/faktory, resp. nepřítomnost podmínek, které dovolily, aby k událostem popsaných na první úrovni mohlo dojít a třetí úroveň zahrnuje všechna omezení a nařízení, nebo jejich absenci, která umožnila, aby podmínky zjištěné na druhé úrovni způsobily události popsané na první úrovni, nebo že dovolily existenci příčinných podmínek/faktorů jako takové. Tato úroveň zahrnuje omezení/nařízení/požadavky ve formě zákonů, vyhlášek a norem na technické a fyzikální podmínky, sociální dynamiku, činnost člověka, management a organizační kontrolu a na vládní, resp. socio-ekonomickou politiku v předmětné oblasti průmyslu. Na třetí úroveň se často odvoláváme jako na kořenové příčiny havárie.	
Hlídací (jistící) obvod	Watchdog	Kombinace diagnostiky a výstupního zařízení (obvykle spínač) pro monitorování správného provozu programovatelného elektronického (PE) zařízení a provádějící určenou činnost při detekci nesprávného provozu. Poznámka 1: Hlídací obvod ověřuje, že softwarový systém pracuje správně pravidelným resetováním externího zařízení (např. elektronického hardwarového časovače) výstupním zařízením řízeným softwarem; Poznámka 2: Hlídací obvod se může použít k vypnutí skupiny bezpečných výstupů, jsou-li detekovány nebezpečné poruchy, aby se proces uvedl do bezpečného stavu. Hlídací obvod se používá ke zvýšení diagnostického pokrytí v reálném čase u logického automatu PE.	[26]
Hluk	Noice	Jakýkoliv nepříjemný, rušivý nebo pro člověka škodlivý zvuk.	[24]
Hodnocení	Assessment	1. Proces systematické analýzy a ocenění nebezpečí, jež jsou spojeny se zdroji ionizujícího záření, s činnostmi využívajícími ionizující záření a s ochrannými a bezpečnostními opatřeními. Též výsledek tohoto procesu. Poznámka 1: Hodnocení je často zaměřeno na vyčíslení míry výkonnosti, aby mohlo být provedeno srovnání s kritériem; Poznámka 2: V publikacích MAAE je třeba rozlišovat hodnocení a analýzu. Cílem hodnocení je poskytnout informaci, jež je základem pro rozhodnutí, zda něco je či není přijatelné. K tomu může být použito různých druhů analýz jako pomocných nástrojů. Hodnocení tak může obsahovat vícero analýz. 2. Činnosti konané za účelem stanovení, zda jsou splněné požadavky a zda jsou procesy odpovídající a efektivní a za účelem povzbuzení vedoucích pracovníků, aby provedli zlepšení včetně bezpečnostních zlepšení. Pozn. Použití v tomto	[16] [16]

		významu pochází z oblasti zajištění jakosti.	
Hodnocení hrozeb	Threat assessment	Proces systematické analýzy hrozeb spojených se zařízeními, aktivitami nebo zdroji uvnitř či vně státních hranic k identifikaci: (1) takových událostí a s nimi spojených oblastí, pro něž mohou být v rámci státu vyžadovány ochranné zásahy; (2) zásahy, které by při zmírňování následků takových nehod byly účinné.	[16]
Hodnocení následků	Consequence assessment	Hodnocení radiologických následků normálního provozu a možných havárií spojených se zařízením, pro něž se vydává povolení, nebo jeho částí.	[16]
Hodnocení ohrožení zdraví	Health hazard assessment	Hodnotí projekt systému a provozních činností za účelem identifikace rizik vyloženě se týkajících lidského zdraví. Například musí zahrnovat účinky systému v oblasti hluku, vibrací, toxicity, tepla, rizikových materiálů atd. na člověka. Hodnocení je prováděno na základě stanoveného souboru návodů a předpisů.	[37]
Hodnocení rizika	Risk assessment	1. Určení druhu a stupně nebezpečí, které představuje určitý faktor včetně rozsahu, v jakém byly, jsou anebo v budoucnu mohou být jeho působení vystaveny jednotlivé skupiny populace, tak i charakterizace rizik vyplývajících z konkrétních zjištění. Proces hodnocení rizik má čtyři fáze: (1) identifikaci nebezpečí (hazard identification), (2) hodnocení vztahu dávka-odpověď, (3) hodnocení dávky a expozice a (4) charakterizaci rizika. 2. Proces stanovení rizika, které je představováno zjištěným nebezpečím (ohrožením). To zahrnuje zhodnocení příčinných faktorů rizika a po té následuje výstižný popis rizik, který je prováděn prostřednictvím součinu závažnosti rizika a pravděpodobnosti výskytu rizika.	[24] [37]
Hodnocení spolehlivosti lidského činitele	Human reliability assessment (HRA)	Základní metoda (filozofie) pro posuzování spolehlivosti člověka vycházející z Reasonova modelu, který dále rozvedl Barry Kirwan (1994). Metoda je založena na detailním rozvržení funkcí, úkolů a zdrojů mezi lidmi a stroje s cílem identifikovat typy chybných činností (chybových módů). HRA vyžaduje vykonání těchto dílčích analýz: 1) Analýzu úkolů, 2) Identifikaci lidských chyb, 3) Kvantifikaci spolehlivosti člověka (pravděpodobnost vzniku chyby - HEP). Analýza úkolu a identifikace lidských chyb má zpravidla začínat v průběhu etapy koncepce a stanovení požadavků nebo brzy po zahájení etapy návrhu a vývoje; v pozdějších etapách životního cyklu systému se má analýza zpřesnit a aktualizovat.	
Hodnocení výkonu prováděných činností	Performance assessment	Hodnocení výkonu prováděných činností systému nebo subsystému a jeho dopadu na ochranu a bezpečnost zařízení, pro něž se vydává povolení.	[16]
Hodnocení zdravotního rizika	Health risk assessment	Generický název, kterým se označují metody „opisu“ šancí, pravděpodobnosti onemocnění nebo úmrtí jedince ve vztahu k vybraným příčinám. Hodnocení	[24]

		zdravotního rizika umožňuje vyjádřit, zda je jednotlivec ohrožený nadměrným či podprůměrným rizikem onemocnění a úmrtí na nejčastější příčiny nemocí a smrti a jaké snížení rizika je možné dosáhnout modifikací určitého kauzálního faktoru (např. kouření cigaret).	
Hodnota inherentní		Hodnota určená za předpokladu ideálních podmínek provozu a údržby.	[7]
Hodnota odhadnutá		Hodnota získaná jako výsledek operace převedené za účelem přažazení číselných hodnot k parametrům rozdělení, vybraného jako statistický model ze souboru, z něhož byl tento soubor vzat.	[7]
Hodnota provozní		Hodnota určená za daných provozních podmínek.	[7]
Hodnota předpovězená		Hodnota přiřazená veličině před tím, než je skutečně prozorovatelná; je počítána na základě dříve pozorovaných nebo odhadnutých hodnot téže veličiny nebo jiných veličin s použitím matematického modelu.	[7]
Hodnota skutečná, správná		Ideální hodnota, která charakterizuje veličinu přesně definovanou v podmínkách existujících v čase, kdy je tato veličina předmětem stanovení, nebo kdy je pozorována.	[7]
Hygiena práce		Aplikované odvětví všeobecné hygieny opírající se o poznatky fyziologie práce a dalších lékařských oborů. Jejím předmětem je studium vlivu životních a pracovních podmínek na zdraví člověka.	[3]
Hygienické limity		Takové hodnoty koncentrací nebo intenzit činitelů významných z hlediska vlivu pracovních podmínek na zdraví zaměstnanců, o nichž se podle vědeckých poznatků a zkušeností z pozorování pracovišť a sledování zdravotního stavu skupin pracovníků důvodně předpokládá, že jim mohou být téměř všichni pracovníci vystaveni po celý život, aniž by došlo k nepříznivému ovlivnění jejich zdravotního stavu.	[24]

CH			
Chemické karcinogeny		Chemické látky a azbest, u nichž byla prokázána přímá souvislost mezi expozicí těmito látkám a vznikem zhoubného nádoru u člověka nebo chemické látky, u nichž lze na základě dlouhodobých pokusů nebo jiných relevantních informací důvodně předpokládat, že mohou vyvolat zhoubné nádory u člověka.	[24]
Chování podle předpisů (založené na předpisech)	Rule-based behaviour	Chování zaměřené hlavně na méně známé situace, které je založeno na zkušenostech a kvalifikaci určité osoby. Chování je výsledkem porovnání obdržené informace se známými případy nebo předpisy na základě smyčky jestliže-tehdy.	[35]
Chování založené na zkušenostech	Skill-based behaviour	Chování zaměřené pouze na obvykle se vyskytující situace, při kterém je nutný jenom malý stupeň logického uvažování člověka.	[35]
Chování založené na znalostech	Knowledge-based behaviour	Chování zaměřené hlavně na nové problémy (otázky), kde známé vzory (případy) a předpisy není možno přímo aplikovat. Předpokládá se vysoký stupeň logického uvažování.	[35]
Chyba	Error	1. Jakýkoliv nesoulad mezi vypočtenou, pozorovanou nebo změřenou hodnotou nebo podmínkou na jedné straně a skutečnou specifikovanou nebo teoreticky správnou hodnotou nebo podmínkou na straně druhé.	[1]+[26]
		2. Nesoulad mezi cíli uživatele a schopností (odezvou) systému. Chyby mohou zahrnovat chyby navigace (manévrování), syntaxe, koncepce atd.	[35]
		3. Událost, která je výsledkem špatného úkonu nebo rozhodnutí pracovníků provádějících řízení nebo údržbu systému anebo chyba ve specifikaci, projektu, nebo jeho provedení.	[37]
		4. Všechny činnosti nebo opomenutí ze strany člověka, která mohou být příčinou nežádoucího důsledku, anebo která mají potenciál ho způsobit	[43]
Chyba (závada, poruchový stav)	Fault	Odchylka ve funkci v provozu zařízení nebo systému. Výskyt nepředpokládaného stavu, který může vyústit v poruchu.	[37]
Chyba počáteční, časná, začátečnická		Chyba vzniká na začátku činnosti člověka v dané profesionální roli. Intenzita těchto chyb se zpravidla časem zmenšuje.	[22]
Chyba provedení	Error of commission	Akce provedená nesprávně, ať již ve špatném pořadí, příliš brzy nebo příliš pozdě, v příliš malém rozsahu nebo ve špatném směru.	[13]
Chyba společné příčiny	Common cause failure, common	Jedna chyba lidského činitele, která poškozuje více než jeden prvek zařízení/systému.	[4]

	mode failure – CCF		
Chyba stárnutím		Chyba vzniklá jako důsledek stárnutí, únavy, snížením rozsahu a pružnosti psychických a fyzických, fyziologických parametrů člověka. Intenzita těchto chyb se od určité hranice progresivně zvyšuje.	[22]
Chyba vynechání	Error of mission	Chyba vzniklá z důvodu, že člověk vynechal či neprovedl nějaký krok, který provést měl, například zapomněl, neuvědomil si, nerozpoznal signál apod.	[13]
Chyba založená na dovednostech		Chyby založené na schopnostech se vyskytují u aspektů úkolů, které jsou pracovníkovi známy, a které jsou jím prováděny jako rutina (jsou z velké části automatické). Jedná se tedy o chování založené na schopnostech. Poznámka: Člověk provádí rutinní, vysoce nacvičené úkoly, které lze charakterizovat jako automatizované. Vyjma příležitostné kontroly je takové chování spojeno s malým vědomým úsilím. Chyby na této úrovni se týkají vnitřní variability síly, prostoru nebo koordinace času.	[47] + [48]
Chyba založená na pravidlech		Jedná se o chyby, které vznikají při řešení úkolů, které vyžadují rozpoznání a vyvolání adekvátní odpovědi, kterou má člověk uloženu v paměti (pokud A, tak B). Poznámka: Tato chyba nastává tehdy, jestliže se situace trochu změní a modifikuje naše předprogramované chování byť je nám daná situace známa anebo jsme v ní vycvičení. Je to založeno na pravidlech, protože aplikujeme známé principy. Chyby jsou spojeny se špatnou klasifikací situace, vedoucí k užití špatného pravidla, nebo s nesprávným vzpomenutím si na postupy.	[47] + [48]
Chyba založená na znalostech	Knowledge-base error	Chyby založené na znalostech jsou typické pro aspekty vykonávání úkolů, se kterými obsluha není seznámena a nesesetká se s nimi. Je zapotřebí, aby bylo vyvinuto vědomé úsilí. Poznámka: Tento druh činnosti se odehrává v nových situacích, kdy nemáme žádná aplikovatelná pravidla. Máme neúplné či nesprávné znalosti. Muže mít formu řešení problému, přičemž se používá analytického myšlení a uchovaných znalostí.	[47] + [48]

Chybování člověka, lidské chybování	Erring	<p>1. Sled chyb, ať již vzájemně přímo souvisejících, anebo proces, ve kterém se čas od času různé chyby (navzájem nezávislé) vyskytnou. Chybovat může jedinec nebo i celý kolektiv současně. Každá chyba vzniká na základě působení určitých negativních vlivů – příčin.</p> <p>2. Jakákoliv akce člověka nebo neprovedení akce (mentální nebo fyzické), které je možno posoudit jako odchylku od očekávaného a projektovaného stavu. Chybování je projevem následků určitých systémových nedostatků (lidských, technických a situačních vyplývajících z krajně nepříznivých vnějších podmínek) nebo nedostatečných schopností lidského faktoru.</p>	<p>[32]</p> <p>[22]</p>
Chybový mód	Error mode	<p>Stavební prvek taxonomie chyb představovaný podмноžinou takových reálných lidských chyb, které lze na základě určitých předvolených kritérií zařadit do jedné skupiny. Chybové módy byly zavedeny pro detailnější popis základních typů chyb (viz chyba vynechání "omission" a chyba provedení "commission").</p>	

I			
Identifikace		Rozlišení kvalitativních a kvantitativních změn zrakového, sluchového či taktilního podnětu. S tím souvisí např. zraková ostrost, rozlišování barev, hloubkové vidění, rozlišení kmitočtu sluchových podnětů apod.	[2]
Identifikace kritických pracovních pozic		Reprezentativní seznam všech pracovních pozic, které mohou mít v rámci posuzované činnosti vliv na bezpečnost provozu zařízení, které bylo identifikováno jako zdroj rizika. V tomto smyslu se jedná o pracovní pozice, které mohou zásadně a bezprostředně ovlivňovat bezpečnost provozu nebo vznik závažné havárie (tj. operátoři různých úrovní, manipulační dělníci ve skladech nebezpečných látek, pracovníci údržby a servisů, obsluhy cisteren s nebezpečnými látkami atd.). Zmíněný seznam kritických pracovních pozic musí být doplněn o popis, tj. o stručné a výstižné charakteristiky daných pracovních pozic. Nejedná se tedy o hodnocení řídicích pozic, ze kterých mohou pracovníci svou činností a systémovými chybami vytvářet další negativní příčinný potenciál s dopadem na bezpečnost, ale o hodnocení pozic výkonných. Identifikace kritických pracovních pozic musí korelovat s výsledky identifikace zdrojů rizik.	[40]
Identifikace lidských chyb	Human error identification	Identifikace a popis chybné činnosti při provedení pracovního úkolu.	[22]
Identifikace příčin selhání		Proces směřující k nalézání příčin selhání lidského činitele prováděný s maximální objektivitou za využití exaktních vyšetřovacích nebo predikčních metod. Predikce se využívá při analýze zaměřené na odhalení potencionálních chyb, které se mohou vyskytnout při výkonu daných pracovních činností, a které mohou vést ke vzniku nežádoucí události. V tomto případě je snaha odhalovat i faktory, jejichž působení k uvažované chybě mohou vést. Při vyšetřování vzniklé nežádoucí události se pak postupuje z hlediska časového sledu obráceně - jsou odhalovány příčiny lidského selhání, které vedlo ke vzniku nežádoucí události (nebo mohlo vést). Poznámka: Při predikci se využívá taxonomie chyb.	[32]
Identifikované riziko	Identified risk	Známe riziko, které bylo určeno při identifikaci a hodnocení nebezpečí.	[37]
Induktivní analýza	Inductice analysis	Metoda, která vyvozuje ze specifických dat všeobecné závěry a zjišťuje, jaký celkový vliv na systém může mít porucha určité součásti (např.: analýza způsobu a následků poruchy FMEA).	[37]

Informace; data	Information	Zpráva, zasílaná od "vysílače" k "přijímači", na rozdíl od "šumu", který ruší komunikaci a snižuje její srozumitelnost; Vysílačem je ve smyslu řízení bezpečnosti člověk nebo sdělovač, přijímačem pak člověk nebo řídicí systém, který přijímá předávanou informaci prostřednictvím ovládače. Komunikace může probíhat mezi člověkem a technickým zařízením anebo mezi lidmi navzájem. Poznámka: Informace vzniká zpracováním a zobecněním vjemů získaných z okolí v centrální nervové soustavě prostřednictvím "programů", které v ní byly vytvořeny jednak dědičným procesem formou vrozených neuronových vazeb a pak zdokonalovány během života na základě poznatků a zkušeností, schopností učit se získáváním "hotevých" informací a předávat poznatky dál. V tomto procesu jsou smyslové vjemy a informace základem poznání.	[28]
Informační činnosti		Všechny aktivity člověka týkající se smyslových a rozumových funkcí, spočívající v příjmu a zpracování těch zrakových, sluchových popř. i jiných informací (signálů), jež mají pro výkon pracovního procesu význam.	[22]
Informování		Předávání informací.	
Inherentní hodnota	Inherent	Označuje hodnotu určenou za předpokladu ideálních podmínek údržby a provozu.	[42]
Inherentní spolehlivost		Vnitřně daná spolehlivost objektu.	
Iniciační (počáteční) událost	Initiating event	Porucha nebo nepředpokládaná událost, která způsobí počátek řady po sobě následujících nehod. Zda iniciační událost může mít za následek nehodu závisí na úspěšné činnosti protipatření, které jsou v systému projektovány.	[37]
Iniciační událost	Initiating event	Identifikovaná událost vedoucí k očekávanému provoznímu výskytu nebo k havarijním podmínkám. Pozn. Tento pojem (často též v angličtině krácený na pouhé "initiator") se používá při hlášení událostí a při analýze, tj. když k takovým událostem již došlo. Pro hypotetické události, jež jsou uvažovány během projektu, se používá pojem postulovaná iniciační událost.	[16]
Integrita bezpečnosti	Safety integrity	Střední pravděpodobnost, že bezpečný přístrojový systém uspokojivě provádí požadované bezpečnostní přístrojové funkce ve všech stanovených podmínkách ve stanovené době. Poznámka 1: Čím je vyšší úroveň integrity bezpečnosti, tím je vyšší pravděpodobnost, že bude provedena požadovaná bezpečnostní přístrojová funkce (SIF); Poznámka 2: Pro bezpečnostní přístrojové funkce jsou stanoveny čtyři úrovně bezpečnostní integrity; Poznámka 3: Při určování integrity bezpečnosti by se měly zahrnout všechny příčiny poruch (náhodných poruch hardwaru a systematických poruch), které vedou k nebezpečnému stavu; např.	[26]

		poruchy hardwaru, poruchy nepřímo způsobené softwarem a poruchy způsobené elektrickým rušením. Některé z těchto druhů poruch, zvláště pak náhodné poruchy hardwaru, mohou být kvantifikovány použitím takových prostředků jako je intenzita poruch v nebezpečném režimu poruchy nebo pravděpodobnost, že provedení SIF na vyžádání selže. Integrita bezpečnosti SIF ovšem také záleží na mnoha faktorech, které nemohou být přesně kvantifikovány a musí se pouze zvážit kvalitativně; Poznámka 4: Integrita bezpečnosti zahrnuje integritu bezpečnosti hardwaru a systematickou integritu bezpečnosti.	
Integrita bezpečnosti hardwaru	Hardware safety integrity	Část integrity bezpečnosti týkající se náhodných poruch hardwaru při nebezpečném způsobu poruchy. Poznámka: Termín se týká chyb v nebezpečném režimu. Tj. takových poruch bezpečnostní přístrojové funkce, které by mohly zhoršit její bezpečnostní integritu. Dva parametry, které jsou v této souvislosti důležité jsou celková intenzita nebezpečných poruch a pravděpodobnost poruchy činnosti při vyžádání.	[26]
Integrovaný systém řízení	Integrated management system	Ucelený systém řízení organizace, v němž jsou integrovány všechny složky organizace, aby bylo dosaženo organizačních cílů. Poznámka 1: Tyto složky zahrnují organizační strukturu, zdroje a organizační procesy; Poznámka 2: Personál, zařízení a organizační kultura, jakož i dokumentované politiky a procesy tvoří části systému řízení; Poznámka 3: Organizační procesy musí v úplnosti postihovat požadavky na organizaci, jež jsou stanoveny dotčenými stranami a mezinárodními předpisy a standardy.	[16]
Intenzita opravy	Repair rate	Limita poměru mezi podmíněné pravděpodobnosti, existuje-li, že zásah údržby po poruše skončí v daném časovém intervalu $(t, t+\Delta t)$, k délce časového intervalu Δt , jestliže se Δt blíží k nule, za podmínky, že tato operace neskončila do začátku časového intervalu.	[42]
Intenzita poruch	Failure rate	Vyjadřuje limitu poměru mezi podmíněné pravděpodobnosti, existuje-li, že časový okamžik vzniku poruchy objektu leží v daném časovém intervalu $(t, t+\Delta t)$, jestliže Δt se blíží k nule, za podmínky, že na začátku časového intervalu je objekt v použitelném stavu.	[42]
Interakce	Interaction	Vzájemné působení mezi pozorovanými jevy, tělesy či osobami. Vzájemnost je klíčová, na rozdíl od jednostranného kauzálního efektu.	[28]
Interface	Interface	Všechny technické prostředky a zařízení, jejichž prostřednictvím se uskutečňují interakce mezi člověkem a pracovním systémem.	[3]
Interpretace		Přiřazení správného významu zrakovému či sluchovému podnětu z hlediska jeho významu či závažnosti pro chod systému.	[2]

Inženýrský (technický) model vývoje	Engineering development model	Obvyklý tradiční model vývoje životnosti (životního cyklu) předpokládá mnohaletý provoz. Vývojová a zkušební fáze jsou dále rozděleny do předběžného projektu, konečného projektu a zkoušek, aby byla zajištěna větší propracovanost. Podle tohoto modelu každá z těchto fází musí být úspěšně ukončena před tím, než je započata další fáze. Tato metoda normálně potřebuje delší dobu, protože systém je vyvíjen v souvislých stupních. Tři hlavní projekční zprávy jsou výstupem jedné fáze a současně vstupem do další fáze. Jsou to zpráva o projektování systému, předběžná projektová zpráva a zpráva hodnotící projekt. Tyto zprávy jsou důležitým aspektem pro analýzu rizik.	[37]
--	-------------------------------	--	------

J			
Jaderná bezpečnost	Nuclear safety	1. Stav a schopnost jaderného zařízení a osob obsluhujících jaderné zařízení zabránit nekontrolovatelnému rozvoji štěpné reakce nebo nedovolenému úniku radioaktivních látek nebo ionizujícího záření do životního prostředí a omezovat následky nehod.	[17]
		2. Dosažení správných provozních podmínek, prevence nehod, nebo zmírňování následků těchto nehod, výsledkem čehož je ochrana pracovníků, veřejnosti a životního prostředí před nepřiměřenými radiačními riziky.	[14]
Jakost	Quality	Úhrn charakteristik předmětu týkající se jeho schopnosti uspokojovat předepsané a předpokládané potřeby.	[26]
Jednoduchá porucha	Single failure	Porucha, jež má u systému nebo komponenty za důsledek ztrátu schopnosti vykonávat určené bezpečnostní funkce a též jakékoli následné poruchy z ní vyplývající.	[16]
Jednotka počítačového software	Computer software unit (CSU)	Část sestavy informačních jednotek počítačového software, jako například hlavní sekce, část této hlavní sekce, předmět, modul, funkce, postup nebo databáze. Jednotky software se mohou vyskytovat na různých úrovních hierarchie a mohou se skládat z dalších jednotek software.	[37]

K			
Kalorimetrie	Calorimetry	Metoda pro hodnocení fyzické práce, při níž se zjišťuje množství energie, které se uvolňuje v organismu při činnosti svalů a jiných orgánů oxidací živných látek. Při spotřebě 1 litru kyslíku se v organismu vytvoří teplo, které se rovná přibližně 5 kcal (kilokaloriím). Toto množství závisí na poměru mezi vyloučeným CO ₂ a spotřebovaným O ₂ (tzv. respirační kvocient). V praxi se používá tzv. nepřímá kalorimetrie, při níž se zjišťuje množství spotřebovaného kyslíku a vyloučeného kysličníku uhličitého při práci.	[24]
Kategorizace prací		Souhrnné hodnocení úrovně zátěže pracovníků faktory rozhodujícími ze zdravotního hlediska o kvalitě pracovních podmínek, které jsou charakteristické pro danou práci na konkrétním pracovišti, a úrovně zabezpečení ochrany zdraví pracovníků.	[24]
Kategorizace systémů a subsystémů		Kategorizace systému člověk – technologie tvoří část hodnocení vlivu lidského činitele na objekt nebo zařízení podle zákona č. 59/2006 Sb. Vychází z výsledků provedených analýz a spočívá v přiřazení odpovídajícího stupně složitosti níže uvedeným kritériím. Obvykle bývá východiskem semikvantitativní analýza typu Human – Machine Interface (HMI), jejímž účelem je posouzení složitosti oboustranně probíhající interakce mezi člověkem a technologií. Výstupy a výsledky analýzy jsou podkladem pro stanovení kategorií. Kategorizace se provádí především s ohledem na systém, který je ovlivňován jednáním pracovníků na kritických pracovních pozicích. Nezbytností je důkladná charakteristika a popis systému a identifikace kritických míst a možností, při kterých může dojít k selhání LČ. Kategorizace může dojít až k identifikaci konkrétních chyb a selhání příslušných pracovníků. Kategorizovaný systém je možné pro účely analýzy rozdělit do dílčích subsystémů (např. podle jejich rozdílného charakteru) a tyto pak analyzovat zvlášť, jako samostatné jednotky.	[40]
Kauzalita		Příčinnost; Vztah mezi příčinou a jejím následkem; V silnějším smyslu přesvědčení, že nic se neděje bez dostatečné příčiny (determinismus).	[28]
Kauzalita nehod		Proces, jehož scénář zahrnuje několik po sobě jdoucích událostí, které vycházejí z určité příčiny, překonávají postupně všechny existující bariéry (ochrany) a končí v podobě určitého nežádoucího následku – vzniká škoda. Základním předpokladem vzniku nehody (podle tohoto přístupu) je aktivace nebezpečné	

		vlastnosti daného zdroje rizika.	
Kiks	Slip	Situace, kdy se člověk snaží provádět správnou akci, ale udělá ji nesprávně. Například tehdy, když lékař či sestra dá do infuze nesprávnou dávku, ačkoli znají správnou. Chyby se vztahují na pozorovatelnou činnost a jsou obvykle spojeny s chybami pozornosti či percepce. Údržbářova pozornost může být vyrušena a pak odmontuje jinou hydraulickou hadici, než měl. Věděl, co chce docílit, nicméně dopustí se nedopatření a provede chybný úkon. Kiksem je také banální chyba v triviálním výpočtu, kterou daný člověk provádí často.	[31] + [48]
Klasifikace		Rozdělení (konkrétní či teoretické) dané skupiny (množiny) předmětů či jevů na dílčí skupiny (podmnožiny), v nichž všechny předměty či jevy mají stejné uvažované vlastnosti.	[3]
Klasifikace úkolů	Task taxonomy	Systém vymezující typy činnosti obsluhy a jejich třídění.	[2]
Klíčová (hlavní) událost	Pivotal event	Prostřední událost mezi iniciační (počáteční) událostí a koncovou nehodou. Je to událost, která je uvažovaná již ve fázi projektování za účelem odhalení všech okolností, které se mohou stát iniciačními událostmi. Jestliže klíčová událost dobře funguje, zastaví (přeruší) scénář nehody a je označena jako omezující (zmírňující) událost. Jestliže klíčová událost selže, je umožněno pokračovat ve scénáři nehody a je označována jako událost přitěžující (zostřující) situaci.	[37]
Klíčové slovo	Guide word	Vybraná slova používaná ve spojení s předpokládanou funkcí (účelem) systému (podsystemu) k určení typu odchylky - např. větší, menší, časný, zpoždění, částečný, jiný, není, současný, reverzní apod.	[2]
Kognitivní	Cognitive	Mající poznávací význam a tedy i pravdivostní hodnotu	
Kognitivní selhání	Cognitive error	Chybný či neúplný „kognitivní model“ při odhadu příčiny odchylky.	[2]
Komponenta systému		Pracovní systém představuje množinu prvků označovaných obvykle jako komponenty povahy fyzikální, biologické a společenské. Důsledky působení dílčích komponent, jež jsou přímo nebo nepřímo kvantifikované v kritériích, jsou objektivní či subjektivní povahy. Při posuzování systému z hlediska lidského faktoru pak rozlišujeme komponenty základní, tj. pracovníci obslužní, údržbáři, vedoucí, technologické vybavení; podpůrné elementy, tj. provozní instrukce, reglementy a další podklady pro fungování systému.	[2],[3]
Komunikace		Dorozumívání; Nejčastějším způsobem komunikace bývá lidská řeč a písmo popř. nonverbální komunikace. Rozdělení komunikace: (1) Verbální komunikace - slovní komunikace, tedy komunikace slovem či písmem; (2) Neverbální	[28]

		komunikace neboli nonverbální komunikace - tedy komunikace beze slov, která zahrnuje osobní mimosmyslové projevy a postoje, pomocí kterých jsou předávány informace; (3) Elektronická komunikace - předávání informací přes komunikační prostředky např. telefon, telegraf, dálkopis či nejmoderněji též po internetu.	
Komunikace (sdělení) o riziku	Risk communication	Interaktivní proces výměny informací o riziku a názorů mezi nezúčastněnými osobami.	[37]
Komunikační tok		Cesta v předávání informací probíhající v obou směrech.	
Konceptuální model	Conceptual model	Soubor kvalitativních předpokladů použitých k popisu systému.	
Kognitivní model	Cognitive model	Skupina metod hodnocení spolehlivosti lidského činitele, pomocí kterých se provádí modelování výkonových parametrů člověka, přičemž hlavní pozornost je kladena na ty činnosti, které vyžadují aktivní mentální aktivitu člověka – myšlení. Kognitivní model lze aplikovat retrospektivně (zpětný pohled) nebo prediktivně (předpověď).	
Kognitivní procesy	Cognitive process	Procesy založené na schopnosti člověka vnímat informace a porozumět jim, což umožňuje jedinci provádět činnosti, pomocí kterých odstraňuje rozdíly mezi vnitřním pohledem na prostředí a tím, co ve stejném prostředí skutečně existuje	[44]
Konstrukce zařízení (stroje)	Design of machine	Řada činností zahrnující: a) studium vlastního zařízení, které bere v úvahu všechny fáze jeho „života“ (výrobu, přepravu a uvedení do provozu, používání a vyřazení z provozu, demontáž a likvidaci), pakliže se týkají bezpečnosti; b) navrhování instrukcí vztahujících se k výše uvedeným fázím „života“ zařízení.	[38]
Konstrukční porucha	Design failure	Porucha způsobená nesprávným návrhem, projektem nebo konstrukcí objektu.	[42]
Kontraindikace		Vyjádření nevhodnosti pro konkrétní pracovní zařazení při posuzování zdravotní způsobilosti k práci na základě zdravotního stavu posuzovaného pracovníka, které platí bezpodmínečně (absolutní kontraindikace) nebo za určitých podmínek (relativní kontraindikace). Kategorie práce vyjadřují standardním způsobem pravděpodobnost a závažnost předpokládaných zdravotních dopadů.	[24]
Kontrola	Inspection	Šetření, pozorování, měření nebo test za účelem posouzení konstrukcí, systémů a komponent a materiálů, též provozních činností, technických procesů, organizačních procesů, předpisů a schopností personálu.	[16]
Kontrola ze strany dozoru	Regulatory inspection	Kontrola, která je prováděna dozorným orgánem nebo v jeho zastoupení.	[16]
Kontrolní (periodická) zkouška	Proof test	Zkouška prováděná ke zjišťování nedekovaných poruch v bezpečném přístrojovém systému tak, aby mohl být v případě potřeby tento systém vrácen do	[26]

		své původně navržené funkčnosti.	
Konvergentní platnost (výsledky)	Convergent validity	Výsledky jejichž hodnoty jsou vzájemně porovnatelné, byť byly získány při zkoumání téhož jevu ale za pomoci různých technik, zkoušek, výpočtů a měření.	[36]
Korektivní údržba	Corrective maintenance	Činnosti, jež obnovují u konstrukcí, systémů a komponent, jež jsou v poruše, schopnost práce v mezích přijatelnosti. Tyto činnosti zahrnují opravu dílu, generální opravu nebo výměnu.	[16]
Kořenová příčina	Root cause	1. Základní příčina iniciační události, jejíž nápravou se zamezí opětovný výskyt iniciační události (tj. kořenová příčina znamená selhání při odhalení a nápravě příslušné skryté vady/vad a důvody tohoto selhání). Poznámka: Nápravná opatření, jež mají směřovat proti kořenovým příčinám, jsou někdy označována anglickými výrazy "remedies", popř. "remedial actions". 2. Kořenové příčiny spočívají zejména v řadě podmínek společenského charakteru, např. v jednáních a postojích managementu podniku k lidem a k otázkám bezpečnosti. Jsou to často nedostatky, které nejenže přispěly k vyšetřeným haváriím, ale mohou ovlivnit i havárie v budoucnosti. Svým charakterem jsou tak odrazem úrovně kultury bezpečnosti v podniku.	[16] [48] + [27]
Kořenové příčiny havárií		Kořenové příčiny havárií resp. příčiny havárií třetí úrovně podle výše uvedeného hierarchického modelu havárií mohou být rozděleny do tří kategorií: (1) selhání prvků kultury bezpečnosti průmyslového odvětví, nebo organizace, (2) selhání prvků organizačních struktur a (3) povrchní, nebo neefektivní technické aktivity.	[27]
Krátkodobě únosná pracovní tepelná zátěž		Pracovní tepelná zátěž, která je charakterizována maximálním množstvím akumulovaného tepla v organismu, které nesmí překročit pro osoby aklimatizované i neaklimatizované 50 W.h.m ⁻² . Této hodnotě odpovídá vzestup teploty tělesného jádra o 0,8 K, vzestup průměrné teploty kůže o 3,5 K a vzestup srdeční frekvence max. na 150.min ⁻¹ .	[24]
Krátkodobě únosné mikroklimatické podmínky		Takové mikroklimatické podmínky, při nichž práci nelze vykonávat bez přerušení po celou dobu směny, přičemž krátkodobě únosná doba práce je limitována množstvím kumulovaného tepla v organismu max. 50 W.h.m ⁻² .	[24]
Kritérium jednoduché poruchy	Single failure criterion	Kritérium (nebo požadavek), že systém musí být schopen konat požadovanou činnost i při vzniku jakékoli jednoduché poruchy.	[16]
Kritická porucha	Critical failure	Porucha, o které se usuzuje, že může způsobit úraz osob, značné materiální škody nebo může mít jiné nepříjemné důsledky.	[42]
Kritická pracovní pozice		Pracovní pozice (profese) v podniku, které mohou mít přímý nebo nepřímý vliv na	

		vznik a rozvoj havárie. Obvykle se jedná o obsluhu zařízení s identifikovaným rizikem vzniku havárie, řidiče, manipulanty, údržbáře, skladníky apod.	
Kritický poplach	Critical alarm	1. Poplachy rozeznatelné (odlišitelné) od ostatních operačních poplachů. Poznámka: Pro kritické poplachy je předpokládána činnost operátora uvedena v dokumentaci. Stav všech kritických poplachů je vždy vizuálně zobrazen. Kritické poplachy jsou procvičovány ve stanovených intervalech.	[35]
		2. Bezpečnostní poplach, který je zřetelně rozeznatelný (odlišitelný) od ostatních provozních poplachů. Poznámka: Pro kritické poplachy je předpokládána činnost operátora uvedena v dokumentaci. Stav všech kritických poplachů je vždy vizuálně zobrazen. Kritické poplachy jsou procvičovány v podniku stanovených intervalech.	[35]
Kritický z hlediska bezpečnosti	Safety critical	Termín vztahující se na jakoukoliv podmínku, událost, činnost, proces nebo část, jejichž vhodné řízení, nastavení, provádění nebo tolerování dovolené odchylky je nezbytné pro bezpečnou činnost systému a jeho udržení v chodu (například bezpečnostně kritické funkce, bezpečnostně kritické postupy, bezpečnostně kritické součásti).	[37]
Kulový teploměr		"Suchý" teploměr zavěšený uprostřed koule, která je celá natřena načerno a používá se k měření tepelného záření (Lewis dictionary of occupational and environmental safety and health, str.445,c.2.)	[24]
Kultura bezpečnosti	Safety culture	1. Soubor charakteristik a postojů organizace i jednotlivců, které zaručují, že ochrana a bezpečnost dostanou prioritně pozornost, zaručenou jejich významem.	[14]
		2. Model základních předpokladů-vymyšlený, objevený, nebo vypracovaný danou skupinou lidí, který tuto skupinu učí, jak řešit problém své externí adaptace (jak přežít) i interní integrace (jak skupinu udržet pohromadě)- který se vyvinul v průběhu času a je předáván z generace na generaci. (definice podle Edgara Scheina).	[15]
		3. Výsledek individuálních i skupinových hodnot, postojů, schopností a vzorů chování, které určují (mají vliv na) styl a odbornost při organizaci programů bezpečnosti práce, ochrany zdraví a hygieny práce. Poznámka: Bezpečnostní kultura je termín, který byl poprvé použit po katastrofě v Černobylu v roce 1986.	[35]
		4. Výsledkem individuálních a skupinových hodnot, postojů, vjemů, schopností a vzorů chování, které určují angažovanost k provádění a styl a profesionalitu podnikového managementu BOZP. Organizace s pozitivní bezpečnostní kulturou jsou charakterizovány komunikací založenou na vzájemné víře (očekávání), na sdílených představách o důležitosti bezpečnosti práce a na vzájemné důvěře při	[35]

		<p>zvyšování efektivity preventivních opatření.</p> <p>5. Splynutí hodnot, norem, morálky a norem přijatelného chování. Je cílena a udržována disciplinovaným přístupem ke zvyšování bezpečnosti v souladu s legislativou a platnými předpisy. Proto bezpečnostní kultura musí být obsažena ve všech myšlenkách a v činnosti všech osob na všech úrovních v organizaci. Vedení vrcholným managementem je velmi důležité. Všechny bezpečnostní činitele, které je nutno brát v úvahu jsou zahrnuty ve společných bodech přesvědčení, postojů, chování a kulturních rozdílů, které přímo vedou ke společně sdílenému systému hodnot a norem.</p>	[35]
Kvalifikace	Qualification	<p>1. Souhrn odborných vědomostí (znalostí), dovedností, návyků a zkušeností potřebných k výkonu určité práce v dané profesi. Kvalifikace se získává vzděláváním a praxí.</p> <p>2. Fyzické, mentální a osobní schopnosti důležité pro plnění úkolů se specifickými požadavky. Kvalifikace sestává ze schopností (fyzických i psychických) a zkušeností (chování naučené a nacvičené), které vyplývají z požadavků pro daný úkol.</p>	[3] [35]
Kvalitativní analýza	Qualitative analysis	Analýza nebo zhodnocení založené na kvalitativních hodnotách. Matematické výpočty všeobecně nejmusejí být složité, avšak kvalitativní ukazatele mohou být sdružené (kombinované), což bývá často jejich výhodou. Výsledek kvalitativní analýzy je považován za subjektivní nebo neurčitý.	[37]
Kvantitativní analýza	Quantitative analysis	Analýza nebo zhodnocení založená na numerických hodnotách nebo matematických výpočtech. Výsledek kvantitativní analýzy je považován za objektivní a konkrétní.	[37]

L			
Laser	Laser	Zdroj elektromagnetického záření, jehož charakteristickými rysy jsou: fázová koherence, monochromaticnost, vysoká intenzita a malá divergence svazků radiace.	[24]
Latentní (skrytá) porucha	Latent failure	Porucha, která není zjištěna nebo hlášena v době, kdy se vyskytne. Latentní porucha podpůrného systému znamená, že uživatel není informován, že podpora selhala.	[37]
Latentní (utajené, skryté) chyby	Latent error	Jsou to hlavně organizační pochybení vyskytující se na konci kauzálního řetězce (např. osoby rozhodující na nejvyšší úrovni, konstruktéři). Latentní chyby vytvářejí podmínky pro to, aby se vyskytly aktivní chyby.	[35]
Lidská činnost (výkon)	Human performance	Všechny aspekty lidského působení týkající se bezpečné funkce (činnosti) nebezpečných zařízení ve všech fázích tohoto zařízení od stanovení koncepce, konstrukce přes vlastní provoz, údržbu, demontáž a likvidaci.	[35]
Lidská chyba (chyba člověka)	Human error	1. Nechtěná činnost nebo nečinnost, která nastává (vznikne) jako výsledek problémů se sousledností, načasováním, nedostatečnou znalostí, vzájemným přizpůsobením anebo procesy, jež mají za následek vznik odchylky od předepsaných postupů nebo normativních hodnot, a které způsobují, že jsou lidé, zařízení a systémy vystaveny riziku.	[37]
		2. Lidská činnost nebo naopak nečinnost, která nezáměrně způsobí nedostatky technického zařízení, postupu práce, systému a/nebo organizace.	[35]
		Poznámka: Lidské chyby nejsou omezeny pouze na chyby obsluhy, ale mohou se vyskytnout na různých místech v hierarchii podniku včetně například chyb na úrovni zodpovědné za údržbu, řízení nebo změny a schvalování systému práce (pracovních systémů), nebo na úrovni kontroly a řízení. Příklady lidských chyb, mimo chyb obsluhy, mohou vyvolat: problémy s přenosem informací, zvláště když zkušený specialista odejde do důchodu, problémy v komplexnosti systému včetně vývoje technologie a řízení, zastarávání vybavení závodů včetně příslušných oprav, bez potřebné údržby a dozoru, včetně zajištění změn v organizaci nebo technologii včetně automatizace.	[35]
		3. Všechny lidské činnosti, které překračují předem určené (definované) hranice.	[35]
		4. Uvědomnělé jednání nebo zanedbání, které vede k nepředpokládaným důsledkům.	[35]

Lidská chyba; omyl; selhání	Human Error; Mistake	<p>1. Podle pojmů z norem z oboru spolehlivosti je to lidská činnost nebo nečinnost, která může vyvolat nezamýšlený výsledek. Poznámka: Viz též definici uvedenou v IEV 191-05-25, která je mírně odlišná. Jakékoliv lidské konání (nebo jeho nedostatek), které překračuje některé limity akceptovatelnosti (např. jednání mimo tolerance), kde jsou limity lidského konání definovány systémem. Zahrnuje jednání konstruktérů, operátorů nebo manažerů, které může přispívat k havárii nebo ji vyvolat. V užším vymezení mluvíme o lidské chybě, pokud jednání operátorů technických systémů způsobí nezbytný (ne vždy dostatečný) příspěvek k rozvoji chyb a nehod.</p> <p>2. Jakékoliv lidské konání (nebo jeho nedostatek), které překračuje některé limity akceptovatelnosti (např. jednání mimo tolerance), kde jsou limity lidského konání definovány systémem. Zahrnuje jednání konstruktérů, operátorů nebo manažerů, které může přispívat k havárii nebo ji vyvolat.</p> <p>3. V užším vymezení mluvíme o lidské chybě, pokud jednání operátorů technických systémů způsobí nezbytný (ne vždy dostatečný) příspěvek k rozvoji chyb a nehod.</p> <p>4. Obecně použitelný výraz, který zahrnuje všechny události, kde plánovaný sled mentálních nebo fyzických činností nedosahuje zamýšleného výsledku a jestliže tato selhání nemohou být připsána na vrub intervenci nějakého náhodného působení.</p> <p>5. Lidská činnost nebo nečinnost, která způsobí nezamýšlený výsledek.</p>	<p>[1]</p> <p>[31]</p> <p>[26]</p>
Lidské činnosti důležité z hlediska (prevence) rizika	Risk-important human actions	Činnosti prováděné zaměstnanci závodu k zajištění přijatelné úrovně bezpečnosti v podniku. Tyto činnosti mohou být aplikovány při plnění jednoho nebo i více úkolů. Pro definování činností důležitých z hlediska prevence rizik existují jak absolutní tak relativní kritéria. Z absolutního hlediska je lidskou činností důležitou z hlediska prevence rizika každá činnost, jejíž úspěšný výkon je potřebný k zajištění požadované bezpečnosti, dle předem definovaných kritérií. Z relativního hlediska to mohou být činnosti, které jsou požadovány k eliminaci nejzávažnějších rizik.	[36]
Lidské selhání a lidská chyba	Human failure and human error	Lidská chyba je činnost nebo rozhodnutí se kterým se nepočítalo (nebylo předpokládáno), které způsobí odchylku od přijaté normy a které vede k nežádoucím následkům. Lidské selhání se vztahuje k (odpovídá) chybám a přestupkům (tj. není v souladu s obvyklými pravidly a předpisy).	[35]
Lidský činitel	Human factors	1. Souhrn vědeckých faktů charakterizujících člověka. Tento pojem pokrývá všechny biologické, fyziologické, psychologické a psychosociální podmínky, což	[36]

		<p>zahrnuje zejména ergonomické zásady a aplikace jako například výběr personálu, provádění školení, definování kvalifikačních požadavků, výběr pomůcek a v neposlední řadě také vyhodnocení výkonnosti člověka.</p> <p>2. Faktory (pracovního) prostředí, faktory organizační a pracovní, a lidské a individuální vlastnosti, které ovlivňují chování při práci způsobem, který může ovlivnit zdraví a bezpečnost při práci.</p> <p>Poznámka 1: Termín (výraz) „lidský činitel“ je často používán v negativní souvislosti (je zaměňován s termínem Lidská chyba). Avšak lidé jsou často jediným prostředkem pro efektivní řešení nenormálních situací protože mají schopnost myšlení a mohou ovlivnit automatické reakce (automatickou činnost) strojů. Lidé mají schopnost předpovídat činnost, vyhodnocovat komplexní i neurčité informace a pochopit jak řešit neobvyklé situace na základě zkušeností a výcviku.</p> <p>Poznámka 2: Lidský činitel ovlivňuje vývoj strojů, pracovních postupů a pracovního prostředí tak že porovnává lidské schopnosti, omezení a potřeby (a z tohoto důvodu je to širší pojem než popis vztahů člověk – stroj). Je založen na studiu (poznání) lidí v pracovním prostředí (obsluhy strojního zařízení, manažerů, údržbářů a dalších) a na faktorech, které všeobecně ovlivňují lidi v jejich vztazích s technickým zařízením (včetně jedince, organizace práce a technologie).</p> <p>3. Souhrn lidských vlastností a schopností, které mají v dané situaci vliv na výkonnost, efektivnost a spolehlivost pracovního systému a jsou hodnoceny z psychologického, fyziologického a fyzického hlediska.</p> <p>4. Soubor vědeckých faktů o charakteristice člověka. Tento výraz zahrnuje všechny medicínské a psychologické činitele. Obsahuje také všechny zásady a jejich aplikace v oblasti ergonomie, výběru zaměstnanců, školení, ochrany života, pomoci při výkonu práce, a stanovení výkonu člověka.</p>	[35]
			[35]
			[35]
			[24]
			[37]
Limit	Limit	Hodnota veličiny, jež se používá při určitých konkrétních činnostech nebo za určitých konkrétních okolností, která nesmí být překročena.	[16]
Limity tepelné zátěže		Teplotní limity, které jsou určeny se zřetelem na fyzickou namáhavost, tepelný odpor oděvu, proudění, teplotu vzduchu, jeho relativní vlhkost, sálání stěn a délku pobytu v tepelně zatěžujícím prostředí. Na jejich základě je určován režim práce a odpočinku v pracovní směně.	[24]
Living PSA (nepřekládá se)	Living PSA	Pravděpodobnostní hodnocení bezpečnost, jež je dle potřeby aktualizováno tak, aby odráželo současný projekt a provozní vlastnosti, a je dokumentováno tak, aby ke každému aspektu PSA modelu mohla být přiřazena existující informace o	[16]

		elektrárně, dokumentace o elektrárně nebo analytikovy předpoklady v případě absence takové informace.	
Logická funkce	Logic function	Funkce provádějící transformace mezi vstupní informací (poskytované jednou nebo více vstupními funkcemi) a výstupní informací (použité jednou nebo více výstupními funkcemi); logické funkce obstarávají transformaci z jedné nebo více vstupních funkcí do jedné nebo více funkcí výstupních.	[26]
Logistické zpoždění	Logistic deley	Kumulovaná doba, během níž se nemohou provádět údržbářské operace z důvodů nezbytného získání údržbářských prostředků, kromě administrativního zpoždění.	[22] [42]

M			
Management rizika	Risk management	Proces, při kterém jsou rizika stanovena, omezována, minimalizována nebo regulována prostřednictvím technických prostředků, prostředků řízení nebo provozních prostředků. To zahrnuje optimální rozdělení dosažitelných zdrojů pro posílení (podporu) bezpečnosti, výkonu, nákladů a dodržení termínu.	[37]
Management znalostí	Knowledge management	Integrovaný systematický přístup sloužící k identifikaci, řízení a sdílení znalostí v organizaci a umožňují skupinám lidí společně vytvářet nové znalosti, jež jim pomohou dosáhnout organizačních cílů.	[16]
Manuál uživatele software	Software user manual (SUM)	Dokument obsahující informace pro uživatele, kteří spravují software a zároveň mají užitek z jeho výsledků. Je užitečný pro analýzu bezpečnosti software.	[37]
Markovova analýza	Markov analysis (MA)	Analýza a zhodnocení systémů při použití Markovova řetězu a Markovova postupu. Markovova analýza umožňuje analýzu komponentů kombinatorického typu, což je užitečné pro studie závislosti a pravděpodobnosti.	[37]
Markovovův proces	Markov process	Předpokládá, že stavy jsou souvislé, plynulé. Markovovův proces hodnotí pravděpodobnost skoku z jednoho známého stavu dalšího logického stavu, dokud systém nedosáhne konečného stavu. Například první stav je, že vše v systému pracuje, další stav je, že se první část porouchala a toto pokračuje, až je dosaženo koncového poruchového stavu. Chování tohoto procesu je takové, že jakýkoliv stav je nezapamatovatelný, což znamená, že budoucí stav systému záleží pouze na jeho současném stavu. Ve stacionárním systému pravděpodobnosti, které ovládají přechod z jednoho stavu do stavu jiného zůstávají konstantní bez ohledu na čas, kdy přechod nastane.	[37]
Markovovův řetěz	Markov chain	Posloupnost náhodných proměnných, ve které jsou budoucí proměnné určovány současnými proměnnými. Tato posloupnost je závislá na způsobu, kterým se současný stav vyvinul z předešlého stavu (budoucnost je závislá na minulosti, ze které vznikla současnost). Markovovův řetěz přebírá nespojitě stavy a nespojitě časové parametry jako světový čas.	[37]
Matematický model	Mathematical model	Soubor matematických rovnic sestavených k reprezentaci konceptuálního modelu.	
Mechanismus poruchy		Souhrn fyzikálních, chemických a dalších procesů vedoucích k poruše.	[22]
Mikroklima		Tepelný a vlhkostní stav prostředí daný teplotou vzduchu, účinnou teplotou okolních ploch, rychlostí proudění vzduchu a relativní vlhkostí vzduchu. Spolu s	[3]

		metabolickým teplem a tepelným odporem oděvu rozhoduje o tepelném pocitu člověka v daném prostředí.	
Millerova smyčka; T-O-T-E	Test-Operate-Test-Exit loop	Hierarchická zpětnovazební smyčka reprezentující základní behaviorální jednotku používanou při analýzách úkolů. Smyčka začíná „testem“ stavu cíle a podle výsledku pokračuje k provedení nebo neprovedení funkční „operace“. Funkční podmínka průběhu procesu je následující: jestliže je zkouška stavu cíle negativní, pak je operace spuštěna; pokud je ale stav cíle hodnocen pozitivně, pak je povoleno smyčku opustit. Poznámka: Tato základní zpětnovazební smyčka je nazývána také „Test-Operate-Test-Exit“, zjednodušeně jednotka (T-O-T-E).	
Minerální prach		Prach, který vzniká při práci s přírodními materiály nebo kameny, zvláště při jejich těžbě a zpracování nebo při práci s látkami, přípravky nebo výrobky, které je obsahují.	[24]
Míra poplachu	Alarm rate	Počet poplachů, které vzniknou za jednotku času.	[35]
Model	Model	1. Analytické vyjádření nebo vyčíslení reálného systému a způsobů, jakými v tomto systému probíhají jevy. Používá se k predikci nebo hodnocení chování reálného systému za stanovených (často hypotetických) podmínek. 2. Statické znázornění rozhraní člověk – systém (např. schéma, designový návrh, projekt apod.).	[16] [36]
Modifikace	Modification	Jakákoliv změna nebo modernizace komponent rozhraní člověk – systém, systémů, operačních jednotek a technologií, která může ovlivnit výkon zaměstnanců.	[36]
Modifikace systému		Úpravy, doplnění, rekonstrukce a podobná technická opatření, při jejichž realizaci se předpokládá pozitivní přínos pro technické, ekonomické a bezpečnostní ukazatele v globálním hodnocení úkolu systému.	[2]
Modul	Module	Samostatná konstrukční skupina hardwarových součástí, která vykonává konkrétní hardwarovou funkci (tj. modul digitálních vstupů, modul analogových výstupů), nebo opakovaně použitelný aplikační program (může být vnitřní v programu nebo souboru programů), který podporuje stanovenou funkci, např. část počítačového programu, který provádí stanovenou funkci.	[26]
Monitor rizika	Risk monitor	Analytický nástroj vyvinutý pro konkrétní zařízení (jadernou elektrárnu), který v reálném čase udává na základě aktuálního stavu systémů a komponent okamžitou hodnotu rizika. V libovolném zvoleném čase odráží monitor rizika současnou konfiguraci zařízení ve smyslu známého stavu různých systémů a/nebo komponent, např. zda je nějaká komponenta mimo provoz z důvodu	[16]

		údržby nebo testu. Model použitý v monitoru rizika je založen na living PSA pro dané zařízení a je s ní v souladu.	
Monotonie	Monotony	<p>1. Postupně se rozvíjející stav snížené aktivity, jež se objevuje při dlouhodobé, jednotvárné a opakované činnosti či úkolech. Projevuje se hlavně ospalostí, unaveností, snížením a kolísáním výkonností, zhoršením adaptability a reaktivity a je také doprovázen zvýšením variability srdeční frekvence.</p> <p>2. Pracovní činnosti, pro které je charakteristické opakování stále stejných úkonů pohybových či úkolových s omezenou možností zásahu pracovníka do průběhu této činnosti. Pro potřeby praxe se obvykle rozlišují dvě formy monotonie: (1) monotonie pohybová – tj. opakující se manuální činnosti stejného typu a skládající se z jednoduchých pohybových úkonů; (2) monotonie úkolová – tj. opakující se pracovní činnosti s nízkým počtem a s malou proměnlivostí typů úkonů (např. obsluha jednoduchých strojů, tj. vkládání a odebírání obrobků apod.), situace chudá na počet nebo variabilitu podnětů. Dalším příkladem jsou tzv. vigilanční činnosti spočívající ve sledování, identifikaci podnětů a reakci na nepravidelně se vyskytující změny určitých dějů. V průběhu různých činností se obě formy monotonie obvykle vzájemně prolínají.</p>	[3] [24]
Motiv		<p>1. vnitřní dispozice, která působí jako zdroj energie a akcelerator, ovlivňuje zaměření a udržení pracovního jednání žádoucím směrem</p> <p>2. pohnutka chování - jednání směřující k uspokojení potřeby.</p>	[34] [33]
Motivace	Motivation	Soubor faktorů, které mobilizují fyzické a duševní síly organismu a zaměřují lidské chování k určitému cíli.	[3]
Muskuloskeletální	Musculoskeletal	Podpůrně-pohybový (systém).	
Myšlení	Cogitation	Schopnost poznávat nové jevy a zobecňovat poznané. V pracovní činnosti má za funkci posuzovat situaci a vybírat řešení z několika alternativ. U tvůrčích pracovníků (konstruktéři, výzkumníci) je důležitá hloubka a šířka myšlení, v některých profesích (operátor, dispečer) zase rychlost myšlení.	[3]

N			
Náhlá porucha	Sudden failure	Porucha, která nemohla být očekávána na základě předchozího zkoumání nebo sledování.	[42]
Náhodná porucha hardwaru	Random hardware failure	Porucha, která se vyskytla v náhodném čase, a která je důsledkem různých degradačních mechanismů hardwaru. Poznámka 1: Existuje mnoho degradačních mechanismů vyskytujících se s různou intenzitou u různých součástek, a protože výrobní tolerance způsobují, že součástky díky těmto mechanismům selžou po různé době provozu, vyskytují se poruchy celého zařízení obsahujícího mnoho součástek s předvídatelnou intenzitou, ale v nepředvídatelném (tj. náhodném) čase. Poznámka 2: Hlavní rozdíly mezi náhodnými poruchami hardwaru a jeho systematickými poruchami (viz 3.2.85) spočívá v tom, že intenzity (nebo jiná vhodná měřítka) poruch systému, vyplývající z náhodných poruch hardwaru, mohou být předvídatelné, avšak systematické poruchy nemohou být vzhledem k jejich charakteru předvídané. To znamená, že intenzity náhodných poruch systému, které jsou důsledkem náhodných poruch hardwaru mohou být kvantifikovány, zatímco ty, které jsou důsledkem systematických poruch nemohou být statisticky kvantifikovány, protože události k nim vedoucí nelze snadno předpovědět.	[26]
Namáhavost (obtížnost)		Fyzická, sensorická, duševní námáhavost je úroveň a kvalita nároků na tělesnou, pohybovou, smyslovou či mentální kapacitu určitého (konkrétního) člověka, související s výkonem určité pracovní činnosti	[3]
Následek poruchy	Failure effect	Následek, který ovlivní provoz, funkci nebo stav jednotlivé části nebo i celý systém, ve kterém porucha vznikla.	[37]
Následky	Consequences	Konečné projevy odchylek, např. poruchy, zastavení, překročení přípustných tolerancí fyzikálních, chemických a dalších veličin a hodnot.	[2]
Návod	(Style) guide	Dokument, který obsahuje podrobnější postupy určené pro aplikaci ergonomických zásad a postupů na konkrétní podmínky na jednotlivých pracovištích (např. pro velíny, kanceláře apod.)	[36]
Návrh	Design	Popis cesty, která je tvořena vzájemnou kombinací dílčích úkolů vedoucích k provedení konečného úkolu, tj. dosažení požadovaného cíle. Návrhy jsou důležitými elementy metody HTA a jsou vkládány do mezi úrovně mezi příslušným úkolem a systémem dílčích úkolů nacházejících se bezprostředně pod	[29]

		ním.	
Návyk		Osvojená dovednost, kterou člověk vykonává trvale a automaticky.	[3]
Neadaptované osoby		Osoby po dobu tří týdnů od nástupu na dané pracoviště (práci).	[24]
Nebezpečí	Hazard	<p>1. Potenciální zdroj poškození. Poznámka: Termín zahrnuje jak nebezpečí pro osoby, ke kterému dochází v časově krátké době (např. požár a výbuch), tak i nebezpečí s dlouhodobým účinkem na zdraví (např. uvolnění toxických látek).</p> <p>2. Jakákoliv existující nebo možná podmínka, která může způsobit úraz, onemocnění nebo smrt obsluhy, ztráty nebo poškození systému, zařízení nebo majetku nebo poškodit prostředí. Možné nebezpečné podmínky mají za následek poruchy, selhání, vnější události, chyby nebo jejich kombinace.</p> <p>3. Zdroj možného zranění nebo poškození zdraví. Poznámka: Pojem „nebezpečí“ je obvykle používáno ve spojení s dalšími slovy, která definují původ nebo charakter očekávaného zranění nebo poškození zdraví – např. nebezpečí zasažení elektrickým proudem, nebezpečí stlačení, nebezpečí otravy, atd.</p>	[26] [37] [38]
Nebezpečná funkce stroje	Hazardous ☐ ontrol function	Jakákoliv funkce stroje, která vytváří nebezpečí, je-li v aktivním stavu.	[38]
Nebezpečná porucha	Dangerous failure)	Porucha, která je schopná uvést bezpečnostní přístrojový systém do nebezpečného stavu nebo do stavu, v němž není schopen plnit svou funkci. Poznámka: Zda k tomu dojde nebo nedojde může záviset na architektuře kanálů systému; u systémů s více kanály pro zvýšení bezpečnosti je méně pravděpodobné, že nebezpečná porucha hardwaru povede k celkovému nebezpečnému stavu nebo stavu neschopnosti plnit danou funkci.	[26]
Nebezpečná situace	Hazardous situation	Jakákoliv situace, v níž je osoba vystavena nebezpečí nebo nebezpečím.	[38]
Nebezpečnost	Hazard	Vlastnost fyzikálního, chemického, biologického anebo psychického faktoru působit nepříznivě na zdraví člověka. Je to vlastnost, kterou nelze faktoru odejmout a která se projeví pouze tehdy, kdy je jí jedinec vystaven.	[24]
Nebezpečný prostor	☐ ontro zone	<p>Jakýkoliv prostor uvnitř nebo vně strojního zařízení, kde je osoba vystavena riziku zranění nebo poškození zdraví. Poznámka: Nebezpečí, které způsobuje riziko, je v této definici buď:</p> <p>- nepřetržitě přítomné během předpokládaného používání stroje (pohyb nebezpečných pohyblivých částí, elektrický oblouk při svařování, atd.),</p> <p>- nebo se může objevit neočekávaně (neúmyslné/neočekávané, atd.).</p>	[38]

Nebezpečný stav systému	Hazard	Následek, který může způsobit ekonomické ztráty, poškození zdraví lidí.	[2]
Nedetekovaná; nezjištěná; skrytá	Undetected; unrevealed; covert	Ve spojení s hardwarem nezjištěná diagnostickými testy, kontrolními (periodickými) zkouškami, zásahem operátora (např. fyzickou prohlídkou nebo manuálními zkouškami) nebo během normálního provozu.	[26]
Nehoda	Incident, Mishap	<p>1. Anglický termín incident se často používá pro události, jež jsou vlastně drobnými haváriemi (□ontrol□), tj. liší se od havárií pouze tím, že mají méně závažné následky. Navzdory velké a zřejmě dlouhodobé rozšířenosti (viz též INES), toto rozlišení nemá jazykové opodstatnění. Správně vzato, hlavní rozdíl by měl být v tom, že incident je možno způsobit úmyslně.</p> <p>2. Neočekávaná událost, která vede ke smrti nebo úrazu zaměstnanců, ztrátám v systému nebo poškození majetku, vybavení nebo prostředí.</p> <p>3. Neplánovaná událost nebo série událostí, která má za následek smrt, úraz, nemoc z povolání, poškození nebo zničení zařízení nebo majetku nebo nežádoucí vliv na prostředí.</p> <p>4. Neplánovaná, náhlá, nežádoucí událost, která způsobí zranění lidí, škodu na majetku nebo na životním prostředí, která se může stát havárií nebo vést k havárii. V analýze rizika jde o ztrátu kontroly nad zdrojem rizika, kdy dochází nebo může dojít k uvolnění nežádoucích potenciálních zdrojů s negativními důsledky na lidi, zvířata, životní prostředí a majetek (CPQRA: ztráta soudržnosti zařízení a ztráta zádrže materiálu nebo energie, např. únik amoniaku ze spojovacího potrubí vytvoří toxický mrak). Při nehodě (incidentu) může dojít ke ztrátě života jedince nebo dojít k hromadnému ohrožení života.</p>	[37] [37] [2]
Neidentifikované (nezjištěné) riziko	Unidentified risk	Neznámé riziko, které nebylo zjištěno. Některá neidentifikovatelná rizika jsou zjištěna následně (dodatečně), až když dojde k nehodě; některá rizika ale nejsou odhalena nikdy (často bývá jejich pravděpodobnost tak malá, že k nikdy nevyvolají vznik nežádoucích jevů).	[37]
Neionizující záření		Elektromagnetické záření v rozsahu frekvencí od 0 do 1,2E15 Hz.	[24]
Nejvyšší přípustné koncentrace chemických látek v pracovním ovzduší (NPK-P)		Koncentrace chemických látek v ovzduší na pracovišti, které nesmí být překročeny v žádném časovém úseku pracovní směny. Vzhledem k praktickým možnostem stanovení koncentrace látky v ovzduší se připouští při hodnocení kvality pracovního ovzduší porovnávat s NPK-P časově vážený průměr koncentrací dané látky po dobu nejvýše 10 minut. NPK-P neskýtají dostatečnou ochranu osob zvýšeně vnímavých k účinku dané látky.	[24]

Nekritická porucha	Non-critical failure	Porucha, o které se usuzuje, že nemůže způsobit úraz osob, značné materiální škody ani nemá jiné nepřijatelné důsledky.	[42]
Nemoci z povolání		Akutní otravy a nemoci vznikající nepříznivým působením chemických, fyzikálních a biologických nebo jiných škodlivých vlivů v pracovním prostředí v souvislosti s výkonem práce .	[24]
Neobsazený stav, Nevyužitý stav	Free state, Idle state	Prostoj objektu v použitelném stavu v době, kdy není jeho funkce požadována.	[42]
Neopravovaný objekt		Objekt, který se po poruše neopravuje.	[42]
Neprogramovatelný systém	Non-programmable (NP) systém	Systém založený na technice bez počítačů (tj. systém nezaložený na programovatelné elektrice [PE] nebo softwaru). Poznámka: Příkladem mohou být pevně propojené elektrické nebo elektronické systémy, mechanické, hydraulické nebo pneumatické systémy.	[26]
Nepřijatelné riziko	Unacceptable risk	Riziko, které nelze připustit.	[37]
Nespecifický faktor		Objektivně existující faktory, které zpravidla nevyvolávají nemoci z povolání, ale podílejí se na vzniku a rozvoji nespecifických onemocnění a ovlivňují pracovní pohodu pracovníků.	[24]
Neúmyslné chyby	Unintentional errors	1. Neplánované činnosti, které se mohou objevit během rutinních procedur (činností), jako například vynechání (vypuštění) či zapomenutí něco udělat. Často se tento typ chyb vyskytuje při opravách, údržbě, měření nebo zkoušení. Ani cíleným školením nelze dosáhnout jejich úplné odstranění. 2. Omyly při posuzování nebo rozhodování, kdy je vykonána chybná činnost, o které se však předpokládá, že je správná. To se může projevit v situacích, kdy je výkon dané činnosti založen na zásadách naučených nazpaměť nebo na známých postupech anebo také při neznámých situacích. Neúmyslné chyby lze výrazně snížit školením.	[35] [35]
Neuzavřené pracovní prostory	Open-space	Pracovní prostory komunikující s venkovním prostorem neuzavíratelnými otvory v takovém rozsahu, že jsou výrazně ovlivňovány tepelně vlhkostními podmínkami venkovního prostředí.	[24]
Nevyvinuté části	Nondevelopmental item (NDI)	Již vyvinuté části, které jsou použity z jiných systémů nebo vývojových programů. Pro použití nevyvinutých částí není potřeba pro daný program žádný vývoj ani výroba.	[37]
Nezávislá organizace	Independent organisation	Organizace, která je samostatná, managementem a prostředky, a jiná než organizace zodpovědná za činnosti probíhající během konkrétní fáze životního cyklu bezpečnosti, která je předmětem posuzování funkční bezpečnosti nebo	[26]

		validace.	
Nezávislá osoba	Independent person	Osoba, která je oddělena od činnosti probíhajících během konkrétní fáze životního cyklu bezpečnosti, které jsou předmětem posuzování funkční bezpečnosti nebo validace, a která nemá za tyto činnosti přímou odpovědnost.	[26]
Nezávislá (primární) porucha	Primary failure	Porucha objektu nezpůsobená přímo ani nepřímo poruchou nebo poruchovým stavem jiného objektu.	[42]
Nezávislá událost	Independent event	Předpokládá, že následek jedné události neovlivní následky jiné události (teorie pravděpodobnosti). Abychom zjistili pravděpodobnost dvou současně se vyskytнувších nezávislých událostí násobíme pravděpodobnost první události pravděpodobností druhé události, např. $P(A \text{ a } B) = P(A) \times P(B)$.	[37]
Nezávislé hodnocení	Independent assessment	Hodnocení, jako jsou audity nebo dozor, prováděná ke stanovení, do jaké míry jsou plněny požadavky systému řízení, ke zhodnocení efektivnosti systému řízení a k identifikaci možností ke zlepšení. Mohou být prováděna samotnou organizací nebo v jejím zastoupení pro interní účely, zainteresovanými stranami jako jsou zákazníci a státní dozor (nebo jiné osoby v jejich zastoupení) nebo externími nezávislými organizacemi.	[16]+[14]
Nezávislé oddělení	Independent department	Oddělení, které je samostatné a jiné než oddělení zodpovědná za činnosti probíhající během konkrétní fáze životního cyklu bezpečnosti, která je předmětem posuzování funkční bezpečnosti nebo validace.	[26]
Nezávislost (v návrhu)	Independence (in design)	Vlastnost návrhu, která zajišťuje, že porucha jedné části nezpůsobí poruchu jiné (další) části. Tato vlastnost je velmi důležitá pro mnoho bezpečnostních a pravděpodobnostních analýz vzhledem k účinku logiky a matematik. Některé modely, jako třeba analýza pomocí stromu chyb, předpokládá nezávislost poruch.	[37]
Noxa		Škodlivina, která, je-li jí vystaven lidský organismus, může způsobit nemoc nebo odchylku zdravotního stavu.	[24]
Nucené větrání		Větrání vyvolané ventilátorem.	[24]
Nutné snížení rizika	Necessary risk reduction	Snížení rizika na přijatelnou úroveň.	[26]

O			
Oběhový vzduch		Vzduch odváděný větracím nebo odsávacím zařízením z větraného prostoru, který je po potřebné úpravě vrácen do větraného prostoru.	[24]
Objekt (z hlediska technologického)		Celý prostor, popřípadě soubor prostorů, v němž je umístěna jedna nebo více nebezpečných látek v jednom nebo více zařízeních, včetně společných nebo souvisejících infrastruktur a činností, v užívání právnických osob a podnikajících fyzických osob,	[30]
Objekt; entita (z hlediska systémového)		Jakákoli součást, zařízení, část systému, funkční jednotka, přístroj, systém se kterým je možné se individuálně zabývat. Objekt může sestávat z hardwaru, softwaru nebo z obojího současně a v určitých případech mohou být do něj zahrnuti i lidé.	[23]
Obnova	Restoration	Jev, kdy objekt po poruchovém stavu opět získá schopnost plnit požadovanou funkci.	[42]
Obnova činnosti člověka	Human restoration	Proces opětovného nabytí pracovní schopnosti člověka po jeho selhání.	[22]
Obnovitelnost činností		Schopnost člověka překonat fyzické a psychické následky selhání.	[22]
Obsluha	Operator	Osoby pověřené vykonávat vymezené činnosti (např. instalace, provoz, seřízení, údržba, čištění, oprava nebo příprava strojního zařízení), které splňují požadované předpoklady.	[2],[3]
Obslužný (inženýrský) software	Utility software	Softwarové nástroje pro tvorbu, modifikaci a dokumentování aplikačních programů; tyto softwarové nástroje se pro provoz SIS nevyžadují.	[26]
Odezva organismu		Soubor reakcí na pracovní podmínky, které jsou objektivně měřitelné fyziologickými, biologickými, psychologickými nebo klinickými metodami.	[24]
Odhadovaná (predikovaná spolehlivost)		Spolehlivost, která je výsledkem výpočtů, analýz a prognóz spolehlivosti projektovaného objektu. Je výsledkem použitých metod odhadu vstupních informací o spolehlivosti prvků, použitého výpočtového modelu spolehlivosti systému, schopnosti a ožnutí analytika provádějícího odhad.	[42]
Odhadovaná hodnota	Estimated	Označuje hodnotu získanou jako výsledek operace provedené za účelem přiřazení číselných hodnot k parametrům rozdělení vybraného jako statistický model ze souboru, z něhož byl tento výběr vzat.	[42]
Odchylka	Deviation, equipment	1. Odlišnost oproti přesně stanoveným požadavkům.	[16]

	malfunction	2. Vybočení z řádné funkce (od účelu systému či podsystému), též porucha (incident). 3. Je jedním z aspektů některých metod určených pro hodnocení spolehlivosti systému, který popisuje změny ve výkonnosti.	[2] [36]
Odolnost proti vadám	Fault tolerance	Schopnost funkční jednotky pokračovat ve vykonávání požadované funkce za přítomnosti vad nebo chyb.	[26]
Odpovědnost		Jedno z kritérií profesionální náročnosti, jež je dáno hodnotou pracovního předmětu, pracovního prostředí a možnosti ohrožení vlastního zdraví a života i jiných osob.	[3]
Ochrana do hloubky	Defence in depth	1. Hierarchické rozmístění různých úrovní odlišných zařízení a předpisů, aby bylo zabráněno dalšímu rozvoji očekávaných provozních událostí a aby byla v provozních stavech zachována účinnost fyzických bariér umístěných mezi zdroj ionizujícího záření nebo radioaktivní materiály a pracovníky, jednotlivce z obyvatelstva nebo životní prostředí a účinnost některých bariér v havarijních podmínkách. 2. Aplikace více než jednoho ochranného opatření pro daný bezpečnostní cíl tak, aby tohoto cíle bylo dosaženo i v případě, že by jedno z ochranných opatření selhalo.	[16] [16]
Ochrana zdraví při práci		Souhrn opatření vedoucích k ochraně zdraví zaměstnanců – minimalizace rizik, lékařské prohlídky, osobní ochranné pracovní prostředky, organizační opatření.	[24]
Ochranná vrstva	Protection layer	Jakýkoli nezávislý mechanismus snižující riziko řízením, prevencí nebo zmírněním následků. Poznámka: Může se jednat o výrobně-technologické opatření jako velikost nádob obsahujících nebezpečné chemikálie, konstrukční opatření jako přetlakový ventil, bezpečnostní přístrojový systém nebo administrativní postup, jako je nouzový plán proti bezprostředně hrozícímu nebezpečí. Tyto reakce mohou být automatizované nebo spouštěny lidskou činností.	[26]
Omyl	Mistake	Chyba, která se stane, když člověk provede nesprávnou akci. Akce může být udělána perfektně, ale není to akce, která měla být provedena. Například lékař předepíše lék, na který je pacient alergický. Omyly se odehrávají na vyšší úrovni než je percepce – jde o mentální procesy obsažené při vyhodnocení informací jež jsou k dispozici, plánování, formulaci úmyslu a posouzení pravděpodobných důsledků plánovaných akcí.	[31] + [48]

Operace	Operation	<p>1. Rozlišitelné způsoby chování nebo aktivity, které vedou ke splnění stanovených cílů. V úkolových analýzách představují operace základní behaviorální jednotky v podobě sledu akcí, jež provádí obsluha analyzovaného zařízení. Akcí, které operace zahrnují, a které vedou k dosažení stanoveného cíle, může být několik, anebo i jen jedna jediná. Operace jsou blíže specifikovány okolnostmi, či podmínkami, které vypovídají o celém jejich průběhu a charakteru. Jedná se o informace o aktivátorech operací (input), o dílčích aktivitách (action) a o indikátorech, které potvrzují, zda a jak došlo k dosažení cíle (feedback). Někdy je sled těchto tří prvků nazýván I A-F jednotkou (Vstup-Akce-Zpětná vazba). Poznámka 1: V hierarchických schématech (např. v HTA) představují operace uzlové body, kde se větví jednotlivé dílčí cíle na nižší subcíle; Poznámka 2: Operace jsou součástí Millerových T O T-E jednotek.</p> <p>2. Výkon nebo pracovní postupy vedoucí k souhrnnému cíli (účelu). Cílem (účelem) operace je provést všechny nezbytné postupy a úkoly pro splnění daného cíle.</p>	[29] [37]
Operační jednotka, technologie, výroba (výrobní jednotka)	Plant	<p>1. V případě jadené elektrárny se jedná o soustavu \squareontrol\squaremi\square z dodávky páry, turbíny, generátoru a z ostatních přidružených (pomocných) systémů a zařízení. V případě že jde o elektrárnu s více operačními jednotkami, jedná se o všechny systémy a procesy spojené do soustavy umožňující vyrábět elektrickou energii, přičemž některé tyto systémy nebo části systému mohou být společné pro více operačních jednotek.</p> <p>2. V případě chemické továrny se jedná o soustavu \squareontrol\squaremi\square z dodávky energií, médií a surovin, kde dochází v jednotlivých zařízeních tvořících vzájemně provázaný systém za předem definovaných podmínek k procesům směřujícím k transformaci hmoty a energie do produktů.</p>	[36]
Operační systém	Operating system	Překlenující program, který vede a řídí činnost počítače. Operační systém řídí čas procesoru, využívání paměti, aplikačních programů, souběžných (sdílených) činností atd.	[37]
Operátor	Operator	Označení profese (resp. profesní skupiny – operátoři), která má určité specifické znaky, jak ve vlastní činnosti, tak i v pracovních podmínkách. Je typická pro takové pracovní systémy, kde dochází k vysokému stupni mechanizace a automatizace a které jsou dálkově řízeny a kontrolovány ve stavebně oddělených centrech řízení.	[3]
Operátor (ve smyslu institucionálním)	Operator	Jakákoli organizace, nebo osoba, žádající o autorizaci, nebo autorizovaná a/nebo odpovědná za jadernou a radiační bezpečnost, za bezpečnost při zacházení	[14]

		s radioaktivním odpadem, za bezpečnost přepravy radioaktivních materiálů, při provádění činnosti na, nebo ve vztahu k jakémukoli jadernému zařízení, nebo zdroji ionizujícího záření. To zahrnuje mezi jinými, soukromé osoby, vládní organizace, autorizované osoby právnické i fyzické, nemocnice, samostatně podnikající osoby atd.	
Opomenutí	Lapse	Vnitřní události, obvykle výpadky paměti člověka. Jde o vynechání nějaké činnosti (např. chirurg zapomene nějaký nástroj v otevřeném těle a zašije pacienta).	[31] + [48]
Oprava	Repair	Schopnost fyzicky opravit porouchanou součást, část, subsystém nebo systém a uvést ho do funkčního stavu.	[37]
Opravitelnost		Vlastnost objektu (výrobku) spočívající ve způsobilosti ke zjišťování příčin vzniku poruch a odstraňování jejich následků opravou. Vyjadřuje snadnost, jednoduchost a nenáročnost provádění obnovy opravou.	[22]
Opravovaný objekt		Objekt, který se po poruše opravuje.	[42]
Oprávněnost / platnost / validita	Validity	Charakteristiky metod a nástrojů používaných při ověřování platnosti.	[36]
Organizace práce	Work organization	1. Vzájemné působení osob v jednom pracovním systému nebo ve více pracovních systémech 2. Posloupnost a interakce složek pracovních systémů sestavených tak, aby se vytvořil konkrétní výsledek.	[3] [25],[20]
Oslnění		Podmínky vidění, při kterých vzniká nepohoda nebo snížená schopnost pozorovat podrobnosti nebo předměty, jejichž příčinou je nevhodné rozložení jasu v zorném poli, příliš vysoký jas nebo extrémní kontrast.	[3]
Osobní bezpečnost	Personal safety	Opatření k prevenci nehod a úrazů zaměstnanců na základě předpisů vydaných orgány bezpečnosti práce a ochrany zdraví.	[36]
Osobní ochranné pracovní prostředky		Prostředky určené k individuální ochraně osob, jejichž použití zabraňuje nebo zeslabuje působení nebezpečných a škodlivých faktorů (rizik) pracovního procesu na zdraví člověka vykonávajícího práci.	[3],[24]
Osobnostní determinanty	Personality factors	Vyhodnotitelné ukazatele sloužící k popisu osobnosti daného člověka.	
Ostražitost / pozornost	Vigilance	Stupeň ostražitosti (bdělosti) operátora.	[36]
Osvědčený	Proven-in-use	Prokáže-li se dokumentovaným osvědčením, že existují patřičné důkazy založené na dřívějším používání komponenty, a že je komponenta vhodná pro použití v bezpečnostním přístrojovém systému.	[26]

Osvětlení přirozené (denní)		Zdrojem přirozeného osvětlení je slunce. Přirozené osvětlení se vyznačuje kladnými (vhodné spektrum, na které je člověk adaptován) i zápornými vlastnostmi (kolísání jeho intenzity a barvy v průběhu dne i roku a tepelné záření).	[3]
Osvětlení umělé		Je vytvářeno světelným zdrojem, zařízením, které mění některý druh energie ve světlo. Jedná se o nejpoužívanější způsob, jak trvale zajistit na pracovišti světelné podmínky. V praxi se většinou kombinuje s osvětlením přirozeným.	[3]
Ověření	Verification	Vyhodnocení realizace za účelem zjištění, zda byly příslušné požadavky splněny či nikoli.	[37]
Ověření platnosti	Validation	Zjištění, že požadavky na výrobek (dílo) jsou dostatečně správné a kompletní.	[37]
Ověření systému člověk-stroj	Man-machine systém validation	Vyhodnocení využívající test založený na výkonu k určení, zda systém člověk-stroj (tj. hardware, software a obsluha) splňuje požadavky návrhu, včetně požadavků na jeho bezpečnost a výkonnost.	[36]
Ovládací panel		Doplňkové zařízení (např. pro centrum řízení), na němž jsou soustředěny sdělovače, ovládače, komunikační prostředky apod., pro řízení a kontrolu pracovního systému.	[3]
Ovládací prvek		Část ovládacího systému, na kterou působí člověk při ovládacím úkonu.	[3]
Ovládač		Zařízení pro ovládání vstupních a výstupních veličin (parametrů) systému člověk-stroj.	[3]

P			
Paretovo pravidlo	Pareto's formula; Pareto's Law; Pareto's principle	Empiricky zjištěné pravidlo, že 80% bohatství je soustředěno u 20% populace. V systémové bezpečnosti se aplikuje variace □ontrol□ pravidla, tzv. Juranův princip: 20 % událostí vede k 80 % všech nežádoucích následků. Poznámka: Joseph M. Juran zformuloval své tvrzení na základě výsledků rozsáhlého šetření, které provedl ve 40-tých letech 20. století.	
Percepce		Uvědomění, že došlo k určité změně nějaké veličiny či jiné události. Je dána přítomností či nepřítomností rozdílů fyzikální energie podnětu. S tím souvisejí prahové hodnoty vnímání zrakových, sluchových a případně taktilních podnětů.	[2]
Periodicita fyziologických funkcí a výkonnosti		Kolísání biologických funkcí tj. bazálního metabolismu, tělesné teploty, aktivace centrálního nervového systému v průběhu pracovní směny, 24 hodinové cykly a další (týdenní, měsíční, roční). Tato vlastnost organismu je označována jako biorytmicita. Výkonnost v průběhu pracovní směny postupně stoupá, maxima je dosaženo kolem 9-11 hodiny . Odpoledne mírně stoupá, nedosahuje však dopoledního maxima a ke konci směny opět klesá. Relativně nejnižší je v nočních hodinách mezi 2 až 4 hodinou.	[24]
Periodická revize bezpečnosti	Periodic safety review	Periodické hodnocení bezpečnosti jaderných elektráren. V hodnocení LČ představuje samostatnou kapitolu.	[16]
Periodická údržba	Periodic maintenance	Typ preventivní údržby, sestávající z prohlídky, výměny součástí, pochůzky nebo testu v předem určených intervalech kalendářního roku, doby provozu nebo počtu cyklů.	[16]
Pevný programovací jazyk (FPL)	Fixed program language (FPL)	Druh programovacího jazyka, při jehož používání je uživatel omezen na nastavení několika málo parametrů (např. rozsah vysílače tlaku, úroveň výstrahy (alarmu), síťové adresy). Typickými příklady zařízení s FPL jsou: inteligentní senzor (např. vysílač tlaku), inteligentní ventil, generátor sekvence událostí, vyhrazený inteligentní systém alarmů, malé systémy záznamu dat.	[26]
PIF / Faktory ovlivňující výkonnost obsluhy	Performance Influencing Factors	Výkonové faktory sloužící pro hodnocení spolehlivosti člověka v pracovním systému v procesním průmyslu. Jsou aplikovány pro kontrolu kvality prováděných úkolů s cílem minimalizovat pravděpodobnost vzniku chyby; PIF pomáhají určovat pravděpodobnost vzniku chyby nebo způsob efektivního lidského výkonu, ale nemusejí být přímo sdruženy s lidským selháním; Jsou-li všechny relevantní PIF týkající se určité specifické situace optimální, pak výkon člověka v pracovním	[6]

		systemu bude také nejefektivnější a pravděpodobnost vzniku chyby minimální.	
Plán	Plan	Nerozlišitelná rozhodnutí a plánování operátora. V úkolových analýzách plány představují „lepidlo“, které spojuje jednotlivé dílčí kroky v kontinuální proces. Plán také poskytuje informace o tom, jak jsou dosahovány stanovené cíle a jak jsou závislé na aktuálních vnějších podmínkách. Poznámka 1: Plány mohou být různé. Nejčastěji postupují jednoduše – lineárně – a vyjadřují sled následných kroků bez možnosti variability či větvení. Složitější plány se pak větví, přičemž způsob tohoto větvení je určen podmíněnými okolnostmi. Poznámka 2: Obyčejný jednoduchý plán může například znít takto: Udělej „akci 1“ poté „akci 2“ a poté „akci 3.“	[29]
Plán pro řízení konfigurace software	Software configuration management plan	Plán, který definuje proces řízení konfigurace software. Je důležité, aby se přísně kontrolovaly různé části a verze software. Software nesmí být modifikován bez přijetí odpovídajících řídicích a kontrolních opatření. Je užitečný pro analýzu bezpečnosti software.	[37]
Plán vývoje software	Software development plan (SDP)	Dokument, který popisuje technické otázky software, které musí být splněny (vykonány) při vývoji software. Obsahuje nástroje, definice, omezení atd. Je užitečný pro analýzu bezpečnosti software.	[37]
Plánovaná údržba	Planned maintenance	Typ preventivní údržby, sestávající z renovace nebo výměny, která je naplánována a provedena dříve, než dojde k nepřijatelné degradaci konstrukce, systému nebo komponenty.	[16]
Počítačový program	Computer program	Kombinace povelů (instrukcí) pro počítač a definicí (určením) dat, které umožňují hardwaru počítače provádět výpočetní a řídicí operace. Počítačový program je také nazýván software.	[37]
Podíl bezpečných poruch	Safe failure fraction	Podíl z celkové intenzity náhodných poruch hardwaru na zařízení, který vede buď k bezpečné poruše nebo detekované nebezpečné poruše.	[26]
Podíl proveditelných oprav	Repair coverage	Podíl pruchových stavů objektu, které mohou být úspěšně odstraněny opravou.	[42]
Podíl zjistitelných poruchových stavů	Fault coverage	Podíl poruchových stavů objektu, které mohou být v daných podmínkách zjištěny.	[42]
Podsystem	Subsystem	Relativně samostatná část systému, obvykle vymezená určitou technologií a technickým vybavením. Mezi technickými subsystemy je určitá technologická souvztažnost a kooperace.	[2]
Pohoda	Well-being	podmínky při používání strojního zařízení vnímané pracovníkem jako zamýšlený stav snižující diskomfort, únavu a psychologický stres na přijatelné minimum zásluhou uplatnění ergonomických zásad.	[20]

Pohotovost	Availability	Schopnost objektu být ve stavu schopném plnit požadovanou funkci v daných podmínkách, v daném časovém okamžiku nebo intervalu za předpokladu, že jsou zajištěny požadované vnější podmínky.	[23]
Pohybové činnosti		Pohyby trupu, hlavy a končetin člověka v prostoru, týkající se činnosti svalových skupin při práci dynamické a také při práci statické, kdy ke změně polohy v prostoru nedochází.	[22]
Pohybový aparát		Souhrn orgánů a jejich systémů sloužících pohybům člověka označovaný též jako lokomoční aparát. Zahrnuje kostru, klouby a příčně pruživé svaly. Veškeré pohyby, jak vnější tak vnitřní jsou řízeny centrálním nervovým systémem (CNS).	[24]
Poplach	Alarm	1. Indikace vyžadující okamžitý zásah operátora (obsluhy). Zásah může být např. manuální úkon, zvýšená pozornost (ostrážitost), nebo vyvolání (iniciace) následného vyšetřování.	[35]
		2. Výstraha před již se vyskytujícím nebezpečím, nebo nebezpečím, které v blízké budoucnosti nastane.	[35]
		Poznámka: Tradičně se poplachu používá ke zprostředkování informací operátorům. Zahrnuje poplachu informující o takových podmínkách při probíhajících procesech, které mohou vést k úrazům obsluhy anebo k poškození zařízení, pokud nejsou přijata odpovídající opatření. V případě, že je instalován počítačový řídicí systém, mohou být poplašná zařízení bez problému k systému přidána a mohou být použita pro velmi široký okruh případů, včetně výstupních údajů měřicí ústředny, indikace odchylek atd.	[35]
		3. Indikace vyžadující okamžitý zásah operátora (obsluhy). Zásah může být například manuální úkon, zvýšená pozornost (ostrážitost), nebo vyvolání (iniciace) následného vyšetřování.	[35]
Poplachové řízení (správa)	Alarm management	Systémy poplachového řízení (správy) pomáhají operátorovi se vyvarovat abnormální podmínkám a řídit je.	[35]
Porucha	Failure	1. Neschopnost konstrukce, systému nebo komponenty fungovat v mezích přijatelnosti.	[16]
		2. Ukončení schopnosti (objektu) plnit požadovanou funkci.	[3],[22],[26]
		3. Odchylka (závada) součásti, na které je závislá činnost, funkce nebo chování, problémy se kterými se uživatel náhodně setká. Neschopnost systému, podsystému nebo části plnit předpokládanou funkci. Neschopnost jednotlivé části plnit předpokládanou funkci podle předem předepsaných krajních mezí.	[37]

Porucha se společnou příčinou	Common cause failure (CCF)	1. Porucha dvou nebo více konstrukcí, systémů nebo komponent vlivem jedné konkrétní události nebo příčiny.	[16]
		2. Porucha více než jednoho komponentu způsobená společnou příčinou během provozu systému. Z tohoto pohledu společné poruchy nelze oddělit ze skupiny závislých poruch. Událost nebo porucha, která způsobuje odchylku nebo inaktivuje zdvojení nebo samostatnost.	[37]
		3. Společné poruchy jsou současně probíhající poruchy souvisejících komponent způsobené společnou nebo sdílenou příčinou. Na příklad budou-li dva elektromotory nefunkční pro závadu na společném elektrickém jističi, přes který je přiváděn proud k oběma motorům. Společné poruchy zahrnují, ale společné poruchy jsou mnohem větší z hlediska rozšíření výskytu a jim věnované pozornosti. Komponenty, které selžou v důsledku společné příčiny normálně selžou při stejné funkci. Společné poruchy nastávají i z jiných příčin, než jenom závislých na konstrukci – může se jednat o faktory prostředí, lidské chyby atd. Ignorování vlivů závislosti a společných poruch může způsobit nadhodnocení úrovně spolehlivosti anebo bezpečnosti. Z hlediska systémové bezpečnosti společné poruchy sestávají z poruch částí zařízení podle následujících kritérií: (1) Dvě nebo více jednotlivých částí (komponent) se porouchá nebo je jejich činnost omezena, tak že nemohou být použity, když nastane potřeba nebo nemohou být použity bezpečně v případě, že ještě fungují. (2) Porucha komponent nastává z jednoduché společné příčiny a ze vzájemné vazby.	[37]
	4. Porucha, která je důsledkem jednoho nebo více jevů způsobujících poruchy dvou nebo více oddělených kanálů vícekanálového systému, což vede k poruše systému.	[26]	
		5. Porucha dvou nebo více konstrukcí, systémů nebo komponent k níž dojde stejným způsobem nebo ve stejném módu vlivem jedné události nebo příčiny.	[16]
Porucha společným způsobem	Common mode failure	Stejná porucha dvou nebo více kanálů, způsobující stejně chybný výsledek.	[26]
Porucha z nesprávného použití	Misuse failure	Porucha způsobená používáním objektu během namáhání překračujícím stanovenou způsobilost objektu.	[42]
Porucha z nesprávného zacházení	Mishandling failure	Porucha způsobená nesprávným zacházením s objektem nebo nedostatkem péče o objekt.	[42]
Porucha způsobená stárnutím	Ageing failure	Porucha, jejíž pravděpodobnost výskytu vzrůstá s časem jako důsledkem vnitřních procesů v objektu.	[42]

Poruchový mód	Failure mode	Způsob nebo stav, ve kterém dojde k selhání (poruše) konstrukce, systému nebo komponenty.	[16]
Poruchový stav	Fault	1. Stav objektu charakterizovaný jeho neschopností plnit požadovanou funkci, pokud tato neschopnost není způsobena prováděním preventivní údržby nebo jinou z plánovaných činností nebo kontrolou vnějších prostředků. Je většinou důsledkem poruchy vlastního objektu, může však existovat i bez předchozí poruchy.	[22]
		2. Abnormální podmínka, která může způsobit snížení nebo ztrátu schopnosti funkční jednotky provádět požadovanou funkci. Poznámka: Norma IEV 191-05-01 definuje termín „fault“ (v ČSN IEC 50(191) poruchový stav) jako stav charakterizovaný neschopností vykonávat požadovanou funkci s výjimkou neschopnosti během preventivní údržby nebo během jiných plánovaných činností nebo v důsledku chybějících externích zdrojů.	[26]
		3. Stav objektu charakterizovaný neschopností plnit požadovanou funkci, kromě neschopnosti během preventivní údržby nebo jiných plánovaných činností, neuzpůsobený nedostatkem vnějších zdrojů.	[42]
Poruchový stav katastrofický		Poruchový stav, který vede k ohrožení životů a zdraví osob a způsobuje velké materiální škody.	[22]
Poruchový stav kritický		Poruchový stav, který může způsobit úraz osob, značné materiální škody nebo může mít nepřijatelné následky.	[22]
Poruchový stav nezávažný		Poruchový stav neovlivňující žádnou funkci, která je důležitá.	[22]
Poruchový stav závažný		Poruchový stav, který snižuje funkční schopnosti objektu, ale nevede k ohrožení bezpečnosti ani k materiálním škodám.	[22]
Porušení (nedodržení, překročení)	Violation	1. Záměrné porušení pravidel a předpisů.	[35]
		2. Chyba, která se vyskytne při činnosti při které se předpokládá možnost překračování pravidel pro tuto činnost, překračování daných omezení a předpisů. Definice záměrného porušování vylučuje (nezahrnuje) činnosti vedoucí k záměrnému narušení systému tj. sabotáže.	[35]
Posouzení vlivu lidského činitele na objekt nebo zařízení		Výsledek analýzy a hodnocení rizik zahrnující popis scénářů událostí a jejich příčin, které mohou vyústit v závažnou havárii nebo jinou nežádoucí událost iniciovanou selháním lidského činitele anebo podpořenou sekundárním chybováním lidského činitele při rozvoji nežádoucí události, jejichž zdrojem je analyzovaný objekt nebo zařízení. Posouzení vlivu LČ se provádí pro normální i	[10]

		mimořádné provozní podmínky a zahrnuje posouzení spolehlivosti lidského činitele a posouzení chybování lidského činitele v souvislosti s relevantními zdroji rizik.	
Postulovaná iniciační událost	Postulated initiating event	Událost identifikovaná projektem, jež by mohla vést k očekávanému provoznímu výskytu nebo k havarijním podmínkám. Pozn. Hlavními příčinami postulovaných iniciačních událostí mohou být očekávatelné poruchy zařízení a chyby provozního personálu (jak uvnitř tak vně budov zařízení) nebo události způsobené člověkem nebo přírodní události.	
Postup	Procedure	Písemně popsany sled operací a úkonů ve formě provozních předpisů, reglementů, manuálů, havarijních plánů apod.	[2]
Postupná porucha	Gradual failure	Porucha způsobená změnu daných charakteristik objektu v čase.	[42]
Posuzování funkční bezpečnosti	Functional safety assessment	Zkoumání, založené na důkazech, za účelem posouzení funkční bezpečnosti dosažené jednou nebo více vrstvami ochrany.	[26]
Posuzování rizika ; posouzení rizika	Risk assessment	Zevrubný odhad pravděpodobnosti a závažnosti možného zranění nebo poškození zdraví během nebezpečné situace za účelem volby přiměřených bezpečnostních opatření.	[38]
Poškození		1. Fyzické zranění nebo poškození zdraví nebo majetku. 2. Narušení bezvadného stavu, tj. stavu, v němž objekt vyhovuje všem požadavkům stanoveným technickými podmínkami.	[3] [22]
Poškození zdraví	Harm	Fyzické zranění nebo poškození zdraví lidí buď přímo, nebo nepřímo v důsledku poškození majetku nebo životního prostředí.	[26]
Použitelný stav	Up state	Stav objektu charakterizovaný skutečností, že objekt může plnit požadovanou funkci za předpokladu, že vnější prostředky, jsou-li požadovány, jsou zajištěny.	[42]
Poznávací (inventární) úroveň	Indenture level	Úroveň položky, která rozpoznává nebo popisuje relativní komplexnost montáže nebo funkce. Tyto úrovně postupují od více komplikovaných (systémy) k jednodušším (součást) skupinám. Poznávací úrovně zařízení jsou například používány pro zpracování hierarchického seznamu, který pomáhá při porozumění systému.	[37]
Poznávací simulace		Počítačové simulace pracovních aktivit a výkonů člověka zaměřené na předpověď vykonání nebo nevykonání chybného úkonu nebo operace v rámci plnění sledovaného úkolu. Jsou založeny na znalostních bázích chování člověka.	
Pozorovaná příčina	Observed cause	Porucha, činnost, zanedbání nebo stav, jež přímo vede ke vzniku iniciační události.	[16]

Požadavek	Requirement	1. Požadavky, které jsou uvedeny už ve fázi návrhu daného procesu. Jedná se například o požadavky designu, funkční podmínky, podmínky pro výkon daných činností atd.	[36]
		2. Potřeba nebo očekávání, které jsou stanoveny, obecně se předpokládají nebo jsou závazné.	[37]
Požadovaná funkce		Funkce nebo kombinace funkcí objektu, které se považují za nezbytné pro zajišťování dané služby.	[23]
Práce	Work	Proces, který je výslednicí vzájemného působení tří základních složek: sociologické, technické a společensko-ekonomické. Každá složka je předmětem zkoumání řady vědních disciplín, v souhrnu představující vědy o práci.	[3]
Práce pod časovým tlakem (časový tlak)		Psychicky a senzoricky zatěžující práce spojená s omezenými možnostmi přestávek a odpočinku, což je příčinou nedostatečné možnosti regenerace organismu a rychlého nástupu únavy. Mezi takové práce patří pracovní činnosti spojené s: (1) přetížením kapacity při zpracovávání informací, rozhodování v časové tísní (pro práci je typické rychlé střídání podnětů s okamžitou nutností reakce); (2) složitostí řízeného objektu; (3) neočekávanými poruchami a stavy řízeného systému, které vyžadují okamžitý zásah; (4) soustředěným monitorováním více než polovinu pracovní směny; (5) přetížením termínovanými úkoly, které nesnesou odkladu; (6) mimořádně psychicky a senzoricky náročnými úkoly v trvání minimálně 2 hodin denně apod.	[24]
Pracnost údržby	Maintenance ma-hours	1. Kumulovaná doba údržby vyjádřená v normohodinách při využití všech pracovníků pro daný údržbářský zásah, nebo během daného časového intervalu.	[22]
		2. Kumulované trvání jednotlivých dob na údržbu, vyjádřené v normohodinách, využití veškerými pracovníky údržby pro daný typ údržbářského zásahu nebo během daného časového intervalu.	[42]
Pracoviště		1. Část pracovního prostoru vymezená určitému pracovníkovi nebo skupině pracovníků pro výkon pracovních úkolů (hlavní i velejší pracovní činnosti).	[3]+[24]
		2. Rozsáhlejší prostor buď uzavřený (např. dílna, hala, sklad, kancelář apod.), nebo otevřený (práce ve vnějších prostorech např. v zemědělství, lesnictví apod.), v nichž zaměstnanci vykonávají své pracovní úkoly.	[24]
Pracoviště bez denního osvětlení		Pracoviště v prostorách bez oken a světlíků, nebo v prostorech s okny, jejichž funkce je jiná než osvětlovací.	[24]
Pracoviště s umělým ovzduším		Pracoviště, na nichž je omezeno přirozené větrání a požadované, obvykle stálé tepelné vlhkostní podmínky a čistota ovzduší jsou zajišťovány technickým zařízením (klimatizací).	[24]

Pracovní činnost	Job	1. Organizační, časový a prostorový sled pracovních úkolů jednotlivce nebo kombinace všech činností jednoho pracovníka, jež vykonává v pracovním systému.	[20]
		2. Jakákoliv činnost pracovníka směřující k dosažení zamýšleného výsledku pracovního systému.	[3]
Pracovní expozice		Vystavení organismu škodlivinám během pracovní činnosti.	[24]
Pracovní klima		Atmosféra na pracovišti. Je důležitým ukazatelem silných a slabých stránek pracoviště. Pohoda a spokojenost v práci a s prací se promítají do výkonu člověka, souvisí s jeho motivací a projevují se v kvalitě i kvantitě odváděné práce. Nepříznivé pracovní klima vážně narušuje mezilidské vztahy.	
Pracovní kolektiv		Skupina osob složená z pracovníků téhož pracoviště. Jejich členy určuje zaměstnavatel.	
Pracovní místo		1. Souhrn pracovních zařízení (strojů) na určeném pracovišti spolu s příslušným pracovním prostředím působícím na pracovníka.	[20]
		2. Vymezený, relativně samostatný prostor, vybavený pracovními prostředky (stroje a jiná technologická zařízení) , na němž vykonává zaměstnanec svůj pracovní úkol. Je označované též jako pozice.	[24]
Pracovní námaha		Jakákoli vnitřní odezva člověka (lidského organismu). Jde o účinek pracovní zátěže na člověka ve vztahu k jeho individuálním vlastnostem a schopnostem.	[3]
Pracovní operace		Relativně samostatná část pracovního postupu skládajícího se z úkonů pohybových, smyslových (příjem informací) a mentálních (analytické a syntetické funkce myšlení). Funkčně spojené operace vytvářejí skupiny operací. Skupiny operací tvoří pracovní činnost.	[3]
Pracovní podmínky		1. Indikátory charakterizující všechny okolnosti a podmínky, které bezprostředním anebo nepřímým působením na pracovišti ovlivňují pracovní výkonnost, zdraví a pohodu pracujících v pozitivním nebo negativním směru. Pracovní podmínky jsou vytvářeny např. druhem pracovních prostředků, pracovního předmětu, technologickými prostupy, pracovním prostředím, organizací práce, sociální a zdravotní úrovní.	[3]
		2. Soubor fyzikálních, chemických, biologických, sociálních a organizačních faktorů, které působí při výkonu vymezených pracovních činností na člověka a ovlivňují tak jeho zdraví a pracovní pohodu.	[24]
Pracovní pohoda		Vyjadřuje subjektivní pocit člověka v pracovním prostředí, kdy se cítí dobře a kdy může bez újmy na zdraví pracovat s největším výkonem. Je to stav, kdy existuje	[3]

		optimální psychofyziologická zátěž člověka během pracovní činnosti.	
Pracovní pohyb		Změna polohy lidského těla nebo jeho částí, zejména končetin, určená povahou pracovní činnosti, kterou lze měřit.	[3]
Pracovní poloha extrémní		Pracovní poloha fyziologicky nevhodná. Pro hlavní pracovní činnost je to např. poloha těla v kleče, v hlubokém předklonu, ve vypjatém stoji na špičkách, s rukama nad hlavou, se záklonem hlavy apod.	[3]
Pracovní poloha základní		1. Poloha těla pracovníka, v níž je vykonávána práce při hlavní činnosti v převážné části pracovní doby. Je určena používanými technickými prostředky, výrobní technologií a organizací práce na pracovišti. Může být vykonávána vsedě nebo vstoje.	[3]
		2. Poloha lidského těla, v níž je vykonávána hlavní pracovní činnost. Je určena pracovním místem, používanými prostředky danými pracovním procesem a technologií, a dále organizací práce na pracovišti. Fyziologicky přípustné polohy jsou vsedě a vstoje.	[24]
Pracovní postoj		Je tvořen postojem k organizaci, postojem k nadřízeným, postojem k pracovní skupině, postojem k práci a jejím podmínkám a postojem k mimopracovním podmínkám práce	[34]
Pracovní postup	Work process; work technique; procedure	1. Interní dokument provozovatele, který podrobně popisuje pracovní proces včetně jeho limitních hodnot a omezení, způsob vykonávání pracovních činností a požadavky na personální zajištění výkonu. 2. Soubor úkolů, které musí být provedeny, aby byla uskutečněna daná pracovní operace. Úkoly, které jsou součástí pracovního postupu, jsou řazeny postupně za sebou tak, aby byla operace dokončena správně a bezpečně. Například operace výměny baterie se může skládat ze dvou prvotních pracovních postupů: (1) vyjmutí baterie a (2) uložení baterie. Každý z těchto pracovních postupů se skládá ze specifického souboru úkolů (prací), které musí být vykonány. 3. Písemná instrukce, které obsahují návody pro řízení provozu, provádění údržby a pro zvládání poruch, abnormálních provozních stavů a nehod.	[37] [36]
Pracovní proces	Work process	Posloupnost interakce pracovníka, pracovního vybavení, materiálů, energie a informací pracovního systému v čase a prostoru.	[20],[25]
Pracovní procesy s rizikem chemické karcinogenity		Procesy, u nichž je prokázáno, že jsou spojeny s vyšším výskytem nádorových onemocnění u osob, které v tomto procesu pracují. Přitom nemusí být vždy přesně určeny látky, které jsou vlastní příčinou onemocnění.	[24]
Pracovní prostor; pracovní	Workspace	Prostor přidělený jedné nebo více osobám v pracovním systému k provedení	[20],[3],[25]

místo		pracovního úkolu.	
Pracovní prostředí	Work environment	1. Soubor fyzikálních, chemických, biologických, sociálních a kulturních činitelů, působících na osoby v pracovním prostoru (pracovníky). 2. Prostor fyzikální, chemické, biologické, organizační, sociální a kulturní faktory působící na pracovníka, které je vždy vázáno na pracovní prostor (přidělený jedné nebo více osobám), kde svým pozitivním (světlo, mikroklíma,...) nebo negativním (hluk, vibrace, prach, toxické účinky, škodlivé záření aj.) působením na osoby významně ovlivňuje plnění pracovního úkolu a jeho výsledek; Je základním prvkem pracovního systému.	[3],[20],[25] [22],[21]
Pracovní prostředky		1. Technická zařízení (strojná zařízení, nástroje a nářadí, dopravní prostředky, přístroje, nábytek a jiné předměty v pracovním systému) používané k realizaci pracovního výsledku. Jejich vhodnost či nevhodnost ovlivňuje náročnost pracovní činnosti. 2. Nástroje, stroje, různá technická zařízení, transportní prostředky (ruční i mechanické) atd., které zaměstnanci používají při práci.	[22] [24]
Pracovní riziko		Potenciální ohrožení duševního a tělesného zdraví nebo života související s odezvou člověka na pracovní proces a podmínky.	[2]
Pracovní soustava; pracovní místo	Workstation	Kombinace a prostorové uspořádání pracovního vybavení v určitém pracovním prostředí, za podmínek daných pracovními úkoly.	[20],[25]
Pracovní spokojenost		Celková pracovní spokojenost odráží obecnou míru vztahu k vykonané práci, dílčí pracovní spokojenost se týká jednotlivých faktorů, které se vztahují k pracovní situaci. Pracovní spokojenost zahrnuje jak spokojenost v práci, tak i spokojenost s prací.	[34]
Pracovní stres	Work stress	Nepřiměřená pracovní zátěž, jež je vyvolána nějakým vnějším činitelem (stresorem) a ohrožuje integritu organismu. Odezva na působení stresorů (stresová reakce) se obvykle projevuje změnami ve vegetativních funkcích (např. v srdečněcévním, v zažívacím systému) a v prožívání jako je úzkost, strach, pocity napětí atd.	[24]
Pracovní stres (vnější zátěž)	Work stress (external load)	1. Souhrn takových vnějších podmínek a požadavků pracovního systému, které narušují fyziologický a/nebo psychický stav pracovníka. 2. Souhrn vnějších podmínek a požadavků v pracovním systému, který může negativně působit na fyziologický nebo psychologický stav osoby.	[20],[25] [35]
Pracovní systém	Work systém	Systém skládající se z jednoho nebo více pracovníků a pracovního vybavení, kteří spolupůsobí při plnění systémové funkce v pracovním prostoru, v pracovním	[20]+[25]

		prostředí, za podmínek daných pracovními úkoly.	
Pracovní úkol	Work task	Činnost nebo soubor činností, které jsou na pracovníkovi požadovány k dosažení zamýšleného výsledku.	[20]+[25]
Pracovní únava	Work fatigue	Mentální nebo fyzický, lokální nebo celkový nepatologický důsledek nadměrného zatížení, úplně odstranitelný odpočinkem.	[20] + [25]
Pracovní vybavení	Work equipment	Nástroje, včetně hardwaru a softwaru, stroje, vozidla, přístroje, nábytek, instalace a další prvky používané v pracovním systému	[25] + [20]
Pracovní výkonnost/způsobnost		Funkční kapacita člověka, která je dána strukturou biologických předpokladů k úspěšnému vykonávání určitého druhu práce.	[24]
Pracovní zátěž	Work load	1. Souhrn všech vnějších podmínek, okolností a požadavků v daném pracovním systému, které ovlivňují fyzický, fyziologický a psychický stav člověka. 2. Negativní působení podmínek pracovní činnosti (např. časový tlak, monotonie apod.), organizace práce, jejichž důsledkem je zhoršení pracovní způsobilosti, smyslových a tělesných obtíží (příznaků), spolehlivosti apod. 3. Vnitřní odezva pracovníka na vystavení pracovnímu střesu v závislosti na jeho/jejich osobních vlastnostech (například na tělesných rozměrech, věku, způsobilosti, schopnostech, dovednostech, atd.). 4. Soubor vlivů vnějších podmínek a okolností pracovního procesu na organismus pracovníka.	[35] [2] [20],[25] [24]
Pracovní zátížení	Workload	Fyzické a rozpoznávací (kontrolní) požadavky kladené na personál.	[36]
Pracovní způsobilost		Pracovní způsobilostí rozumíme osobní předpoklady člověka nutné pro vykonávání konkrétní práce (vázané na určitou profesi). Při hodnocení pracovní způsobilosti se sleduje odborná, psychologická, zdravotní a pracovní charakteristika pracovníka.	[3]
Pracovník	Worker	1. Jakákoli osoba, která pracuje pro zaměstnavatele (ať již na plný či částečný úvazek či krátkodobý pracovní poměr) a která zná svá práva a povinnosti ve vztahu k radiační ochraně při výkonu povolání. (Na živnostníky je nahlíženo jako na osoby mající povinnosti i zaměstnavatele i pracovníka.) 2. Člověk vyznačující se kontrolními kapacitou, osobnostní stabilitou, interakčními procesy a adaptačními schopnostmi. Je součástí pracovního systému. 3. Osoba vykonávající jeden nebo více úkolů v pracovním systému	[16] [22] [25] + [20]
Pravděpodobnost	Reliability	Vyjadřuje pravděpodobnost, že objekt může plnit požadovanou funkci v daných	[42]

bezporuchového provozu		podmínkách v daném časovém intervalu (t1, t2).	
Pravděpodobnost doby aktivní údržby	Maintainability	Pravděpodobnost, že daný aktivní údržbářský zásah může být proveden během stanoveného časového intervalu, jestliže se údržba provádí za stanovených podmínek s použitím stanovených postupů a prostředků.	[42]
Pravděpodobnost lidské chyby (HEP)	Human error probability	Pravděpodobnosti chybného provedení úlohy, kterou koná lidský operátor. Pro určení pravděpodobnosti chybného provedení úlohy HEP je nutno ve sledovaném systému přesně definovat případy a stavy lidského selhání. Jeho velikost je definována jako poměr počtu sledovaných chybných úkonů n k celkovému počtu N provedených úkonů, tedy: $HEP = n/N$.	
Pravděpodobnost poruchy		Číselně vyjádřená hodnota pravděpodobnosti, že dojde k poruše výrobku d určitého okamžiku po jeho uvedení do provozu. Stanovuje se poměrem počtu porušených výrobků v daném časovém intervalu k celkovému počtu výrobků na počátku sledování.	[22]
Pravděpodobnostní hodnocení bezpečnosti (PSA)	Probabilistic safety assessment	Komplexní (úplný) strukturovaný přístup k identifikaci poruchových scénářů, který sestává z konceptuálního a matematického nástroje pro odvození číselného odhadu rizika. Pozn. Pravděpodobnostní hodnocení bezpečnosti jaderných elektráren má obecně tři úrovně: 1. úroveň (level 1) obsahuje hodnocení poruch, které vede ke stanovení frekvence poškození aktivní zóny. 2. úroveň zahrnuje hodnocení odezvy kontejnmentu a vede, s použitím výsledků 1. úrovně, ke stanovení frekvence selhání kontejnmentu a úniku daného procenta inventáře radionuklidů aktivní zóny reaktoru do životního prostředí. 3. úroveň zahrnuje hodnocení následků vně areálu jaderné elektrárny a vede, s použitím výsledků analýz 2. úrovně, k odhadu veřejného rizika.	[16]
Pravděpodobnostní hodnocení rizik (PRA)	Probabilistic risk assessment	Úplná (vyčerpávající), strukturovaná a logická analytická metoda pro identifikaci a hodnocení rizika v komplexním technologickém systému. Podrobná identifikace a posouzení scénářů nehody (nehodových dějů) s kvantitativní analýzou pro určení pravděpodobnosti rizika nehody.	[37]
Prediktivní údržba	Predictive maintenance	Typ preventivní údržby, která je prováděna nepřetržitě nebo v intervalech určených pozorovaným stavem, jíž se monitoruje, diagnostikuje nebo kontrol konstrukce, systém nebo komponenta. Výsledky indikují současnou a budoucí provozuschopnost nebo povahu a časový plán pro plánovanou údržbu.	[16]
Prevence	Prevention	Činnost zmenšující frekvenci výskytu nebezpečných událostí.	[26]
Preventivní (lékařská) prohlídka		Vyšetření pracovníka lékařem za účelem posouzení zdravotní způsobilosti k práci či ke zjištění vlivů konkrétního pracovního zařazení pracovníka na jeho zdraví.	[24]

		Rozlišují se prohlídky: (1) vstupní (před zařazením k výkonu konkrétní práce), (2) periodické čili pravidelné (konané ve stanovených termínech; patří sem prohlídky řadové), (3) výstupní (při ukončení vykonávané práce), (4) mimořádné (při důvodném podezření ze zhoršení pracovních podmínek nebo zdravotního stavu) a (5) následné (konané v případě, že vlivy pracovních podmínek působí i po ukončení výkonu práce).	
Preventivní údržba	Preventive maintenance	Činnosti, jež zjišťují, předem zamezují nebo zmírňují degradaci funkční konstrukce, systému nebo komponenty, aby byla zachována nebo prodloužena životnost tím, že jsou degradace a poruchy omezeny na přijatelnou úroveň.	[16]
Priority poplachu	Alarm priority	Klasifikace poplachů vzhledem k jejich důležitosti (např. vážnosti následků, naléhavost).	[35]
Proces	Process	Posloupnost a/nebo souslednost činností, logicky uspořádaných, jež přetvářejí vstup na výstup.	[16]
Procesní riziko; riziko procesu	Process risk	Riziko vznikající za procesních podmínek způsobených abnormálními událostmi (včetně špatné funkce BPCS).	[26]
Profesiografie		1. Získávání a zpracování psychologických, fyziologických i jiných poznatků o pracovních činnostech, jejím výsledkem je profesiogram 2. Všeobecná charakteristika pracovní pozice/profese zahrnující soupis úkolů a používaných prostředků nezbytných pro výkon profese. V souladu s organizačními a technologickými předpisy organizace obsahuje souhrn povinností pracovníka, popis obsahu vykonávané pracovní činnosti a jí odpovídajících úkonů a operací, popis pracovních podmínek (technických, ekonomických i společenských) a inventář požadavků na pracovníka (odborných, fyzických a zdravotních, psychických a osobnostních).	[34]
Programová	Programming	Proces navrhování, psaní a testování souboru instrukcí k řešení problému nebo ke zpracování dat.	[26]
Programovací jazyk s plnou variabilitou (FVL)	Full variability language (FVL)	Druh programovacího jazyka, který je navržen tak, aby byl srozumitelný pro počítačové programátory a poskytuje schopnost realizovat široký výběr funkcí a aplikací. Poznámka 1: Typickým příkladem systémů užívajících FVL jsou univerzální počítače; Poznámka 2: V sektoru průmyslových procesů nalézáme FVL ve vestavěném softwaru a zřídka i v aplikačním softwaru; Poznámka 3: Příklady FVL představují: Ada, Systém, Pascal, jazyk mnemokódů (seznam instrukcí), jazyky typu assembleru, Systém++, Java, SQL.	[26]
Programovací jazyk s omezenou variabilitou	Limited variability language (LVL)	Druh programovacího jazyka, který je navržen tak, aby byl srozumitelný uživatelům v sektoru průmyslových procesů a poskytuje schopnost používat	[26]

(LVVL)		předem definované kombinace aplikačně specifické knihovní funkce při realizaci specifikace bezpečnostních požadavků; LVL poskytuje úzkou funkční souvislost s funkcemi požadovanými při provádění této aplikace. Obvykle zahrnují žebříčkovou logiku (kontaktní schémata, liniové diagramy), programování s funkčními bloky a sekvenční funkční diagramy.	
Programovatelná elektronika (PE)	Programmable electronics (PE)	Elektronická součástka nebo zařízení, tvořící část PES a založená na počítačové technologii; termín zahrnuje jak hardware, tak software a vstupní i výstupní jednotky. Poznámka: Termín obsahuje mikroelektronická zařízení, s jedním nebo více centrálními procesory a připojenými paměťmi. Příklady programovatelné elektroniky procesu: (1) inteligentní senzory a koncové členy; (2) programovatelné elektronické logické automaty (programovatelné regulátory, programovatelné logické automaty, smyčkové regulátory).	[26]
Programovatelný elektronický systém (PES)	Programmable electronic systém (PES)	Systém pro řízení, ochranu nebo monitorování, založený na jednom nebo více programovatelných zařízeních, včetně všech prvků systému jako jsou napájecí zdroje, senzory a jiná vstupní zařízení, datové sběrnice a jiné komunikační cesty, akční členy a další výstupní zařízení.	[26]
Projekt	Design	Proces a výsledek rozvíjení koncepcí, detailních plánů, podpůrných výpočtů a podmínek pro zařízení a jeho části.	[16]
Prostoj	Non-operating state	Stav, kdy objekt neplní požadovanou funkci.	[42]
Prostředky interface	Interface	Rozhraní, technická zařízení, jejichž prostřednictvím se uskutečňují interakce mezi obsluhou a systémem (sdělovače, ovládače, komunikační prostředky apod.).	[2]
Prověření / verifikace	Verification	Proces, kterým je vyhodnocován návrh (projekt) za účelem zjištění, zda jsou potřeby pracovníků vykonávajících dané úkoly a příslušné ergonomické požadavky na přijatelné úrovni.	[36]
Provoz	Operation, operating state	1. Všechny činnosti prováděné za účelem, k němuž bylo zařízení s oprávněním postaveno. 2. Stav, kdy objekt plní požadovanou funkci.	[16] [42]
Provozní hodnota	Operational	Označuje hodnotu určenou za daných podmínek provozu.	[42]
Provozní kontrola	In-service inspection	Kontrola konstrukcí, systémů a komponent, která je prováděna po dobu provozní životnosti provozovatelem nebo v jeho zastoupení za účelem zjištění degradace související se stárnutím nebo takových stavů, které by v případě, že nebudou vyřešeny, mohly vést k poruše konstrukcí, systémů nebo komponent.	[16]

Provozní spolehlivost		Spolehlivost s uvážením vlivů provozních a jiných podmínek.	[42]
Provozní personál	Operating personnel	Jednotliví pracovníci zapojení do provozu zařízení s povolením k provozu. Pozn. V případě, kdy nehrozí významová záměna s pojmem provozovatel, používá se v angličtině i zkrácený termín „operator“.	[16]
Provozovatel	Operator	1. Organizace či osoba buď žádající o povolení nebo držitel povolení a/nebo odpovědná za jadernou bezpečnost, radiační bezpečnost, radioaktivní odpady nebo přepravu při vykonávání činností ve vztahu k jadernému zařízení nebo zdroji ionizujícího záření. To mj. zahrnuje soukromé osoby, vládní instituce, odesilatele zboží či přepravce, držitele licence, nemocnice, živnostníky apod. Pozn. Anglický termín „operator“ se užívá též ve významu provozní personál. 2. Právnícká osoba nebo podnikající fyzická osoba, která užívá nebo bude užívat objekt nebo zařízení, v němž je nebo bude vyráběna, zpracovávána, používána, přepravována nebo skladována nebezpečná látka v množství stejném nebo větším, než je množství uvedené v přílohách zákona č. 59/2006 Sb. o prevenci závažných havárií.	[16] [30]
Provozu neschopný stav	Disabled state	Stav objektu charakterizovaný jeho neschopností z jakýchkoliv důvodů plnit požadovanou funkci.	[42]
Provozuneschopný stav z vnějších příčin	External disabled state	Podmnožina provozu neschopných stavů, kdy je objekt v použitelném stavu, ale nemá požadované vnější prostředky, nebo je provozuneschopný z důvodů jiných plánovaných operací než je údržba.	[42]
Provozuneschopný stav z vnitřních příčin	Internal disabled state	Stav objektu charakterizovaný buď poruchovým stavem, nebo možnou neschopností plnit požadovanou funkci během preventivní údržby.	[42]
Provozující organizace	Operating organization	1. Organizace, která žádá o povolení či s povolením k provozu zařízení s oprávněním a která je odpovědná za jeho bezpečnost. Poznámka: U zařízení s oprávněním je v praxi provozovatel též držitelem licence nebo registrovanou osobou. Rozdílné termíny jsou nicméně zachovány pro popis dvou různých entit. 2. Organizace (a její dodavatelé), které realizují umístování, projekt, výstavbu, spouštění a/nebo provoz jaderného zařízení.	
Předběžná analýza rizika	Preliminary hazard analysis (PHA)	Všeobecně jde o první přesnou analýzu prováděnou pro identifikaci rizik, příčinných faktorů rizik, nehod a rizik (nebezpečí) systému. Obvykle je používána ve fázi zpracování předběžného projektu a je proto považována za opravdu předběžnou. Je prováděna v souladu se stanoveným souborem návodů a pravidel. Předběžná analýza rizika uvažuje rizika, která byla identifikována na předběžném seznamu rizik a postupuje podle něj. Předběžná analýza rizika je	[37]

		system orientovaný na identifikaci všeobecných rizik na úrovni systému.	
Předběžný seznam rizik	Preliminary hazard list (PHL)	Analýza, jejímž výsledkem je vytvoření seznamu rizik. Tento seznam je považován za předběžný, protože je to analýza rizika prováděná v ranném období vývoje systému, kdy jsou známy pouze koncepční informace. Tato analýza je více analýzou za využití techniky brainstormingu k rychlému určení ohniska rizik, které mohou být předpokládány podle koncepčního návrhu.	[37]
Předcházení závadám	Fault avoidance	Použití technik a postupů, jejichž cílem je vyhnout se vnášení vad během všech fází životního cyklu bezpečnosti bezpečnostního přístrojového systému.	[26]
Předpis	Procedure	Souhrn konkrétních činností prováděných v určitém pořadí či určitým způsobem	[16]
Předpokládané používání stroje	Intended use of a machine	Používání, pro které je stroj vhodný podle informací udaných výrobcem, nebo které je považováno za běžné na základě konstrukce, výroby a funkce. Předpokládané používání stroje rovněž zahrnuje shodu s technickými požadavky uvedenými v návodu k používání, včetně logicky předvídatelného nesprávného používání. Poznámka: S ohledem na předvídatelné nesprávné použití by se mělo při posuzování rizika vzít v úvahu zejména následující chování: <ul style="list-style-type: none"> - předvídatelné nesprávné chování, jež je výsledkem běžné neopatrnosti, není však výsledkem záměrného nesprávného používání stroje; - bezděčné chování osoby v případě selhání, nehody, poruchy, atd. během používání stroje; - chování, jež je výsledkem použití „cesty nejmenšího odporu“ při provádění nějakého úkonu; - u některých strojů (zvláště u strojů určených pro amatérské účely) předvídatelné chování určených osob, jako jsou děti nebo invalidé. 	[38]
Předpovězená hodnota	Predicted	Označuje hodnotu přiřazenou veličině před tím, než je veličina skutečně pozorovatelná, počítanou na základě dříve pozorovaných nebo odhadovaných hodnot téže veličiny, nebo jiných veličin s použitím matematického modelu.	[42]
Přehled provozní historie	Operating experience review	Přehled významných dat z provozu sestávajících z provozních záznamů, analýz, měření a zkoušek, zkušeností obsluhy a z rozhovorů se zaměstnanci.	[36]
Příčina	Cause	V analýze rizika je to děj, který je primárním dějem sledovaného vývoje scénáře (nežádoucí události a jejích následků). Příčiny mohou být vnitřní, z průmyslového provozu (např. porucha technologického zařízení, chyba člověka, transportní nehoda v areálu), a vnější, způsobené okolím (např. živelní událost, transportní nehoda u areálu, pád letícího předmětu, sabotáž). Zdroje vyvolávající odchylky od	[1]

		předpokládaného účelu systému či podsystemu	
Příčina poruchy	Failure cause	Proces nebo mechanismus, který má za následek vznik poruchového stavu. Možný proces, který může způsobit poruchu součásti včetně mechanického poškození, chyby projektu, výrobní chyby, vlivů prostředí atd.	[37]
Příčinný faktor nebezpečí	Hazard □ ontr factor	Zvláštní části, které představují ohrožení. Nejdůležitější příčinné faktory jsou nebezpečné části a mechanismy vedoucí ke vzniku rizika. Na úrovni příčinných faktorů jsou následky špatného nebo nedostatečného projektu a návrhu, špatná aplikace správného projektu a možné nebo existující poruchy, které se mohou vyskytnout.	[37]
Přijaté riziko	Accepted risk	1. Přijaté riziko má dvě části: (1) riziko, které je známo a přijato projektantem systémem nebo jeho uživatelem a (2) riziko, které je neznámé a je přijato díky této nevědomosti jako určitá samozřejmost.	[37]
		2. Ta část identifikovaného rizika možné nehody, kterou je na základě znalostí a zkušeností možno připustit bez přijetí technických nebo organizačních opatření směřujících k jeho odstranění nebo snížení.	[37]
Přijatelné riziko; přípustné riziko; tolerovatelné riziko; přiměřené riziko	Tolerable risk	Riziko, které je přijatelné v daných souvislostech založených na aktuálních hodnotách společnosti.	[26]
Přímá příčina	Direct cause	Taková skrytá vada, která umožní nebo zapříčiní projev pozorované příčiny iniciační události, včetně důvodů pro tuto skrytou vadu. Pozn. Nápravná opatření, jež mají směřovat proti přímým příčinám, jsou někdy označována anglickým termínem „repairs“.	[16]
Připravenost na situaci	Situation awareness	Vzájemný vztah mezi aktuálním stavem operační (výrobní) jednotky a znalostmi a dovednostmi operátora v libovolném čase. Připravenost na situaci znamená, že operátor musí být připraven na zvládnutí všech standardních i nestandardních stavů systému.	[36]
Přípustné expoziční limity (PEL-P)		Celosměnové časově vážené průměry koncentrací plynů, par nebo aerosolů v pracovním ovzduší, jimž mohou být podle současného stavu vědomostí a znalostí vystaveni zaměstnanci po zákonem stanovenou pracovní dobu, aniž by u nich došlo i při celoživotní pracovní expozici k poškození zdravotního stavu, k ohrožení jejich pracovní schopnosti a pracovní výkonnosti. Výkyvy koncentrace chemické látky nad hodnotu přípustného expozičního limitu až do hodnoty NPK-P musí být v průběhu směny kompenzovány jejím poklesem tak, aby nebyla hodnota přípustného expozičního limitu překročena. Přípustné expoziční limity	[24]

		platí za předpokladu, že zaměstnanec je zatěžován tělesnou prací, při které jeho průměrná plicní ventilace nepřekračuje 20 litrů za minutu. Dodržování přípustných expozičních limitů neskýtá vždy dostatečnou ochranu osob zvýšeně vnímavých k účinkům dané látky.	
Přípustné tepelně vlhkostní mikroklimatické podmínky		Podmínky, při nichž většina pracovníků nepociťuje chlad ani u nich nedochází k výraznější produkci potu v důsledku tepelně vlhkostní zátěže, tepelná rovnováha je však zajišťována úpravou počtu vrstev oděvu.	[24]
Přirozené větrání		Výměna vzduchu uskutečňovaná k tomu určenými větracími otvory, jejíž hnací silou je rozdíl tlaku teplejšího a chladnějšího vzduchu nebo tlak větru.	[24]
Příručka bezpečnosti	Safety manual	Příručka definující, jak může být zařízení, subsystém nebo systém bezpečně použit. Může se jednat o samostatný dokument, instrukční příručku, příručku programování, normalizační dokument, nebo kapitolu zahrnutou v dokumentaci pro uživatele definující meze použití.	[26]
Přiřazení funkcí; alokace funkcí	Allocation of functions	Proces rozhodování o tom, jak budou implementovány systémové funkce, osobami, zařízením a/nebo hardwarem a/nebo softwarem.	[20]
Přístroj	Instrument	Zařízení používané k provádění nějaké činnosti (nachází se typicky v přístrojových systémech). Poznámka 1: Přístrojové systémy pro průmyslové procesy se typicky skládají ze senzorů (např. vysílačů tlaku, průtoku, teploty), logických automatů nebo řídicích systémů (např. programovatelných automatů, distribuovaných řídicích systémů) a koncových členů (např. regulačních ventilů). Poznámka 2: Přístrojové systémy mohou být bezpečnostními přístrojovými systémy.	[26]
PSF / Faktory ovlivňující výkonnost obsluhy	Performance Shaping Factors	1. Faktory pracovního systému, které jednání člověka nejvíce ovlivňují. 2. Výkonové faktory sloužící pro hodnocení spolehlivosti člověka v pracovním systému v jaderné energetice. Jsou aplikovány pro kontrolu kvality prováděných úkolů s cílem minimalizovat pravděpodobnost vzniku chyby; PSF pomáhají určovat pravděpodobnost vzniku chyby nebo způsob efektivního lidského výkonu, ale nemusejí být přímo sdruženy s lidským selháním; Jsou-li všechny relevantní PSF týkající se určité specifické situace optimální, pak výkon člověka v pracovním systému bude také nejefektivnější a pravděpodobnost vzniku chyby minimální.	[4] [6]
Psychická zátěž		1. Pracovní zátěž, kladoucí nároky na psychické procesy zejména pozornost, paměť, představivost, myšlení a rozhodování, které vyplývají z požadavku na zpracování informací.	[24]

		2. Pracovní zátěž se zvýšenými nároky na psychické procesy zejména na pozornost, paměť, představivost, myšlení, rozhodování apod. Vědomí zvýšené odpovědnosti, rizika atd., ovlivňující emoční stabilitu.	[24]
Psychologické metody a nástroje		Metody určené pro hodnocení osobnostních determinant člověka postavené na znalostech a porozumění faktorům ovlivňujících výkon člověka; Jsou konstruovány tak, aby byly identifikovány příčiny chyb anebo mechanismy vedoucí ke vzniku chyb; Snaží se aplikovat zobecněné psychologické teorie nebo modely na řešení problematických míst pracovního systému.	
Psychologie práce		Aplikované odvětví psychologie, jejímž předmětem studia jsou psychické funkce a vlastnosti člověka, jež jsou podmínkou jeho pracovní činnosti a kontrolou tak jeho výkonnosti i osobnosti. Cílem psychologie práce je na základě analýzy vztahů mezi objektivními determinantami práce a psychickou vybaveností člověka vytvářet, resp. přetvářet pracovní podmínky tak, aby docházelo k optimální aktivaci psychických funkcí, k jejich dalšímu rozvíjení a seberealizaci osobnosti.	[3]
Původní vzor (prototyp)	Prototype	Dynamické zobrazení rozhraní člověk – systém, které není nijak provázáno s modelem procesu nebo simulátorem.	[36]

R, Ř			
Racionalizace práce		Zdokonalování fyzické a duševní lidské činnosti metodami zajišťujícími efektivnějšími postupy výsledky práce.	[3]
Redundance		Redundance a diverzifikace se často používají ve snaze vyhnout se chybám/selháním a zvýšit spolehlivost. Poznámka: zajištění redundance může vést k přílišné důvěře a k sebeuspokojení, které efekt redundance neguje.	[27]
Redundance; zálohování	Redundancy	Používání vícenásobných prvků nebo systémů k vykonávání téže funkce; redundance může být dosaženo stejnými prvky (identická redundance) nebo různými prvky (diverzifikovaná (různorodá) redundance). Redundance se užívá primárně ke zlepšení bezporuchovosti a pohotovosti.	[26]
Revize systému řízení	Management systém review	Pravidelné a systematické zhodnocení použitelnosti, přiměřenosti, účinnosti a výkonnosti systému řízení s ohledem na uskutečňování politik a dosahování cílů a úkolů organizace. Je prováděno vrcholným vedením organizace.	[16]
Režim provozu	Mode of operation	Způsob, jakým funguje bezpečnostní přístrojová funkce.	[26]
Riziko	Risk	1. Možnost, že s určitou pravděpodobností vznikne událost, kterou považujeme z bezpečnostního hlediska za nežádoucí. Riziko je vždy odvoditelné a odvozené z konkrétní hrozby. Míru rizika, tedy pravděpodobnost škodlivých následků vyplývajících z hrozby a ze zranitelnosti zájmu, je možno posoudit na základě tzv. analýzy rizik, která vychází i z posouzení naší připravenosti hrozbám čelit.	[18]
		2. Riziko odpovídá míře předpokládaných ztrát, kterou představuje možná nežádoucí událost. V případě bezpečnosti systému je termín používán pro riziko nehody, kde riziko = pravděpodobnost x závažnost.	[37]
		3. Kombinace pravděpodobnosti a závažnosti možného zranění nebo poškození zdraví během nebezpečné situace.	[38]
		4. Matematická pravděpodobnost, že za určitých definovaných podmínek nastane poškození zdraví, nemoc nebo smrt. Kvantitativně se pohybuje od 0 (poškození nenastane) do 1 (poškození nastane ve všech případech).	[24]
		5. Kombinace frekvence výskytu zdravotního poškození a vážnosti tohoto zdravotního poškození.	[26]
		6. Pravděpodobnost vzniku nežádoucího specifického účinku, ke kterému dojde během určité doby nebo za určitých okolností.	[30]

Riziko nehody	Mishap risk	Vyjádření účinku a pravděpodobnosti nehody pomocí termínů závažnosti a pravděpodobnosti výskytu nehody.	[37]
Riziko ohrožení lidí	Human health risk	Pravděpodobnost, se kterou expozice (jednorázová anebo opakovaná) za daných podmínek způsobí poškození zdraví u exponovaných jednotlivců.	[24]
Riziková práce (pracoviště)		Práce, která se vyhláší ve smyslu předpisů o posuzování zdravotní způsobilosti k práci; rizikové pracoviště a práce určují orgány hygienické služby z vlastního podnětu nebo na návrh zaměstnavatele.	[24]
Rizikovost systému		Kombinace pravděpodobnosti a rozsahu možného zranění nebo poškození zdraví v určité rizikové situaci.	[2]
Rozdělení funkcí	Function allocation	Proces sloužící k přizpůsobení systémových funkcí potřebám lidí nebo zařízení anebo oběma současně.	[36]
Rozhodovací činnosti		Všechny aktivity náročnějšího kontrolami spočívající ve kontro jedné z více alternativ dalšího postupu při regulaci pracovního procesu.	[22]
Rozhodovací proces	Decision making	Výběr alespoň ze dvou možných alternativ likvidace odchylky na základě určitých rozhodovacích kritérií (typ možných důsledků).	[2]
Rozhraní	Interface	Všechny technické prostředky a zařízení, jejichž prostřednictvím se uskutečňují interakce mezi člověkem a pracovním systémem.	[24]
Rozhraní člověk – systém	Human-system interfaces	Rozhraní člověk – systém je ta část pracovního systému, prostřednictvím které člověk interaguje s jednotlivými složkami pracovního systému (se stroji, pracovním prostředím a lidmi) a tak, že ovlivňuje jeho funkce a provádění úkolů. Hlavní prvky rozhraní jsou poplachová zařízení, sdělovače, ovladače a postupy. Použití jednotlivých prvků rozhraní může být ovlivněno 1) jejich rozmístěním a uspořádáním, 2) vyvedením řídicích prvků a podpůrného vybavení na ovládací pult, či velín a 3) fyzikálními prostředím. Kvalita interakce prostřednictvím prvků rozhraní může být ovlivněna i jinými aspekty řízení podniku, jako například školení obsluhy, výcvikem, plánováním, pracovními postupy, budování pracovní návyků a organizačními a řídicími faktory.	[36]
Rozhraní člověk-počítač	Human-computer interface	Veškeré technické prostředky a zařízení, jejichž prostřednictvím se uskutečňují interakce mezi člověkem a počítačem tvořeným softwarem a hardwarem.	
Rozhraní člověk-stroj	Human-machine interface	Veškeré technické prostředky a zařízení, jejichž prostřednictvím se uskutečňují interakce mezi člověkem a strojem (ovladače, sdělovače, značky, signály).	[22]
Rozhraní operátora	Operator interface	Prostředek, kterým se komunikuje informace mezi lidským operátorem nebo operátory a SIS (např. obrazovka, indikátory, tlačítka, sirény, alarmy); rozhraní operátora se též nazývá rozhraním člověk-stroj (HMI).	[26]

Řídící (nebo kontrolní) místo	Local control station (LCS)	Místo ve výrobní jednotce, které je vybaveno prvky rozhraní umožňujícími řízení nebo kontrolu jednotlivých veličin pracovního procesu, které nejsou vyvedeny na hlavní velín. Zahrnuje multifunkční panely a také místní řídicí stanice s jednou funkcí jako jsou ovladače (např.: ventily, vypínače a jističe) a sdělovače (např.: měřicí přístroje), které jsou obsluhovány nebo sledovány při běžných i nestandardních provozních podmínkách případně i havarijních situacích.	[36]
Řízené stárnutí	Ageing management	Inženýrské, provozní a údržbářské činnosti k udržení degradace konstrukcí, systémů a komponent stářím v přijatelných mezích.	[16]
Řízení (organizace)	Management	Koordinované činnosti pro řízení a vedení organizace.	[16]
Řízení poplachu	Alarm management	Systémy poplachového řízení (správy), které pomáhají operátorovi vyvarovat se abnormálním podmínkám a v případě jejich výskytu je vhodným způsobem řídit.	[35]

S, Š			
Sankce; represe		Postih za porušení předepsaných pravidel nebo pokynů zakotvená v interní dokumentaci organizace.	
Scénář nehody	Accident scenario	Série událostí, která vede k nehodě. Řetězec začíná prvotní (zahajovací) událostí a je (obvykle) jednou nebo více hlavními (klíčovými) událostmi které vedou k nechtěnému konci (koncovému stavu).	[37]
Scénář; scénář havárie (události)	Scenario	1. Stanovená nebo předpokládaná řada stavů a/nebo událostí.	[16]
		2. Variantní popis rozvoje závažné havárie, popis rozvoje příčinných a následných na sebe navazujících a vedle sebe i posloupně probíhajících událostí, a to buď spontánně probíhajících a nebo probíhajících jako činnosti lidí, které mají za účel zvládnout průběh závažné havárie.	[30]
Sdělení (zpráva)	Message	Indikace nebo zpráva o výskytu události, tj. přechod z jednoho nespojitého stavu do jiného. Pozn.: Termín „sdělení (zpráva)“ nebo „oznámení“ je používán v literatuře jako obecně použitelný i jako přesný (podrobný) termín pro ty sdělení, které nevyžadují nutně schopnost reakce operátora.	[35]
Sdělovač		Zařízení pro sdělování informace, které je podle způsobu sdělování buď vizuální, akustické nebo taktilní (dotykové)	[3]
Sebehodnocení	Self-assessment	1. Rutinní a neustálý proces řízený vrcholným vedením a vedoucími pracovníky ostatních úrovní k hodnocení efektivnosti činnosti prováděných ve všech oblastech jejich odpovědnosti. Pozn. Tato definice se týká systémů řízení a příbuzných oblastí.	[16]
		2. Rutinní a trvalý proces, prováděný vrcholovým managementem a managementem na nižších úrovních, při hodnocení účinnosti výkonu, za který jsou odpovědni.	[14]
Sebeuspokojení		Podceňování rizika, přílišné spoléhání se na redundanci, nerealistické odhadování rizika, ignorování událostí s nízkou pravděpodobností a současně s těžkými následky, předpoklad snižování rizika, podceňování rizika ze softwaru a nevšímavost vůči varovným znamením. Poznámka 1: Sebeuspokojení často vede k omezenému a nesystematickému posuzování vážných rizik. Obvyčejně jsou vysoce pravděpodobná nebezpečí kontrolována, ale nebezpečí s těžkými následky a s (předpokládanou) malou pravděpodobností výskytu jsou přehlíženy	[27]

		a nepovažuje se za vhodné vyčlenit prostředky na jejich prevenci. Společným zjištěním z těžkých havárií je, že jevy/události, které se v nich vyskytly, byly známy před haváriemi, ale jejich výskyt byl považován za nemožný. Poznámka 2. Sebeuspokojení bylo společným faktorem velkých havárií.	
Selhání		Odchylka od žádoucího stavu, který byl předepsán výkonovým harmonogramem či pracovním popisem.	[32]
Senzor; snímač	Sensor	Zařízení nebo kombinace zařízení, které měří podmínky procesu (např. vysílače, převodníky, procesní spínače, polohové spínače).	[26]
Senzorická (smyslová) zátěž		Pracovní zátěž spojená s převahou zatěžování smyslových orgánů (zrak a sluch) a jim odpovídajících struktur centrálního nervového systému.	[24]
Sestava informačních jednotek počítačového software	Computer software configuration item (CSCI)	Souhrn software, který zajišťuje konečnou (cílovou) funkci, a který je programátorem nebo uživatelem navržen pro samostatnou konfiguraci řízení.	[37]
Seznam kritických míst	Critical item list (CIL)	Seznam částí (míst), které jsou považovány za kritické pro spolehlivý a/nebo bezpečný provoz systému. Tento seznam je obvykle zpracováván na základě analýzy poruch a následků (FMEA).	[37]
Signál		Podnět, vztahující se ke stavu nebo změně stavu pracovního prostředku, který má potenciální vliv na smysly obsluhy.	[3]
Simulátor	Simulator	Zařízení, které je obdobné jako rozhraní člověk – systém, a které funkčně znázorňuje operační charakteristiky a odezvy operační (výrobní) jednotky v reálném čase.	[36]
Skoronehoda	Near miss	Potenciální významná událost, jež mohla nastat následkem sekvence skutečných výskytů, avšak díky podmínkám, které v dané době na zařízení převážily, nenastala .	[16]
SKR model	SRK model of behavior	Model taxonomie lidských chyb a jejich příčin navržený Jense Rasmussenem, který je založen na rozdílu výkonu lidského operátora vlivem schopností, pravidel a znalostí. SKR znamená zkratku „Skill-based, Rule-based a Knowledge-based“.	[47]
Skrytá vada	Latent weakness	Nezjištěné zhoršení (degradace) nějakého prvku bezpečnostní úrovně. Pozn. Takové zhoršení by mohlo vést k tomu, že daný prvek na vyzvání nevykoná požadovanou činnost.	[16]
Skutečná hodnota	True	Označuje ideální hodnotu, která charakterizuje veličinu přesně definovanou v podmínkách existujících v okamžiku, kdy je tato veličina pozorována.	[42]
Složité systém		Zvýšení složitosti systému natolik, že bezpečnostní zařízení nemusí účinně fungovat. Vysoké složitosti systému se nejčastěji dosáhne tehdy, když jsou	[27]

		bezpečnostní zařízení a ochranné vrstvy k původnímu řešení přidávána dodatečně.	
Služba, servis		Množina funkcí, které organizace nabízí uživateli.	[23]
Smíchání (spletení)	Confound	Systematické spojování jednoho aspektu určitého testu s dalším anebo s vnější proměnnou. Smíchání osvětluje důležité, avšak nejasné souvislosti.	[36]
Smrt; úmrtí		1. Zastavení životních funkcí v organismu spojené s nevratnými změnami, které obnovení životních funkcí znemožňují. 2. Nevratná ztráta funkce celého mozku, včetně mozkového kmene.	[41]
Sociální podmínky		Vlivy mezilidských vztahů, které mohou velmi významně ovlivňovat míru zainteresovanosti pracovníka na plnění pracovního úkolu a míru uspokojení včetně jeho pracovních postojů, potřeb, pracovní motivace apod.	[22]
Software	Software	Počítačové programy, činnosti, pravidla a ostatní přidružená dokumentace vztahující se k činnosti počítačového systému.	[37]
Software pro řešení více úkolů	Multitasking software	Multitasking (víceúkolovost, sdílení úkolů) je proces souběžné provádění mnohočetných (složených) úkolů zahrnující také přepínání zpět a dopředu a mezi nimi. Protože mnoho počítačů používá jeden procesor mohou provádět pouze jednu úlohu v čase. Pouze sdílení úkolů umožňuje výskyt souběžných řešení úkolů.	[37]
Software reálného času	Real-time software	Systém reálného času řídí (kontroluje, ovlivňuje) prostředí, o kterém získává data, zpracovává je a pomocí výsledků ovlivňuje prostředí v tom samém čase. V systému reálného času je doba reakce kritickým prvkem a hranice výkonu jsou závislé na mnoha faktorech.	[37]
Software; programové vybavení (SW)	Software	Duševní výtvar zahrnující programy, postupy, data, pravidla a všechnu přidruženou dokumentaci náležející k provozu systému na zpracování dat. Software je nezávislý na mediu, na kterém je zaznamenán.	[26]
Soubor informací o vývoji software	Software development file	Prostor pro materiály týkající se vývoje jednotlivých částí software. Obsah typicky tvoří požadavky, které je nutno brát v úvahu, principy a omezení, analýzy projektu a použití, informace o interních testech při vývoji apod. Je užitečný pro analýzu bezpečnosti software.	[37]
Součást (složka)	Component	V kontextu celého závodu je to samostatná část zařízení, jako např. čerpadlo, ventil nebo nádrž, obvykle jako součást technologie. V kontextu rozhraní člověk-systém je součástí jednou z částí většího celku, jako například měřící přístroj na kontrolním panelu. V kontextu údržby je součástí část celku zařízení, které může být považováno za součást údržbářem, ale která může být později	[36]

		rozmontována na další části. Příkladem může být montážní deska se všemi namontovanými částmi.	
Součást; komponenta	Component	Jedna z částí systému, subsystému nebo zařízení vykonávající konkrétní funkci.	[26]
Součinitel střední pohotovosti	Mean availability	Střední hodnota okamžité pohotovosti v daném časovém intervalu (t1, t2).	[42]
Související s bezpečností	Safety-related	1. Výraz týkající se těch staveb, systémů a součástí jaderné elektrárny, které slouží pro předcházení nebo zmírnění následků předpokládaných závažných nehod. 2. Termín použitelný pro každý stav, událost činnost proces nebo část, které nesplňují definici pro bezpečnostně kritickou funkci, a zvyšují riziko.	[36] [37]
Specifický faktor		Objektivně existující faktor, který pro svoji fyzikální, chemickou nebo biologickou povahu může způsobit nemoc z povolání, profesionální otravu nebo jiné poškození zdraví z práce.	[24]
Specifikace (zpřesnění)	Specification	Soubor požadavků, které dohromady stanovují kritéria definující funkce a vlastnosti systému nebo součásti.	[37]
Specifikace požadavků na bezpečnost	Safety requirements specification	Specifikace obsahující všechny požadavky na bezpečnostní přístrojové funkce, které musí být prováděny bezpečnostními přístrojovými systémy.	[26]
Specifikace požadavků na bezpečnostní integritu	Safety integrity requirements specification	Specifikace obsahující požadavky na bezpečnostní integritu bezpečnostních přístrojových funkcí, které musí být vykonávány bezpečnými přístrojovými systémy.	[26]
Společný způsob poruchy	Common mode failure (CMF)	1. Porucha mnoha prvků systému společným způsobem (se společnou příčinou). Událost, která současně působí na větší počet prvků systému, o kterých se jinak předpokládá, že jsou samostatné. Například sada identických odporů od stejného výrobce se může porouchat stejným způsobem (a ve stejné expoziční době), což je způsobeno společnou výrobní vadou. 2. Výraz společný způsob poruchy, který byl používán ve starší literatuře a je stále používán některými praktiky více vypovídá o většině společných příznaků, ale není to přesný výraz pro popis všech různě závislých situací, které mohou vyústit do společného způsobu poruchy.	[37] [37]
Spolehlivost	Reliability; Dependability	1. Souhrnný termín používaný pro popis pohotovosti a činitelů, které ji ovlivňují: bezporuchovosti, udržitelnosti a zajištění údržby. 2. Charakteristika daného objektu vyjádřená pomocí pravděpodobnosti, že tento bude vykonávat specifikovaným způsobem funkce, které jsou na něm požadovány během stanoveného časového intervalu a za stanovených resp.	[1]

		předpokládaných podmínek. 3. Pravděpodobnost, že součást bude plnit předpokládanou funkci podle předepsaných podmínek, bez poruchy a po předepsanou dobu. Spolehlivost je charakteristickou vlastností každého pracovního systému i jeho dílčích částí.	[37]
Spolehlivost člověka	Human reliability	Obecná vlastnost, schopnost člověka plnit požadovanou funkci během stanovené doby za stanovených pracovních podmínek.	[22]
Spolehlivost lidského činitele	Human reliability	Vlastnost člověka plnit uložené úkoly s předepsanou přesností v daném časovém intervalu a při daných pracovních podmínkách.	[35]
Spolehlivost stroje	Reliability of a machine	1. Obecná vlastnost (schopnost) výrobku (stroje) plnit po stanovenou dobu požadované funkce při zachování provozních parametrů výrobku (stroje), daných technickými podmínkami. 2. Schopnost stroje, jeho součástí nebo jeho příslušenství vykonávat v daném časovém období a za specifikovaných podmínek bez závady požadovanou funkci.	[23] [38]
Správnost zhotovení	Construct validity	Rozsah hodnot měřené veličiny, které dostatečně přesně reprezentují hodnocený jev či vlastnosti daného předmětu.	[36]
Srovnávací hodnocení	Trade-off evaluations	Vzájemné srovnání podmínek návrhu (projektu), které je založeno na dílčích aspektech lidského výkonu důležitých pro efektivní provádění úkolů.	[36]
Stabilita		Tendence udržovat hodnotu proměnných v daných mezích a v nich setrvat.	[5]
Statická práce		Práce s převahou takových činností, které způsobují trvání svalového stahu, zvýšení svalového tonu a udržování polohy. Svalová síla vynakládaná na svalový tah trvá déle než 3 sekundy.	[24]
Stav	State	Podmínky, ve kterých se systém nachází v jednotlivých časových bodech. Rozeznáváme různé pojetí stavu systému (např.: operační stav, poruchový stav, stav znehodnocení atd.).	[37]
Stochastický proces	Stochastic process	Proces nebo model, který předpokládá soubor možných výstupů vážených podle jejich náhodnosti nebo pravděpodobnosti. Stochastický proces je náhodný výstup.	[37]
Stres	Stress	1. Účinek pracovního stresoru na osobu ve vztahu k jejím individuálním vlastnostem a schopnostem. 2. Souhrn pocitů vyprovokovaných různými činiteli (nemocí, chladem, duševním pohnutím, šokem z úrazu apod.), nadměrná zátěž organismu.	[3] [24]
Stresor		Souhrn vnějších podmínek a požadavků v pracovním systému, který může negativně působit na fyziologický a nebo psychologický stav osoby.	[3]

Stroj	Machine	Jeden ze základních prvků pracovního systému, který představuje vybavení pracoviště, využívané pro působení na pracovní předmět (materiál, surovinu,...); Jeho technická úroveň a vhodnost pro konkrétní použití ovlivňuje způsob a náročnost vykonávané práce člověkem i její výsledek;	[22]
Strojní zařízení (stroj)	Machinery (machine)	Montážní celek sestavený ze součástí nebo částí strojů, z nichž je alespoň jedna pohyblivá, a dále z příslušných pohonných zařízení, řídicích a silových obvodů, atd., vzájemně spojených za účelem přesně stanoveného použití, zejména zpracování, úpravy, dopravy nebo balení materiálu. Poznámka: Pojem strojní zařízení zahrnuje také soubor strojů, který je za účelem dosažení stejného cíle uspořádán a ovládán tak, aby fungoval jako integrální celek.	[38]
Strom událostí	Event tree	Grafický model průběhu (scénáře) události, který připouští rozmanité výstupy a možnosti výstupu. Strom událostí je jedna z mnoha používaných metod pro určení pravděpodobnosti rizika (PRA).	[37]
Strukturální analýzy		Skupina metod užívaná pro posuzování rozhraní člověk-stroj sloužící k testování konstrukce zařízení z pohledu jejího uživatele.	[11]
Střední doba do poruchy	Mean time to failure	1. Statisticky určená hodnota výběrového průměru naměřených dob do první poruchy. 2. Vyjadřuje očekávanou dobu do poruchy.	[22] [42]
Střední doba mezi poruchami		Střední hodnota provozní doby mezi dvěma po sobě následujícími poruchami výrobku.	[22]
Střední doba do obnovy	Mean time to restoration	Očekávaná doba obnovy.	[42]
Střední doba nepoužitelného stavu	Mean down time	Očekávaná doba nepoužitelného stavu.	[42]
Střední doba opravy	Mean repair time	Očekávaná doba opravy.	[42]
Střední doba použitelného stavu	Mean up time	Očekávaná doba použitelného stavu.	[42]
Střední doba provozu mezi poruchami	Mean time between failures	Očekávaná doba mezi poruchami.	[42]
Střední intenzita opravy	Mean repair rate	Střední hodnota okamžité intenzity opravy v daném časovém intervalu.	[42]
Střední intenzita poruch	Mean failure rate	Střední hodnota okamžité intenzity poruch v daném časovém intervalu (t_1 , t_2).	[42]
Studie časového profilu práce	Time-motion study (TMI)	1. Jedná se o výkonnostní prověrku (resp. časovou studii výkonu pohybů), která je pracovní technikou efektivity vzniklou kombinací časové studie vytvořené	

		<p>Frederickem Winslowem Taylorem a pohybové studie od Franka a Lillian Gilbrethových. Tato studie tvoří hlavní část vědeckého řízení, které se odborně často nazývá taylorismus. "Gilbreth Time-motion study" byla užívána pro redukcí počtu pohybů ve vykonávání úkolu s cílem zvýšit produktivitu a efektivitu práce. V nejznámějším experimentu se Frank Gilbreth věnoval analýze pracovních úkonů zedníků, přičemž cílem bylo zredukovat počet pohybů v kladení cihly z původních osmnácti na pět. Výsledkem bylo zvýšení produktivity práce a snížení únavy zedníků. Gilbreth vyvinul princip nazývaný therbligs (což je Gilbrethovo jméno hláskované obráceně), obsahující schéma třídění zahrnující šestnácti základních ručních pohybů. F. Gilbreth převzal Taylorovou teorii řízení a také v TMI je jako cíl nalezení "jednoho nejlepšího způsobu", jak provádět daný úkol. V roce 1920 F. Gilbreth a jeho manželka Lillian uvedli představu o využívání fotografie a filmu ke studiu lidských aktivit při výkonu práce. Účelem těchto snah bylo provádět detailní analýzy a následně navrhnout zlepšení vedoucí ke zvýšení efektivity těchto činností. Gilbrethovi natočili od dvacátých let 20. stol. celkem 45 filmů, avšak s ohledem na stáří materiálu se dodnes dochovaly pouze tři. Na filmech jsou zachyceni pracovníci zaneprázdnění aktivitami jako je balení mýdla, etiketování lahví nebo vykonávající chirurgické operace. Navrhované teorie a metodiky byly skvěle a někdy i vtipně testovány, často v jejich vlastním domě. Zajímavostí je, že tyto snímky, které byly restaurovány ve filmových laboratořích za využití nejmodernějších metod, jsou v USA považovány za mimořádné kulturní dědictví.</p> <p>2. Základní principy Time-motion study: (1) Studie časového profilu výkonu manuálních činností a efektivity prováděných pohybových aktivit, (2) Rozdělení manuálních aktivit do celkem 16-ti akcí, (3) Hledání nejsnadnější cesty (způsobu) řešení, (4) Zavedení schválené úkolové práce, přičemž tato je navržena s ohledem na zvýšení efektivity pohybových aktivit, tj. snížení počtu pohybových úkonů na nejnutnější minimum, (5) Efektivita práce souvisí také s personálním obsazením, kterému je potřeba věnovat pozornost již při samotném výběru lidí před započítáním prací – základy personalistiky.</p>	
Studium lidských faktorů	Human (factors) engineering	1. Aplikace znalostí o lidských schopnostech a nedostacích (omezeních) při projektování a vývoji systémů a zařízení za účelem dosažení vysoce účinného, efektivního a bezpečného výkonu systému s minimálními náklady a pracovní síly a minimálními požadavky na kvalifikaci (zkušenosti a školení). Ergonomie zajišťuje, že je projekt systému nebo zařízení s ohledem na požadavky člověka a pracovního prostředí kompatibilní se sensorickými, vjemovými, mentálními a	[37]

		<p>fyzickými vlastnostmi zaměstnanců, kteří jej budou obsluhovat, řídit a udržovat v chodu.</p> <p>2. Aplikace znalostí o lidských schopnostech a omezeních, využívaných při návrhu (projektování) technologií, systémů a vybavení. Umožňuje provádět návrhy výrobních jednotek, technologií, systémů, vybavení, úkolů a pracovního prostředí tak, aby vykonávané činnosti odpovídaly smyslovým, mentálním, znalostním a fyzickým možnostem a omezením osob, kteří danou činnost vykonávají, nebo které provádějí údržbu a zásobování příslušných technologií, systémů či vybavení.</p>	[36]
Stupeň 0 (odchylka)	Level 0 (deviation)	<p>Odchylky, kde nejsou porušeny limity a podmínky provozu, a na které se, v souladu s adekvátními postupy, přiměřeně reaguje. Mezi příklady patří: jednoduchá náhodná porucha v redundantním systému, odhalená v průběhu periodických kontrol nebo zkoušek, plánované rychlé odstavení reaktoru, které probíhá normálně, neúmyslná aktivace bezpečnostních systémů, bez významných následků, úniky v rámci limitů a podmínek, menší rozšíření kontaminace uvnitř kontrolovaného pásma bez širších důsledků pro kulturu bezpečnosti.</p>	[19]
Stupeň 1 (anomálie)	Level 1 (anomaly)	<p>Anomálie od schváleného režimu, ale se zbývající významnou hloubkovou ochranou. K tomu může dojít v důsledku poruchy zařízení, lidské chyby nebo nedostatků postupů a mohou nastat v jakékoliv oblasti, kterou stupnice pokrývá, například provoz jaderné elektrárny, transport radioaktivního materiálu, manipulace s jaderným palivem a skladování odpadů. Mezi příklady patří: porušení technických podmínek nebo přepravních předpisů, nehody bez přímých důsledků, které odhalí nedostatky v organizačním systému nebo kultuře bezpečnosti, defekty v potrubí, menší než předpokládá kontrolní program.</p>	[19]
Stupeň 2 (nehoda)	Level 2 (incident)	<p>1. Nehoda s významným selháním bezpečnostních opatření, ale se zbývající dostatečnou hloubkovou ochranou k vypořádání se dodatečnými poruchami. To zahrnuje události, kde by skutečné události byly klasifikovány stupněm 1, ale odhalují významné dodatečné organizační nedostatky nebo nedostatky v kultuře bezpečnosti.</p>	[19]
		<p>2. Událost, která vyústila v dávku pracovníkovi, překračující povolený roční limit a/nebo událost, která vede k přítomnosti významných množství radioaktivity uvnitř zařízení v prostorách, kde to projekt nepředpokládal, a které vyžadují nápravná opatření.</p>	[19]
Stupeň 3 (vážná nehoda)	Level 3 (serious)	<p>1. Únik radioaktivních materiálů do okolí s následkem dávky pro kritickou skupinu</p>	[19]

	incident)	<p>v řádu desetin milisievertů.a Při takovém úniku nemusí být vnější ochranná opatření zapotřebí.</p> <p>2. Událost uvnitř zařízení s důsledkem takového ozáření zaměstnanců, že by způsobilo akutní zdravotní následky a/nebo událost s výsledkem těžkého rozšíření kontaminace, například několika tisíc TBq aktivity uvolněné v sekundárním kontejnmentu, kde lze materiál vrátit do vyhovujících skladovacích prostor.</p> <p>3. Nehoda, při níž by další porucha bezpečnostních systémů mohla vést k havarijním podmínkám, nebo situace, ve které by nebyly bezpečnostní systémy schopné zabránit havárii, pokud by nastaly určité iniciační události.</p>	[19]
Stupeň 4 (havárie bez vážnějšího rizika vně zařízení)	Level 4 (accident without significant off-site risk)	<p>1. Únik radioaktivních materiálů do okolí s následkem dávky pro kritickou skupinu v řádu několika milisievertů.a s takovým rozsahem úniku by pravděpodobně obecně nebyly spojovány žádné vnější ochranné zásahy s výjimkou místní kontroly potravin.</p> <p>2. Významné poškození zařízení. Taková havárie může zahrnovat poškození vedoucí k velkým potížím uvnitř zařízení, jako je částečné tavení aktivní zóny v energetickém jaderném reaktoru a srovnatelné události v zařízeních bez reaktoru.</p> <p>3. Takové ozáření jednoho nebo více zaměstnanců, že je vysoká pravděpodobnost rychlého úmrtí.</p>	[19]
Stupeň 5 (havárie s rizikem vně zařízení)	Level 5 (accident with off-site risk)	<p>1. Únik radioaktivních materiálů do okolí (s aktivitou stovek až tisíců TBq I-131). Takový únik by pravděpodobně vyústil do částečného uplatnění protipatření zahrnutých v místních havarijních plánech ke zmenšení pravděpodobnosti zdravotních následků.</p> <p>2. Těžké poškození jaderného zařízení. Může to zahrnovat těžké poškození velké části aktivní zóny energetického reaktoru, velká havárie s kritičností, nebo velký požár či exploze uvolňující velké množství radioaktivity uvnitř zařízení.</p>	[19]
Stupeň 6 (těžká havárie)	Level 6 (serious accident)	Únik radioaktivních materiálů do okolí (s aktivitou tisíce až desítky tisíc TBq I-131). Takový únik by pravděpodobně vyústil do plného uplatnění protipatření zahrnutých v místních havarijních plánech ke zmenšení pravděpodobnosti zdravotních následků.	[19]
Stupeň 7 (velmi těžká havárie)	Level 7 (major accident)	Únik značné části radioaktivních materiálů z velkého zařízení (například z aktivní zóny energetického reaktoru) do okolí. Typicky obsahujících směs radioaktivních štěpných produktů s dlouhými i krátkými poločasy rozpadu (s aktivitou přesahující desítky tisíc TBq I-131). Takový únik by vyústil do možnosti akutních zdravotních	[19]

		účinků; zpožděné zdravotní účinky v rozsáhlé oblasti s možností zasažení více než jedné země; dlouhodobé důsledky pro životní prostředí.	
Stupeň smrtelného nabezpečí	Fatal Accident Rate	Obecně uznávaný cíl pro vyjádření nebezpečí života zaměstnanců. Jedná se o hodnotu zranitelnosti, která je používána převážně při aplikaci metody HAZAN.	[2]
Stupnice INES	INES	Mezinárodní stupnice hodnocení jaderných událostí. Podíl LČ na vzniku události je tzv. zvyšujícím faktorem (tj. událost je pak hodnocena závažnějším stupněm).	[16]
Stupňovitá porucha	Cascading failure	Událost, pro kterou se podstatně zvyšuje pravděpodobnost jejího výskytu v případě, že došlo k předcházející poruše. Stupňovité poruchy jsou závislé události, kde porucha jednoho komponentu způsobuje poruchu následujícího komponentu nacházejícího se v přímé linii jeho vlivu, podobně jako k tomu dochází při domino efektu.	[37]
Subcíl	Subgoal	Dílčí cíl, jehož dosažení je podmínkou ke splnění (vrcholového) cíle. Dosažení subcíle je možno prostřednictvím vykonání příslušných subúkolů.	[29]
Subsystem	Subsystem	Seskupení částí, které plní logickou část funkcí ve vymezené oblasti jednoho systému.	[37]
Subúkol	Sub-task	Dále již nedělitelný element úkolu nacházející se v úkolovém schématu na nejnižší úrovni.	[29]
Svalová práce (dynamická a statická práce)		Činnost svalů (svalových skupin), jež je podmínkou tělesné práce. V závislosti na typu svalového stahu (kontrakce) se rozlišuje práce dynamická (sval se mění ve směru podélné osy, aniž se příliš mění jeho napětí) a práce statická (délka svalu se nemění, vzrůstá však napětí). Pro rozlišení dynamické a statické práce se používá také trvání svalového stahu, přičemž rozhodující je doba trvání 3 s (nad 3 s dynamická práce). Příkladem dynamické práce jsou pohyby končetin, trupu (izotonická kontrakce svalu), statická práce držení nástroje, vykonávání tlaku apod. (izometrické kontrakce svalu).	[24]
Svalová síla		Síla, kterou určitá osoba dosáhne při úsilí, vynakládaném konkrétními svalovými skupinami v definované pracovní poloze. Vyjadřuje se ve fyzikálních jednotkách (N). Zjišťuje se individuálně nebo se odhaduje z tabulek. % Fmax (tj. procento maximální pracovní síly) udává poměr vynaložené svalové síly k Fmax, přičemž Fmax odpovídá 100%.	[24]
Svalové skupiny		Skupiny kosterních svalů (příčně pruhovaných) a jejich součinnost, které umožňují pohyby těla a jeho částí a jsou ovládány vůlí. Rozlišují se malé svalové skupiny např. svaly prstů a velké (pohyb celého těla – trupu, paží, končetin), při nichž je zapojena více než polovina svalové hmoty (celková svalová hmota je asi 40% tělesné hmotnosti) , končetin je 56%.	[24]

Systém	System	Integrovaný soubor částí a řídicích prvků, který pracuje samostatně nebo ve spolupráci s ostatními systémy podniku a to tak, aby byly splněny požadované funkce.	[36]
Systém (pracovní systém)	System	Na jakékoli úrovni složitosti se skládá ze zaměstnanců, pracovních postupů, materiálu, nářadí, zařízení, materiálních možností a softwaru. Části této složené entity (předmětu) jsou dohromady používány v předpokládaném operačním a podpůrném prostředí ke splnění daného úkolu nebo k dosažení stanoveného cíle, podpory nebo požadavků.	[37]
Systém (soustava)	System	<p>1. V obecné rovině množina elementů, částí, prvků s přesně definovanými vlastnostmi, které na sebe působí (interakce) za účelem plnění určitého úkolu v daných podmínkách.</p> <p>2. Soubor prvků, které na sebe podle návrhu v zájemně působí; prvkem systému může být další systém, označovaný jako subsystém, který může být systémem řídicím nebo řízeným a může obsahovat hardware (technické vybavení), software (programové vybavení) i vzájemnou interakci s člověkem. Poznámka 1: Člověk může být částí systému; Poznámka 2: Systém obsahuje senzory, logické automaty, koncové členy, komunikační a pomocné zařízení patřící k SIS (např. kabely, kabelové trubky, napájecí zdroje).</p> <p>3. Účelově definovaná množina prvků a možina vazeb mezi nimi, které společně určují vlastnosti celku.</p>	[2] [26] [22]
Systém člověk-stroj	Human-machine system (MMS)	<p>1. Soustava, kterou tvoří pracovník (pracovní skupiny) a pracovní prostředky (stroje, technická zařízení) včetně pracovního předmětu, v níž jsou určitým způsobem rozděleny funkce mezi lidské a technické komponenty, jejíž cíl je přesně vymezen a realizuje se v daném pracovním prostředí. Stroj v tomto případě představuje pracovní prostředek obecně, počínaje jednoduchým nástrojem či nářadím přes jedno či víceúčelový stroj, technické zařízení, až po řídicí centrum.</p> <p>2. Spojení a veškerá vzájemná činnost mezi lidmi a stroji během pracovní činnosti.</p>	[22] [35]
Systém řízení (organizace)	Management system	1. Soustava vzájemně propojených a reagujících prvků (systém) pro vytvoření politiky a cílů, která umožňuje dosahovat tyto cíle účinným způsobem. Systém řízení integruje všechny prvky organizace do koherentního systému, který umožňuje dosažení cílů celé organizace. Tyto prvky zahrnují strukturu, zdroje a postupy. Částí systému řízení jsou také zaměstnanci, zařízení a kultura organizace, stejně tak i dokumentovaná politika a procesy. Procesy organizace	[14]

		<p>musejí odpovídat celkovým požadavkům na organizaci, jak je ukládají např. normy IAEA pro bezpečnost a ostatní mezinárodní normy a kodexy.</p> <p>2. Soubor souvztažných nebo vzájemně se ovlivňujících prvků ke stanovení politik a cílů a k dosažení těchto cílů účinným a efektivním způsobem. Poznámka 1: Jednotlivé součásti systému řízení zahrnují organizační strukturu, zdroje a organizační procesy; Poznámka 2: Pozn. Systém řízení integruje všechny složky organizace do jednoho souvislého systému, aby mohlo být dosaženo všech organizačních cílů. Tyto složky obsahují organizační strukturu, zdroje a procesy. Součástí systému řízení jsou i personál, zařízení, organizační kultura i dokumentované politiky a procesy. Procesy v dané organizaci musejí v úplnosti pokrývat požadavky kladené na organizaci (uvedené např. v bezpečnostních standardech MAE a jiných mezinárodních předpisech a standardech).</p>	[16]
Systém řízení (zařízení); řídicí systém	Control system	<p>Systém reagující na vstupní signály z procesu a/nebo od operátora a vydává výstupní signály ovlivňující proces tak, aby probíhal žádaným způsobem. Poznámka: Systém řízení zahrnuje vstupní zařízení a koncové členy a může být buď BPCS, nebo SIS, nebo kombinací obou.</p>	[26]
Systematická integrita bezpečnosti	Systematic safety integrity	<p>Část integrity bezpečnosti systémů souvisejících s bezpečností týkající se systematických poruch při nebezpečném způsobu poruchy. Poznámka: Systematickou integritu bezpečnosti nelze zpravidla vyjádřit číselně (na rozdíl od integrity bezpečnosti hardwaru, kterou je zpravidla možné vyčíslit).</p>	[26]
Systematická porucha	Systematic failure	<p>Porucha, jednoznačným způsobem spojená s určitou příčinou, a kterou je možné odstranit jen změnou návrhu (konstrukce) nebo výrobního procesu, provozních postupů, dokumentace nebo jiných souvisejících činitelů. Poznámka 1: Korektivní údržba bez provedení uvedených změn (modifikace) obvykle příčinu poruchy neodstraní; Poznámka 2: Systematická porucha může být vyvolána simulováním její příčiny; Poznámka 3: Mezi příklady příčin systematických poruch patří lidské chyby (při specifikaci bezpečnostních požadavků; při návrhu, výrobě, instalaci, provozu hardwaru; při návrhu a/nebo implementaci softwaru).</p>	[26]
Systémová analýza	Systems analysis	<p>Organizovaný proces pro získávání a zjišťování specifických informací souvisejících s daným rozhodnutím. Systémová analýza zabezpečuje údaje pro proces rozhodování a organizuje postupy výběru nejlepší alternativy návrhu.</p>	[27]
Systémová bezpečnost	System safety	<p>1. Samostatný technický obor postavený na systémovém inženýrství a systémové analýze, který využívá teorii systémů pro prevenci předpověditelných havárií a pro minimalizování následků nepředvídatelných havárií. Zajímá se všeobecně o ztráty a škody a ne jen o smrtelné úrazy, anebo o zranění, např. o poškození</p>	[27]

		<p>majetku, nesplnění poslání (mise, účelu), anebo environmentální škody. Systémová bezpečnost se soustřeďuje na: (1) zajištění bezpečnosti zařízení odpovídající jeho poslání; (2) identifikaci, vyhodnocení, eliminaci rizika na akceptovatelnou úroveň a průběžnou kontrolu nebezpečí spojených se systémem, podsystémy a jednotlivými částmi; (3) management rizik za účelem ochrany personálu, zařízení, majetku a složek životního prostředí; (4) používání nových materiálů, anebo výrobků a testovacích technik umožňující minimalizovat rizika; (5) definování nápravných opatření požadovaných pro zlepšení bezpečnosti; (6) vyhodnocování historických údajů o bezpečnosti.</p> <p>2. Aplikace inženýrských zásad a zásad řízení, kritérií a technik za účelem zajištění přijatelné míry rizik ve všech fázích životního cyklu systému (zařízení) při dodržení požadavků na efektivitu a vhodnost provozu, čas a náklady. Systémová bezpečnost vyžaduje aplikaci inženýrských a řídicích činností již při vývoji systému.</p>	[37]
Systémová funkce	System function	Široká skupina činností prováděných systémem (obecně vymezení funkce pracovního systému).	[25]
Systémové inženýrství	Systems engineering	Inženýrská disciplína, která se soustřeďuje na budování složitých technologických systémů s cílem optimalizovat provoz těchto systémů podle prioritních kritérií návrhu. Hlavní principy systémového inženýrství jsou: (1) definování cílů a ladění činnosti systému pro jejich dosažení; (2) stanovení a používání kritérií pro proces rozhodování; (3) vyvíjení alternativ; (4) modelování systémů pro analýzy a (5) implementace managementu a kontroly. Poznámka: Systémové inženýrství bylo nejintenzivněji využíváno v letectví a ve zbrojním průmyslu při vývoji raket.	[27]
Šablona; softwarová šablona	Template; software template	Strukturovaná nespécifická část aplikačního softwaru, která může být snadno změněna k podpoře konkrétních funkcí, přičemž si udržuje původní strukturu; např. interaktivní šablona obrazovky řídí průběh procesu prostřednictvím aplikačních obrazovek, ale tato obrazovka není specifická pro prezentovaná data; programátor může vzít obecnou šablonu a udělat funkčně specifickou verzi, aby vytvořil novou obrazovku pro uživatele. Poznámka: Někdy se užívá příbuzný termín „softwarová šablona“. Zpravidla se tak nazývá algoritmus nebo soubor algoritmů, které byly naprogramovány k provádění požadované funkce nebo souboru funkcí, a je konstruován tak, že může být použit v mnoha různých instancích.	[26]
Školení (návík)	Traning	Organizovaná výuka, která je zaměřena na zvýšení a udržení fyzické a psychické kvalifikace pro udržení lidského života.	[35]

T			
Taxonomie chyb	Human error taxonomy	Rozdělení souboru nejčastěji se vyskytujících chyb lidského činitele do příslušných skupin podle specifických pravidel. Taxonomie chyb vychází z generických dat, empirických zkušeností a známých kontextů, které umožňují vytvořit podmnožiny chybových módů. Taxonomie chyb je využívána pro některými analytickými metodami (např. PHEA) pro analýzu způsobu vzniku poruchy.	
Taylorismus	Taylorism	Myšlenkový směr, jež se stal základem pro rozvoj nových vědních disciplín, jakými jsou ergonomie, personalistika či management. Základní principy definoval Frederik W. Taylor ve své Teorii vědeckého řízení. Taylorismus je založen na těchto principech: (1) Existuje „jeden nejlepší způsob řešení“ – management musí používat důkladného pozorování, (2) Pečlivý výběr personálu – pro každou práci je nutné nalézt toho správného člověka, pro každou činnost musí být definované požadavky a omezení, (3) V podniku je potřeba zavést motivační systém (např. finanční stimuly), (4) Je nutné zavést funkci vedoucího pracovníka, (5) Práce musí být vhodným způsobem rozdělena mezi manažera a pracovníky, (6) Manažer plánuje, připravuje a dohlíží; Pracovník vykonává zadanou práci podle předepsaných pravidel. (7) Je nutné zavést funkci mistra (předáka) - odborník ve své profesi, který ovšem zvládá také řízení menšího pracovního kolektivu, má u ostatních pracovníků respekt a dokáže předávat své znalosti. Tím je možné docílit efektivní organizace práce a tím i zvýšení produktivity práce a kvality výrobků. Poznámka: Na principu Taylorismu jsou postaveny moderní motivační přístupy, jako např. Lean Manufacturing či 5S.	
Technické normy software	Software engineering standard	Normy, které stanoví metody vývoje software, postupy, určená pravidla atd. Je užitečný pro analýzu bezpečnosti software.	[37]
Technické rozhraní pro údržbu	Maintenance/engineering interface	Takové rozhraní, který svým hardwarem a softwarem umožňuje řádnou údržbu nebo úpravu SIS; může obsahovat pokyny a diagnostiku obsažené v softwaru, programovací terminály s odpovídajícími komunikačními protokoly, diagnostické nástroje, indikátory, přemostňovací zařízení, zkušební zařízení a kalibrační zařízení.	[26]
Technické zpoždění	Technical delay	Kumulovaná doba potřebná k provedení pomocných technických operací, které	[42]

		souvisí s údržbářským zásahem.	
Technika sdílení	Concurrent engineering	Pomocí této metody lze řešit několik vývojových úloh najednou a tím ušetřit čas potřebný pro vývoj. Tato metoda má vysokou důležitost pro řešení problémů technického rizika, protože některé položky jsou už k dispozici před ukončením vývoje a zkoušek.	[37]
Tělesná zdatnost		Souhrn předpokladů pro optimální reakci organismu na pohybový aparát a vlivy vnějších podmínek práce. Hodnotí se podle reakcí srdečněcévního a dýchacího systému na definovanou fyzikální zátěž.	[24]
Teorie spolehlivosti		Obecný přístup založený na zkoumání zákonitostí vznku poruch a metod jejich předpovídání a nalézání způsobů zvýšení spolehlivosti objektů (systémů) v obdobích jejich návrhu, projekce, konstrukce a výroby a dále metod pro dosažení inherentní spolehlivosti (vnitřně dané) a provozní spolehlivosti v období provozu a skladování.	[22]
Teorie systémů		Vědecká báze všech těchto nových proudů inženýrství, které se prostřednictvím systémové analýzy snaží nalézat řešení nových a komplexních inženýrských problémů; Je doplňkovým přístupem a reakcí na vědecký redukcionismus (analytická redukce ve vědeckém přístupu, která spočívá v rozdělení problému na samostatné části a jejich následné separátní zkoumání.) Poznámka: Stav systému je v kterémkoliv časovém okamžiku určen množinou relevantních vlastností, které popisují systém v daném čase. Okolí systému je množina komponent a jejich vlastností, které nejsou částmi systému, ale jejichž chování může ovlivňovat stav systému. Hranice mezi systémem a okolím je definovaná jako vstup nebo výstup čehokoliv co přes ni přechází. Hierarchie systémů pak představuje skutečnost, že každá množina prvků, kterou můžeme považovat za systém, je všeobecně přinejmenším potenciálně částí hierarchie systémů, tzn. že systém může obsahovat podsystémy a také může být částí většího systému.	[27]
Teorie vědeckého řízení	Scientific Management	Teorie založená Frederikem W. Taylorem v roce 1886, která lze definovat jako řízení podniku na základě rozvinutého vědeckého přístupu. Základní myšlenkou je, že důkladným analyzováním práce, se dá nalézt "Jeden nejlepší způsob" provádění práce. Proto Taylor zavedl tzv. výkonnostní prověrky, které představovaly detailní analýzu jednotlivých segmentů pracovních aktivit. Pracovní činnosti tak rozdělil do jednotlivých úkonů, které promítl do časové osy s přesností na vteřiny. Jedna z jeho nejslavnějších studií byla zaměřena na práci s lopatou. Právě Taylor si jako první všiml, že pracovníci používají stejnou lopatu	

		pro práci s různými materiály a definoval proto nejvhodnější typy lopat pro nabírání různých materiálů. Ruční manipulaci se věnoval tak důkladně, že stanovil i nejefektivnější hmotnost nákladu pro nabírání lopatou a to ve výši 21 liber. Pro efektivnější nabírání materiálů o této hmotnosti pak navrhl i různé typy lopat s různým profilem a velikostí ložné plochy. Taylor zavedl ve své době revoluční způsob řízení a organizace práce, avšak ve svých přístupech nerespektoval ani tehdy již známé fyziologické, anatomické a psychologické poznatky o člověku. Pomíjel také fakt, že s rostoucí úrovní techniky je stále důležitější využívat více stroj než člověka. Klíčové myšlenky: (1) Management (ve smyslu řízení) je samostatný studijní obor, (2) Explicitní postupy pro provádění studia řízení, (3) Prosazení časových studií za účelem nastavení standardů řízení v podniku, (4) Funkční specializace manažerských povinností, (5) Pobídkové systémy – soustava prémie, regulované mzdy apod. Dodržovat nebo trvale překračovat požadovaný výkon.	
Test založený na výkonu	Performance-based test	Hodnocení chování zaměstnanců, rozhraní člověk – systém nebo ostatních faktorů ovlivňujících provoz operační jednotky nebo technologie, prováděné za účelem ověření návrhu (projektu) systému a jeho přijatelnosti.	[36]
Testbed	Testbed	Znázornění rozhraní člověk – systém a modelu procesu, které je využíváno při testování systému.	[36]
Trhliny (slabá místa) v kultuře bezpečnosti		Trhliny v kultuře bezpečnosti, zejména (1) přílišná důvěra a sebeuspokojení, (2) nezáměr nebo nízká priorita bezpečnosti a (3) trhliny v rozlišení konfliktních cílů, vedly často k velkým haváriím.	[27]
Trojúhelník rizika	Hazard triangle	Trojúhelník, který je tvořen třemi součástmi nebezpečí, které jsou ve vzájemném logickém vztahu. Jedná se o: (1) Nebezpečné části - jedná se o základní zdroj nebezpečí vytvářející podmínky pro vznik rizika; (2) Mechanismus vzniku ohrožení – jedná se o iniciaci reakce nebo události, která má za následek vznik ohrožení; (3) Cíle a ohrožení – jedná se o osobu nebo věc, jež je vystavena úrazu anebo poškození různého rozsahu.	[37]
Trvalé pracoviště		Pracoviště, na němž pobývají pracovníci během pracovní směny více než 4 hodiny.	[24]
Typologie		Nauka o typech zahrnuje nejen somatické ale i fyziologické a psychologické aspekty.	[24]

U			
Účel	Intention, mission	Vymezení řádné funkce systému (podsystemu), které se očekává podle projektu (záměru).	[2]
Událost	Event	1. V kontextu hlášení a analýzy událostí, je událost jakýkoli provozovatelem nezamýšlený výskyt, včetně provozní chyby, poruchy zařízení, nebo jiné nedopatření a záměrná činnost ze strany jiných osob, jejíž následky nebo možné následky nejsou zanedbatelné z hlediska ochrany nebo bezpečnosti. 2. Nahodilý stav, vybočení z řádné funkce systému – podsystemu, širšího dosahu a významu, jako důsledek několika chyb obsluhy, či rozsáhlejších technických poruch. Obecně chápáno jako neplánovaná, náhlá nežádoucí událost s nebezpečnými následky.	[16] [2]
Údržba	Maintenance	1. Organizovaná administrativní i technická činnost, kterou se uchovávají konstrukce, systémy a komponenty v dobrém provozním stavu. Má jak preventivní, tak korektivní aspekt. 2. Kombinace všech technických a administrativních činností, včetně činností dozoru, zaměřených na udržení objektu ve stavu nebo jeho navrácení do stavu, v němž může plnit požadovanou funkci.	[16] [1]
Údržba zaměřená na bezporuchovost	Reliability centred maintenance (RCM)	Proces k stanovení vhodných požadavků na preventivní údržbu systémů souvisejících s bezpečností a na zařízení, aby se zabránilo potenciálním poruchám nebo aby byly optimálně řízeny poruchové módy. K určení požadavků na údržbu podle bezpečnostních následků a provozních následků každé poruchy a mechanismu degradace zodpovědného za poruchy, používá RCM rozhodovací strom.	[16]
Udržovatelnost	Maintainability	Schopnost objektu v daných podmínkách používání setrvat ve stavu nebo se vrátit do stavu, v němž může plnit požadovanou funkci, jestliže se údržba provádí v daných podmínkách a používají se stanovené psotupy a prostředky.	[23]
Udržovatelnost stroje	Maintainability of a machine	Způsobilost stroje k udržování ve stavu, který umožňuje, aby vykonával svou funkci za podmínek předpokládaného používání, nebo se navrátil do tohoto stavu, přičemž nezbytné činnosti (údržba) se provádějí podle stanovených postupů a s použitím předepsaných prostředků	[38]
Újma		Škoda (porucha) na zdraví, vážné onemocnění, které mění potřeby a psychiku lidí.	
Úkol	Task	1. Soubor činností, které mají společný cíl, často se vyskytují v pevné časové souvislosti.	[36]

		2. Část práce, která společně s ostatními částmi práce vytváří pracovní postup. Například výměna baterie může sestávat z mnoha postupných částí práce jako je vypnutí proudu, demontáž krytu, demontáž zakončení vodičů, demontáž upevňujících šroubů baterie a vyjmutí baterie. 3. Skupina operací a úkonů, jež musí být provedeny podle určitého postupu (sledu) při spouštění, odstavení, při likvidaci odchyly apod., v globálních podmínkách systému.	[37] [2]
Úkolový diagram	Task diagram	Hierarchické schéma (grafikon), které přehledným způsobem co možná nejdetailněji popisuje všechny subúkoly a operace (uzlové body jednotlivých větví schématu), jejichž správným vykonáním je možno splnit stanovený cíl, který tvoří vrchol schématu. Poznámka: Při konstrukci úkolového diagramu se respektuje pravidlo max. čtyř úkolových úrovní (úroveň subcílů a tři úrovně subúkolů) a jedné vrcholové úrovně (cíle).	[29]
Ultrafialové záření (UV)		Elektromagnetické záření v rozsahu vlnových délek 180 nm až 400 nm.	[24]
Úmyslné (záměrné) chyby	Intentional errors	Úmyslné chyby jsou porušení v podobě nedodržení postupu či překročení pravidel, původně obvykle dobře míněná. Jedná se především o zkrácení pracovního postupu nebo nesoulad s obvyklým postupem práce, např. záměrné odchyly od pravidel a obvyklých postupů. Někdy mohou být úmyslné chyby záměrné s cílem vyvolat nežádoucí událost (např. sabotáž) anebo s úmyslem splnit úkol (udělat práci) navzdory (bez ohledu na) následkům. Chyby mohou být způsobena situací, rutinou nebo zlomyslností.	[35]
Únava		1. Subjektivní pocit, který má vztah k řadě ☐ omplete ☐ ých funkcí jako je látková výměna, krevní oběh, činnost žláz vnitřní sekrece, vyšší nervová činnost. Vztahy mezi těmito funkcemi nejsou dosud dostatečně objasněny. Z vnějšího hlediska se únava projevuje zejména zhoršením pracovního výkonu, což souvisí se sníženou pozorností, rychlostí reakce a zhoršením regulace koordinace pohybů končetin i tzv. koordinace zrakově pohybové. 2. Komplexní děj postihující celý organismus. Zahrnuje různé změny metabolických dějů jako je nahromadění odpadních látek, fyzikálněchemické změny ve složení krve a zejména změny v centrálních i periferních nervových spojích.	[3] [24]
Úplná porucha	☐ omplete failure	Porucha způsobující úplnou neschopnost objektu plnit všechny požadované funkce.	[42]
Úroveň integrity	Safety integrity level	Diskrétní úroveň (jedna ze čtyř) pro stanovení požadavků na integritu bezpečnosti	[26]

bezpečnosti (SIL)	(SIL)	bezpečnostních přístrojových funkcí, které mají být přiděleny do bezpečnostních přístrojových systémů; nejvyšší úroveň integrity bezpečnosti je 4, nejnižší 1.	
Užitečný život	Useful life	Časový interval začínající od daného časového okamžiku a končící v okamžiku, kdy intenzita poruch je nepřijatelná, nebo kdy je objekt v důsledku poruchového stavu považován za neopravitelný v daných podmínkách.	[42]

V, W			
Vada		Změna stavu objektu, která není podstatná pro činnost objektu.	[22]
Validace	Validation	Činnost demonstrující, že uvažované bezpečnostní přístrojové funkce a uvažované bezpečné přístrojové systémy splňují po instalaci ve všech ohledech specifikaci bezpečnostních požadavků (SRS).	[26]
Vedlejší (doplňkové) úkoly	Subsidiary tasks	Úkoly pro určené pro zjišťování pracovní zátěže pracovníků, kteří mohou být vystaveni mentálnímu přetížení. Tyto úkoly jsou operátorům zadávány souběžně s plněním základních a druhotných úkolů a jejich plnění by teoreticky mělo být spojeno s určitým duševním zatížením, při kterém je využívána volná mentální kapacita pracovníka. Čím lépe jsou tyto úkoly plněny, tím větší volnou mentální kapacitou pracovník disponuje a tím nižší je tedy pracovní zatížení odvíjející se od plnění základních a druhotných úkolů.	[36]
Vědomá, úmyslná chyba		Chyba, které si byl člověk vědom před zahájením chybného jednání, úkonu apod. a vykonal ji úmyslně.	[22]
Velín (Dozorna; Dispečink)		Stavebně oddělená část provozu, v níž jsou soustředěny prvky pro kontrolu (sdělovače) a pro ovládání (ovládače) agregátů.	[3]
Ventilometrie		Měření plicní ventilace používané pro orientační stanovení energetického výdeje. Je založena na zjištění, že mezi ventilací plic a spotřebou kyslíku je úzký vztah. Protože jedním vdechem a výdechem se vymění 500 mililitrů vzduchu, je minutový objem 6 - 8 litrů vzduchu. Její použití je vhodné pouze u práce převážně dynamické, při níž jsou aktivovány velké svalové skupiny.	[24]
Verifikace	Verification	Činnost demonstrující pro každou fázi příslušného životního cyklu analýzou a/nebo zkouškami, že pro konkrétní vstupy splňují výstupy ve všech ohledech soubory cíle a požadavky stanovené pro tuto konkrétní fázi. Poznámka: Příkladem verifikačních činností jsou: (1) posudky výstupů (dokumenty ze všech fází životního cyklu bezpečnosti), aby se zajistila shoda s cíli a požadavky dané fáze při respektování pro ni specifických vstupů; (2) posudky (přezkoumání) návrhu; (3) zkoušky provedené na navržených výrobcích zajišťující, že se výrobky chovají podle svých specifikací; (4) zkoušky integrace, prováděné tam, kde různé části systému se skládají dohromady krok za krokem, a provádění zkoušek vlivu vnějšího prostředí, zajišťující, že všechny tyto části fungují dohromady specifikovaným způsobem.	[26]

Vestavěný (zapuštěný) software	Embedded software	<p>1. Vestavěné systémy jsou elektronická zařízení, která obsahují mikroprocesory včetně jejich zapojení. Použití mikroprocesorů zjednodušuje návrh systému a zaručuje flexibilitu. Vestavěný software je obvykle nainstalován do paměťového čipu určeného pouze pro čtení (ROM) takže jeho modifikace vyžaduje výměnu nebo přeprogramování čipu.</p> <p>2. Software, který je částí systému dodaného výrobcem a koncový uživatel ho nemůže modifikovat; vestavěný software se také nazývá firmware nebo systémový software.</p>	[37] [26]
Větrací zařízení		Zařízení zajišťující řízenou výměnu vzduchu v daném prostoru s nuceným přívodem vzduchu nebo jeho odvodem, popř. jejich kombinací.	[24]
Větrání		Řízená výměna vzduchu v daném prostoru přirozeným nebo nuceným způsobem.	[24]
Vibrace		Pohyb pružného materiálu nebo prostředí, jehož jednotlivé body kmitají kolem své rovnovážné polohy.	[24]
Vnucené pracovní tempo		Takový způsob činnosti, kdy si pracovník nemůže volit tempo sám, ale musí se podřizovat rytmu strojového mechanismu, úkolu či rytmu jiných osob; velmi nepříznivá je kombinace vnuceného charakteru tempa práce a vysoké frekvence pracovních úkonů; vnucené pracovní tempo může být vyvoláno i rytmem zadávaného úkolu; pro činnost s vnuceným pracovním tempem či rytmem vykonávaných úkonů či operací je charakteristickým znakem přímá závislost na technologických podmínkách. Jde o striktní podřízenost pracovníka technologickému procesu, pracovník nemůže své místo opustit bez vystřídání, čas limitovaný na pracovní operaci je nutno vždy dodržet, na každém kuse je nutno stanovenou operaci vykonat; dále jsou to činnosti prováděné na technologicky propojených pracovních stanovištích a tedy časově na sobě závislých, kdy je nutné po provedení operací přesunout (postoupit) polotovar na technologicky navazující pracovní místo.	[24]
Vodící slovo	Guide word	Zvláštní slovo používané při provádění analýzy provozuschopnosti a nebezpečí (HAZOP) pro vedení systémové analýzy. Při analýze provozuschopnosti a nebezpečí je používán soubor vodících slov jako více, méně, brzy, pozdě atd.	[37]
Vrcholné vedení	Senior management	Osoba nebo skupina osob, které řídí, vedou a hodnotí organizaci na nejvyšší úrovni.	
Vstupní funkce	Input function	Funkce, která monitoruje proces a s ním spojená zařízení k získání vstupní informace pro logický automat. Vstupní funkce může být i manuální.	[26]
Výcvik	Training	1. Trénink (školení) pracovníků za účelem získání vědomostí, dovedností a	

		návyků nezbytných pro práci. 2. Organizovaná výuka, která je zaměřena na zvýšení a udržení fyzické a psychické kvalifikace pro udržení lidského života.	[35]
Výkon		Výsledek určité pracovní činnosti člověka, dosažený v daném čase a za daných podmínek. Týká se hodnocení práce.	[34]
Výkonnost		Týká se hodnocení pracovníka. Lze ji chápat i jako připravenost pracovníků podávat určité výkony. Ovlivňuje ji celá řada činitelů, které mohou být objektivní či subjektivní povahy.	[34]
Výpočetní model	Computational model	Výpočetní nástroj, který realizuje matematický model.	
Výrobek (objekt)		1. Předmět (věc), který byl vyrobený a vyznačující se určitou užitnou hodnotou. Je určen k plnění předepsaných funkcí. Výrobek může mít povahu prvku nebo soustavy. Prvek je samostatně uvažovaná část výrobku, soustava je souhrnem několika společně pracujících prvků.	[22]
Výrobek (objekt)		2. Jakákoli věc, která byla vyrobena, vytěžena nebo jinak získána bez ohledu na stupeň jejího zpracování, a která je určena k uvedení na trh.	[9]
Výrobní porucha	Manufacturing failure	Porucha způsobená nehodou výrobního provedení nebo určených výrobních postupů s návrhem objektu.	[42]
Vyspělý velín (dozorna)	Advanced control room	Velín (dozorna), který je založen na digitální technologii. Je pro něj typické, že operátor provádí řídicí zásahy přes počítačové rozhraní za pomoci klávesnice, myši a obrazovky. Je to kontrast ve srovnání s „konvenčními“ velíny, kde vzájemné působení probíhá přes analogová rozhraní, jako např. manometry.	[36]
Výstupní funkce	Output function	Funkce, která řídí proces a k němu příslušná zařízení podle informací akčního členu předané mu logickou funkcí.	[26]
Vzájemně se vylučující události	Mutually exclusive events	Dvě události, jejichž výskyt se vzájemně vylučuje. Například jestliže se vyskytne událost při níž byl vypínač A v pozici "OFF" není možný výskyt téže události v situaci, kdy je vypínač A v pozici "ON". Vypínač nemůže být v obou stavech současně.	[37]
Vzájemné spojení (spřažení)	Interlock	Bezpečnostní spojení je jednoduché zařízení anebo funkce, které je součástí větší funkce systému. Je určeno k ochraně vyšších pracovních funkcí systému tím, že účinkuje, až když je splněna určitá část bezpečnostních parametrů. Když má nastat předpokládaný nebezpečný stav spřažení přeruší funkci systému, aby došlo k odvrácení nehody. Například pracuje-li nebezpečný laser v uzavřené místnosti bez obsluhy uvnitř místnosti, tak čidlo ve dveřích může působit jako	[37]

		spřažení, které automaticky přeruší přívod energie do laserového zařízení, když někdo dveře otevře a vchází do místnosti.	
Vzájemné vazby chyby se společnou příčinou	Common cause failure coupling factor	Kvalitativní charakteristika skupiny komponentů nebo součástí, která je rozpoznává (charakterizuje) jako náchylné ke stejnému příčinnému mechanismu poruchy. Tyto faktory zahrnují podobnou konstrukci, umístění, prostředí, provozní úkoly, údržbu a způsoby zkoušení. Spojujícím faktorem(ry) je základní společná příčina poruchy. Identifikace spojujících faktorů umožňuje analytikovi definovat způsoby ochrany proti výskytu chyb se společnou příčinou.	[37]
Vzorek populace; výběrový soubor populace	Design population	Určená skupina pracovníků vymezená jako procento celkové populace, definovaná podle daných vlastností, například pohlaví, věk, odbornost, atd.	[20]
WHP	Working health protection	Ochrana zdraví na pracovišti	[24]

Z, Ž			
Začlenění (integrace) člověka do systému	Human system integration	Aplikace poznatků o lidském činiteli a ergonomii při projektování systému za účelem zajištění bezpečné a spolehlivé činnosti systému po celou dobu jeho životnosti. Protože zaměstnanci jsou hlavní částí každého systému, zvláštní ohled je při projekci kladen na lidskou činnost. Rozhraní člověk – stroj a také vliv člověka na systém musí být součástí všech projekčních předpokladů.	[37]
Zahlcení poplachem (poplachová sprcha)	Alarm flooding	1. Situace, ve které se poplach vyskytuje častěji, než si ho může operátor uvědomit a odpovídajícím způsobem na něj reagovat.	[35]
		2. Situace, při které se poplachový signál objevuje na řídicím panelu v takovém počtu, že operátor jej nemůže pochopit nebo se jí zabývat. Zahlcení poplachem brání operátorovi zjistit příčinu odchylky ve sledovaném procesu nebo nepředvídané události a z tohoto důvodu omezuje možnosti efektivní a rychlé reakce.	[35]
		3. Zahlcení poplachem nastává, když se k operátorovi dostává tolik poplachových signálů v krátkém časovém úseku, že to způsobí nemožnost identifikovat jednotlivé poplachy a přijmout adekvátní opatření. Za takových podmínek obvykle operátoři poplachy, buď zmeškají, nebo ignorují. Zahlcení poplachem obvykle nastává během poruch v procesu, např. při výpadku proudu, kdy informace, které dostává operátor jsou velmi kritické.	[35]
Zajištěnost údržby		Schopnost organizace poskytující údržbářské služby zajišťovat dle požadavků v daných podmínkách (vztahují se jak na vlastní objekt, tak na podmínky používání i údržby) prostředky potřebné pro údržbu podle dané koncepce údržby.	[23] + [42]
Základní příčina společné poruchy	Common cause failure root cause	Nejdůležitější důvod(y) pro poruchu komponentu, jejíž správné určení může zabránit jejímu opakování. Příklady základních příčin společné poruchy zahrnují teplo, vibrace, vlhkost atd. Identifikace základní příčiny umožňuje analytikovi navrhnout do projektu ochrany proti společným poruchám.	[37]
Základní systém řízení procesů (BPCS)	Basic process control system (BPCS)	Systém řízení, který reaguje na vstupní signály z procesu, ze zařízení s ním spojeným, z ostatních programovatelných systémů a/nebo od operátora a vytváří výstupní signály způsobující, že proces a zařízení s ním spojené funguje požadovaným způsobem, avšak který nevykonává žádnou z bezpečnostních funkcí s požadovanou SIL ≥ 1 .	[26]
Základní úkoly (příkázané)	Primary tasks	Úkoly prováděné operátorem při dozoru nad chodem operační jednotky	[36]

práce)		(výrobní), např: monitorování (sledování), detekce (odkrývání), posuzování situace, navrhování a provádění odpovědí (zásahů) do systému.	
Zaměstnavatel	Employer	Právnícká osoba s přiznanou odpovědností, závazky a povinnostmi vůči pracovníku v rámci jeho zaměstnání na základě vzájemného souhlasu.	[16]
Zařízení	Device	1. Funkční jednotka hardwaru nebo softwaru nebo obojího, schopná dosahovat stanoveného účelu (např. jednotky v provozu; zařízení připojené k provozní straně svorek I/O v SIS; zařízení obsahující drátové spojení, senzory, koncové členy, logické prvky a jednotky interfejsu operátora, trvale připojené ke svorkám I/O v SIS). 2. Technická nebo technologická jednotka, ve které je nebezpečná látka vyráběna, zpracovávána, používána, přepravována nebo skladována a která zahrnuje také všechny části nezbytné pro provoz, například stavební objekty, potrubí, skladovací tankoviště, stroje, průmyslové dráhy a nákladové prostory.	[26] [30]
Zásah	Intervention	Jakákoli akce určená ke snížení nebo zabránění ozáření nebo pravděpodobnosti ozáření ze zdrojů ionizujícího záření, jež nejsou součástí kontrolované praxe nebo jsou mimo kontrolu následkem havárie.	[16]
Zátěž		1. Každá pracovní činnost, která má vliv na člověka, resp. vytváří zátěž lidského organismu. 2. Souhrn vnějších podmínek a nároků v rámci pracovního systému (vnější napětí), které jsou rušivé pro fyziologický a psychologický stav člověka.	[3] [24]
Závada		Stav ve stroji, kdy kterákoliv z komponent stroje nebo jejich sestava má zhoršený stav nebo jeví abnormální chování. Závada může vést k poruše stroje.	[8]
Závažná havárie	Major accident	Mimořádná, částečně nebo zcela neovladatelná, časově a prostorově ohraničená událost, například závažný únik, požár nebo výbuch, která vznikla nebo jejíž vznik bezprostředně hrozí v souvislosti s užíváním objektu nebo zařízení, v němž je nebezpečná látka vyráběna, zpracovávána, používána, přepravována nebo skladována, a vedoucí k vážnému ohrožení nebo k vážnému dopadu na životy a zdraví lidí, hospodářských zvířat a životní prostředí nebo k újmě na majetku.	[30]
Závislá porucha, sekundární porucha	Dependent failure, secondary failure	1. Porucha, jejíž pravděpodobnost nelze vyjádřit jako jednoduchý součin nepodmíněných pravděpodobností jednotlivých událostí, které ji vyvolaly. Poznámka 1: Dva jevy A a B jsou závislé právě tehdy, když $P(A \text{ a } B) > P(A) \times P(B)$, kde označení $P(z)$ znamená pravděpodobnost jevu z; Poznámka 2: K závislým poruchám patří i porucha ze společné příčiny. 2. Porucha objektu způsobená buď přímo, nebo nepřímo poruchou nebo poruchovým stavem jiného objektu.	[26] [42]

Závislá událost	Dependent event	Události jsou závislé, když následek jedné události přímo působí nebo má vliv na následek jiné události (teorie pravděpodobnosti). Ke zjištění podmíněné pravděpodobnosti dvou závislých událostí, které se mohou vyskytnout, je potřeba násobit pravděpodobnost události A a pravděpodobnost události B po události A, tedy: $P(A \text{ a } B) = P(A) \times P(B \text{ existující po } A)$, nebo $P(A \text{ a } B) = P(A) \times P(B/A)$. Například krabička obsahuje pěticent, penny a stříbrný desetník. Najděte pravděpodobnost, že vytáhnete první stříbrný desetník a pak bez výměny desetníku vytáhnete penny. Tyto události jsou závislé. První pravděpodobnost vytažení stříbrného desetníku je $P(A) = 1/3$. Pravděpodobnost vytažení penny je $P(B/A) = 1/2$ protože zbyly pouze dvě mince. Pravděpodobnost obou událostí je $1/3 \times 1/2 = 1/6$. Podmínky jako „nedávat mince zpátky“ a „nevyměňovat mince“ znamenají, že události jsou závislé. Dvě poruchové události A a B jsou považovány za závislé, jestliže $P(A \text{ a } B)$ se nerovná $P(A)P(B)$. Při výskytu závislosti je často ale ne vždy $P(A \text{ a } B)$ větší než $P(A)P(B)$. Tato zvýšená pravděpodobnost výskytu dvou (nebo více) událostí souvisí se společným způsobem poruchy.	[37]
Závislost (v projektu, návrhu)	Dependence (in design)	Projekt (návrh), který způsobuje, že porucha jedné části vyvolává poruchu jiné části. To znamená, že funkční stav jedné součásti je ovlivňován funkčním stavem jiné části. Závislosti u společných způsobů poruchy jsou způsobeny tím, jak je systém navržen k plnění svých předpokládaných funkcí. Závislé poruchy mohou být obvykle odstraněny redundancí, která je záměrně použita pro zajištění vyšší spolehlivosti a bezpečnosti systému.	[37]
Záznam o kontrole nebezpečí	Hazard control record	Záznam o riziku slouží ke sledování rizika, obsahuje veškeré informace nutné pro identifikaci, určení, dozor (ovládání) a vyřešení rizika.	[37]
Zbytkové riziko	Residual risk	Celkové riziko, které zůstává po úplném zavedení všech systémově bezpečnostních opatření určených pro omezení identifikovaných rizik. Je to tedy výsledné riziko, kterému je vystaven uživatel.	[37]
Zdraví	Health	Souhrn vlastností organismu, které umožňují člověku vyrovnávat se s měnícími se vlivy vnějšího prostředí, včetně pracovního a interpersonálního, aniž jsou narušeny fyziologicky důležité funkce. Podle Světové zdravotnické organizace je zdravý stav naprostého fyzického, psychického a sociálního blaha (pohody). Tento stav je proměnlivý a je závislý na vrozených i získaných vlastnostech.	[24]
Zdraví škodlivý faktor životního (pracovního) prostředí		Fyzikální, chemický a biologický faktor, který prokazatelně způsobuje nebo může způsobit poruchy zdraví. Může to být i faktor, který zatěžuje lidský organismus a pochází ze životních a pracovních podmínek ovlivňujících fyziologické a	[24]

		psychické funkce lidí.	
Zdravotní stav		Celkový stav organismu pracovníka zjišťovaný lékařskou prohlídkou a hodnocený podle souboru fyziologických a patologických jevů postižitelných diagnostickými metodami, nejčastěji pomocí indikátorů zdraví.	[24]
Zdroj rizika		Vlastnost nebezpečné látky nebo fyzická či fyzikální situace vyvolávající možnost vzniku závažné havárie.	[30]
Zdvojení	Redundancy	Způsob projektování využívající několik stejných součástí tak, že když se jedna součást porouchá, tak další bude plnit její funkci v plném rozsahu. Tímto přístupem se dosahuje vysoké funkční spolehlivosti. Několikanásobné nezávislé prostředky jsou těsně spojeny ke splnění zadané funkce.	[37]
Zlý úmysl	Malice	Záměr konat špatné věci.	[16]
Zmírnění	Mitigation	Činnost zaměřená na snížení míry rizika modifikací zdroje rizika. Účelem je snížení pravděpodobnosti výskytu nehody a/nebo snížení závažnosti (následků nehody). Zmírnění je všeobecně uskutečňováno opatřeními uvedenými v projektu, použitím bezpečnostních a signalizačních zařízení, školením nebo pracovními postupy. Je též nazýváno omezováním nebezpečí a omezováním rizika.	[37]
Zmírnění důsledků	Mitigation	Činnost, která zmírňuje důsledky nebezpečné události.	[26]
Zobrazovací jednotka		Numerická nebo grafická obrazovka bez ohledu na použitý způsob zobrazování.	[24]
Zotavení po chybě		<p>Myšlenkový princip navržený Jambonem, který předpokládá, že nelze-li vzniku lidské chyby zabránit, je nutné zavádět řadu represivních opatření reagujících na vzniklou chybu a navracející systém do normálního režimu. Existuje několik různých možností zotavení po lidské chybě. Základním předpokladem je, že vzniklá chyba bude včas zaregistrována. V některých případech dochází k zotavení funkcí systému samovolně, protože systém je na řešení dané odchylky naprogramován a dokáže automaticky provést potřebné kroky k její nápravě. Jambon popsal dva druhy zotavení, a to dopředu směřující a dozadu směřující:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dozadu směřující = zotavení je viděno jako pokus o obnovení systému do počátečního stavu poté, co byla zaznamenána lidská chyba. - Dopředu směřující = všechny akce, kterými je dosažen konečný očekávaný stav. <p>V obou případech se jedná jak o jednoduché akce, tak o komplexní plánované akce.</p>	[45]+ [46]

Zpětná vazba	Feed-back	Situace (mechanismus, elektronický obvod), kdy výstup nějakého systému ovlivňuje zpětně jeho vstup.	[28]
Zpráva o problémech software	Software problem report (SPR)	Dokument o problémech software nebo odchylkách zjištěných během formálního zkoušení. Též se nazývá zpráva o potížích software. Je užitečná pro analýzu bezpečnosti software.	[37]
Způsob poruchy	Failure mode	Způsob selhání součásti systému, nebo stav, ve kterém se určitá součást po svém selhání nachází. Je to způsob, kterým dochází k poruše součásti.	[37]
Způsob práce		Součást pracovního procesu, kterým člověk realizuje pracovní výsledek při určitém pracovním režimu. Vyznačuje se náročností na nezorické, mentální a pohybové schopnosti jedince.	[22]
Způsobnost		Charakterizuje schopnost objektu plnit požadavky na služby s danými kvantitativními charakteristikami při daných vnitřních podmínkách.	[7]
Životní cyklus bezpečnosti	Safety life cycle	Nezbytné činnosti vyžadované během realizace bezpečnostních přístrojových funkcí, vyskytující se během časového úseku, který počíná ve fázi koncepcie projektu a končí, když všechny bezpečnostní přístrojové funkce již nejsou dále využívány.	[26]
Životní cyklus softwaru	Software life cycle	Činnosti, vyskytující se během doby začínající koncipováním softwaru a končící trvalým ukončením jeho používání. Poznámka 1: Životní cyklus softwaru má obvykle fázi tvorby požadavků, fázi vývoje a ladění, fázi zkoušení, fázi integrace (sestavování) začleňování, fázi instalace a fázi modifikací; Poznámka 2: Software nemůže být předmětem údržby, ale pouze modifikací.	[26]
Životní cyklus systému	System life cycle	Stadium koncepčního návrhu, předběžného projektu, konečného projektu, výroby, provozu a likvidace (demilitarizace). Stadium provozu je obvykle nejdelší a může trvat od 30 do 50 let nebo déle.	[37]
Životnost	Durability	Schopnost objektu plnit požadovanou funkci v daných podmínkách používání a údržby do mezního stavu, který lze charakterizovat ukončením užitečného života, ekonomickou nebo technickou nevhodností, či jinými závažnými důvody.	[23]

Použité zdroje

- [1] Sluka, V. (2006). Výkladový terminologický slovník některých pojmů používaných v analýze a hodnocení rizik pro účely zákona o prevenci závažných havárií, Praha : VÚBP
- [2] Malý, S. (2003). Spolehlivost člověka v technických systémech, Praha : VÚBP
- [3] Král, M. (1999). Ergonomický výkladový slovník, Brno : IVBP.
- [4] Borysiewicz, M.; Kurtek, A.; Potemski, S. 2000. Poradnik metod ocen ryzyka zwiazanego z niebezpiecznymi instalacjami procesowymi, Instytut Energii Atomowej, Otwock-Swierk. ISBN 83-914809-0-9
- [5] Chundela, L. (1983). Ergonomie, Praha : Ediční středisko ČVUT.
- [6] *Guidelines for Preventing Human Error in Process Safety.* (1994). New York : Center for Chemical Process Safety of the American Institute of Chemical Engineers.
- [7] ČSN IEC 50 (191): Mezinárodní elektrotechnický slovník. Kapitola 191: Spolehlivost' a akost' služieb
- [8] ČSN ISO 17359: Monitorování stavu a diagnostika strojů - Obecné směrnice
- [9] Zákon č. 22/1997 Sb. o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů
- [10] Vyhláška 256/2006 Sb. o podrobnostech systému prevence závažných havárií.
- [11] Stanton, N.A.; Young, M.S.: (1999). A Guide to Methodology in Ergonomics - Designing for Human Use, London : Taylor and Francis.
- [12] Hollnagel, E., (2002). http://www.ida.liu.se/~eriho/WhatIsHRA_M.htm + Hollnagel, E., 1998. Cognitive Reliability and Error Analysis Method, Elsevier Science Ltd., ISBN 0-08-0428487
- [13] Swain, A.D.; Guttman, H.E. (1983). Handbook of Human Reliability Analysis with Emphasis on Nuclear Power Plant Applications. NUREG/CR-1278. Washington, D.C.: US Nuclear Regulatory Commission.
- [14] Application of the management system for facilities and activities : safety guide. The management system for facilities and activities : safety requirements / International Atomic Energy Agency, Vienna : International Atomic Energy Agency, 2006. (IAEA safety standards series, ISSN 1020-525X ; no. GS-G-3.1; GS-R-3), ISBN 92-0-106606-6
- [15] IAEA-TECDOC-1329. Safety culture in. nuclear installations. Guidance for use in the enhancement of safety culture. December 2002, ISBN 92-0-119102-2
- [16] INTERNATIONAL ATOMIC ENERGY AGENCY, IAEA Safety Glossary — Terminology Used in Nuclear Safety and Radiation Protection 2007 Edition, IAEA, Vídeň: 2007.
- [17] Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využí-vání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon)
- [18] Bezpečnostní strategie České republiky 2003. (2004). Praha: MZV ČR
- [19] INES - Mezinárodní stupnice hodnocení závažnosti jaderných událostí Uživatelská příručka, Praha : SÚJB (2005).
- [20] ČSN EN 614-1: Bezpečnost strojních zařízení. Ergonomické zásady pro projektování. Část 1: Terminologie a všeobecné zásady
- [21] Král, M. (2007). Ergonomická příručka ve vybraných normativech, interní pracovní materiál VÚBP.

- [22] Král, M. (2005). Metodický přístup k analýze a hodnocení spolehlivosti systémů člověk-technika, interní pracovní materiál VÚBP
- [23] ČSN 01 0102: Názvosloví spolehlivosti v technice
- [24] Hanáková, E. (2007). Základní pojmy užívané v hygieně práce, interní pracovní materiál VÚBP
- [25] ČSN EN ISO 6385 : Ergonomické zásady navrhování pracovních systémů
- [26] ČSN EN 61511-1: Funkční bezpečnost - Bezpečnostní přístrojové systémy pro sektor průmyslových procesů - Část 1: Požadavky na systémy hardwaru a softwaru, struktura, definice
- [27] Paleček, M. a kol. (2008). Spolehlivost lidského činitele Praha :VÚBP, ISBN 978-80-86973-28-9.
- [28] Wikipedie otevřená encyklopedie <http://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana>
- [29] Skřehot, P.; Hladký, A.; Malý, S. (2008). Hierarchická analýza úkolů, Psychologie v ekonomické praxi, č. 1-2/2008, pp. 35-46.
- [30] Zákon č. 59/2006 Sb. o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií)
- [31] Reason J. (1990). Human Error, Cambridge : University Press.
- [32] Skřehot, P. (2006). Spolehlivost lidského činitele, portál www.bozpinfo.cz
- [33] Kohoutek, R.; Štěpaník, J. (2000). Psychologie práce a řízení. Brno : CERM.
- [34] Štikar, Rymeš, Riegl, Hoskovec (2003): Psychologie ve světě práce. Praha : Karolinum.
- [35] OECD-CCA Workshop on Human Factors in Chemical Accidents and Incidents, Proceedings, (2007).
- [36] O'Hara, J.M. et al. (2004). Human Factors Engineering Program Review Model, NUREG-0711, Rev. 2, U.S Nuclear Regulatory Commission, Office of Nuclear Regulatory Research, Washington, DC.
- [37] Ericson A.C. (2005). Hazard Analysis Techniques for System Safety, New Jersey : John Wiley and sons, Inc.
- [38] ČSN EN 292-1: Bezpečnost strojních zařízení. Základní pojmy, všeobecné zásady pro projektování. Část 1: Základní terminologie, metodologie.
- [39] *Human-System Interface Design Review Guidelines* (2002). NUREG-0700, rev. 2, Washington : U.S. Nuclear Regulatory Commission.
- [40] Metodický pokyn odboru environmentálních rizik Ministerstva životního prostředí k rozsahu a způsobu zpracování dokumentu „Posouzení vlivu lidského činitele na objekt nebo zařízení v souvislosti s relevantními zdroji rizik“ podle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií. *Věstník Ministerstva životního prostředí*, 2007, roč. 17., č. 3.
- [41] Zákon č. 285/2002 Sb. o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů (transplantační zákon).
- [42] ČSN IEC 50 (191): Mezinárodní elektrotechnický slovník. Kapitola 191: Spolehlivost a akost' služeb.
- [43] Swain, A. D. (1992). Quantitative Assessment of Human Errors. Protokoll des Vortages

bei der GRS im Juni 1992. GRS. Koln.

- [44] Mikulecký, P., Skalská, H. (1998). *Systémy pro podporu rozhodování*. Soubory učebních textů. Katedra aplikované informatiky FŘIT. Hradec Králové : Vysoká škola pedagogická.
- [45] Jambon, F. (1998). Taxonomy for Human Error and System Fault Recovery from the Engineering Perspective. In International Conference on Human-Computer Interaction in Aeronautics (HCI-Aero'98).
- [46] Trpiš, J. (2009). Analýza přístupů a metod použitelných pro pravděpodobnostní hodnocení spolehlivosti lidského činitele v procesním průmyslu. 2009. 51 s. Fakulta bezpečnostního inženýrství. Vysoká škola báňská - TU Ostrava. Vedoucí bakalářské práce: Petr Skřehot.
- [47] Rasmussen, J. (1983). Skills, rules, knowledge: Signals, signs, symbols and other distinction in human performance models. IEEE Transactions on Systems, Man and Cybernetics, 1983, vol. 13, pp. 257–267.
- [48] Štikar, J.; Hoskovec, J.; Šmolíková, J. (2006). *Analýza lidských chyb vedoucích k nehodám*. Praha : Fakulta sociálních věd UK. PSY–010, 24 s. ISSN 1801-5999.
- [49] Malý, S.; Matoušek, O.; Tomášová, A. (1999). Selhání člověka a průmyslové havárie – 2. část. *Bezpečnost a hygiena práce*. No 7-8, pp. 4-7.